

EESTI STATISTIKA

KUUKIRI

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1934

JUUNI

SISU:

Rahvusvaheline maksubilanss 1933 a.

Palgaolud tööstuses 1933 a.

Välis- ja rannasõit ning kauba- ja
reisijatevedu 1933 a.

Ämmaemandad 1931—34 a.

Alalised tabelid.

Nr. 151(6)

TALLINN

Nr. 151(6)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lhk.		Page
Rahvusvaheline maksubilanss 1933 a. —		<i>Balance de paiements en 1933</i>	281—288
A. Tooms	281—288		
Palgaolud tööstuses 1933 a. — R. Sõrmus	288—305	<i>Gains dans l'industrie en 1933</i>	288—305
Välis- ja rannasõit ning kauba- ja reisijate- vedu 1933 a. — J. Kits	305—323	<i>Navigation et transports maritimes en 1933</i>	305—323
Ämmaemandad 1931—34 a. — K. Rumma	324—325	<i>Sages-femmes de 1931—34</i>	324—325

ALALISED TABELID — TABLEAUX PERMANENTS

(Standard-
numerat-
sioon)

(Numération
permanente)

Tab. 1.	Väliskaubandus aprillis	326	Tab. 1.	Commerces extérieur en avril	326
" 2.	Väliskaubandus münde riikidega aprillis	328	" 2.	Commerces extér. avec les autres pays en avril	328
" 3.	Tähtsamate ainete väliskaubandus aprillis	328	" 3.	Commerces extér. des princip. artiel. en avril	328
" 4.	Tolliametite läbikäik aprillis	330	" 4.	Activité des bureaux douaniers en avril	330
" 6.	Riigiraudteed aprillis	331	" 6.	Chemins de fer en avril	331
" 7.	Tallinna sadama tegevus mais	332	" 7.	Mouvement du port de Tallinn en mai	332
" 8.	Eesti Panga äriolek 31. mail	332	" 8.	Bilans de la Banque d'Estonie le 31. mai	332
" 10.	Erapankade äriolek 1. V 34	333	" 10.	Situat. financ. des bang. privées au 1. V 34	333
" 11.	Tähtsamate ühispankade äriolek 1. V 34	333	" 11.	Bilans des princip. banques coopér. au 1. V 34	333
" 12.	Riigi sissetulekud aprillis	334	" 12.	Recettes de l'Etat en avril	334
" 13.	Vajuta hinnad Tallinna börsil mais	334	" 13.	Cours du change à Tallinn en mai	334
" 14.	Vabariigi piiridest ülesõitnud mais	335	" 14.	Nombre de personnes ayant passé les confins de la Répub- lique en mai	335
" 15.	Linnade rahvastik mais	335	" 15.	Mouv. de la populat. dans les villes en mai	335
	Likvel olev raha	276*		Billets en circulation	276*
	Pankadevahelise arvkoja	276		Mouvement de la chambre de compensation	276
	Prostitutid veksliid	276		Billets protestés	276
	Kapitali emissioonid	276		Emissions des capitaux	276
	Tööstusetoodang	276		Production de quelques industries	276
	Loomatootid	276		Epidémiologie	276
	Tapamajade tegevus	276		Fonctionnement des abattoirs	276
" 24.	Suurmüügilihinnad aprillis	272*	" 24.	Prix de gros en avril	272*
" 25.	Toitainete maksumus kaalilise sisalduse järgi 1926—34	336	" 25.	Coût de denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive 1926—34	336
" 26.	Turuhinnad mais	337	" 26.	Prix de détail en mai	337
" 27.	Efumatumusindeksid	336	" 27.	Indices du coût de la vie	336
" 28.	Suurmüügiindeksid	336	" 28.	Indices des prix de gros	336
" 29.	Töösturg aprillis	338	" 29.	Marché du travail en avril	338
" 30.	Tööstusettevõtted ja töölised 1. mais	339	" 30.	Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1 mai	339
" 31.	Tööstusettevõtteid ja töölisi aprillis	340	" 31.	Accidents du travail dans les entreprises industrielles en avril	340
" 32.	Tööstusettevõtete arvu liikumise indeksid	340	" 32.	Indices du mouvement du nombre de la main- d'oeuvre dans les entrepr. industr.	340
" 33.	Nakkusehaigused aprillis	340	" 33.	Maladies contagieuses en avril	340

* Viimased andmed ilmunud eelmistes kuukirjades.

Par * sont désignés les tableaux parus dans les NN précédents.

RAHVUSVAHELINE MAKSUBILANSS 1933 a.
BALANCE des PAIEMENTS en 1933.

Sis: 1. Kaubad, lhk. 281. 4—5. Riigivõlgade protsendid, lhk. 282. 6—7. Protseedid ja dividendid väliskapitalide pealt, lhk. 282. 8. Laevade teenistus, lhk. 282. 9. Sadamamaksud ja kulud sadamais, lhk. 283. 10. Transport raudteedel, lhk. 283. 11. Kindlustusepreemiad, lhk. 284. 12. Post, telegraaf, telefon ja raadio, lhk. 284. 13. Välja- ja sissereänd, lhk. 284. 15. Reisijate ja õppurite kulutused, lhk. 284. 16. Välisesinduste kulud, lhk. 285. 20. Muud riigi tulud ja kulud, lhk. 285. 21. Kapitalide liikumine, lhk. 285. 22. Maksubilansi tulemus, lhk. 286. 23. Rahvusvahelise võla bilanss, lhk. 287.

Järgnev maksubilansi arvutus on teostatud samade põhimõtete kohaselt, nagu eelmisedki (v. E. Stat. 1933 nr. 5, lhk. 254). Maksubilans ei lela väljendust meie rahaväärtuse muutus — E. krooni jahkumine kullaaluselt, mis teostus 28. VI. 1933 peaaegu täpsalt aasta keskel, ja mis mitmeti muutis meie majanduselu.

1. Kaubad.
Marchandises.

Maksubilansi vaatekohalt täiendatud arvud väliskaubandusliku läbikäigu kohta on toodud tab. I. Kulla ja kuldraha vahetus sisaldub eraldi p. 22 all.

Väliskaubandus 1930—33 a. (1 000 kr) — Commerce extérieur de 1930—33.

1.	1933	1932	1931	1930
Väljavedu — Exportations.				
Väljavedu — ilma all-loetletuta — <i>Exportation — sans articles sous-mentionnés</i> . . .	45 555	42 567	71 000	96 414
Välja veetud hõbedat kangides — <i>En plus — argent en lingots</i> . . .	—	—	—	—
„ „ „ teosels ja juvellirt. — <i>En plus — argent en orfèvrerie etc.</i> . . .	3	4	9	20
Kokku — Total				
Müüdnud laevad — <i>Navires vendus</i>	45 558	42 571	71 009	96 434
	205	29	22	67
Üldse — Gr. total				
Peale selle kuldraha ja -kangid — <i>En plus or monnayés et en lingots exportés</i> . . .	—	515	64	18
Sissevedu — Importation.				
Sissevedu kalendri aastal ilma all-loetletuta — <i>Importation — sans articles sous-mentionnés</i>	38 957	36 694	61 054	98 159
Sisse veetud hõbedat metallina — <i>En plus importation de l'argent en lingots</i> . . .	54	73	95	67
„ „ „ teostena — <i>En plus importation de l'argent en orfèvrerie</i> . . .	3	17	22	52
Kokku — Total				
Peale selle ostetud laevade eest makstud (ostetud laevade väärtus, millised väliskaubanduses statistika poolt arvestamata) — <i>Navires achetés non compris dans le commerce extérieur (achetés de l'étranger)</i>	550	514	605	1 727
Sisseveetud kuld teostena — <i>Importation de l'or en orfèvrerie etc.</i>	9	26	30	46
Üldse — Gr. total				
Peale selle sisseveetud kuldraha ja -kangid — <i>En plus or monnayés et en lingots importés</i>	39 573	37 324	61 806	100 051
	7	50	23	46

Laevade ost ja müük. Välismailt ostetud 13 laeva hulgast olid suuremad „Vironia”, „Taata”, „Marta”, „Ubari”, „Naissaar” ja „Sigrid”. Makstud hinnad olid keskmiselt kõrgemad kui eelmisel aastal. Võrdlemisi elav oli ka laevade müük — 12 laeva,

nende hulgas üks suurem („Nereo”), mis aga läks vanaraua hinna eest.

Mineval aastal toimus kahe sõjalaeva müük (Lennuk ja Vambola) Peruule. Ühes müüdnud varustusega saadi nende laevade eest 606 kg kulda, mille

Välismailt ostetud ja sinna müüdnud kaubalaevade arv ja väärtus 1933 a.
Nombre et valeur des navires marchands achetés et vendus en 1933.

2.	Välismailt ostetud — <i>Achetés</i>					Välismaile müüdnud — <i>Vendus</i>						
	Arv	Maht ton.		Väärtus 1 000 kr	Keskmise hind kr		Nombre	Tonnage		Väärtus 1 000 kr	Prix moy. par ton. kr	
		brutto	netto		brutto tonn	netto tonn		brut	net		brut	net
Aurulaevad — <i>Nav. à vapeur</i>	9	13 714	8 068	605	37	63	4	3 329	1 842	115	35	62
Mootorlaevad — <i>Nav. à moteur</i>	3	152	63	25	164	397	—	—	—	—	—	—
Mootorpurjelaevad — <i>Nav. à moteur et voiles</i>	—	—	—	—	—	—	3	991	728	68	69	93
Purjelaevad — <i>Voiliers</i>	1	1 003	859	20	20	23	2	336	289	15	45	52
Praamid — <i>Chalandes</i>	—	—	—	—	—	—	3	1 207	1 144	7	6	6
Kokku — Total	13	14 869	8 990	550	37	61	12	5 863	4 003	205	35	51

väärtus 29. XII. 33 oli *Kr* 2 230 tuh. Kuna see summa tegelikult seni kasutamata ja hoitakse väljaspool Eestit, pole põhjust võtta seda 1933 a. maksubilanssi, samuti pole see mitte arvestatud E. Panga kullavarades, küll aga meie välismaal asuvate väärtuste hulgas.

4-5. Riigivõlgade protsendid. ulatusid 1933 a. Majanduse-ministeeriumi kokkuvõtte kohaselt 2,5 milj. kroonile. Peamise osa sellest moodustasid Panga ja rahanduse laenu (Rahvasteliidu kaudu) protsendid.

1933 a. riigi välislaenude pealt tasutud protsendid:

- 1) 1927 a. 7%-lise välislaenu alal:
    - £ — obligatsioonid (Briti osa) . . . 1 000 tuh. *kr*
    - \$ — obligatsioonid (Ameerika osa) . . . 997 „ „
  - 2) laen „Vickers'ilt” — intressid . . . 9 „ „
  - 3) raudteematerjalide laenu alal . . . 36 „ „
  - 4) Rootsi tikustrustilt saadud laenu alal 459 „ „
- Kokku 2 501 „ „

6-7. Protsendid ja dividendid väliskapitalide pealt. on tuletatud ligikaudselt (v. selle kohta 1932 a. toodud andmed). Summa on tõusnud ühenduses kursilangusega, arvatavasti 25% ulatuses, 50% võrra.

8. Laevade teenistus. Sel alal koostas Kaubandus-*Transports maritimes.* tööstuskoja laevasõidu sektioon E. Masiku juhatusel järgmise kokkuvõtte:

Välissõidus olevate laevade kohta saadi andmed laevade bruto-läbikäikude kohta ca 60 000 br. reg. *tn* auru- ja mootorlaevadele.

Kuna osa laevu oli time-charter'il, siis kõik prahid arvestati reisuprahtides, keskmiselt korrutades ajaprahid kahega. Sel teel leiti, et keskmine bruto praht 1 br. reg. *tn* kohta oli 1933 a. *Kr* 110.

Aasta jooksul teenistuses oleva kaubalaevastiku arvestusel võeti aluseks kaubalaevastik 15. III. 1933 a., arvestades vaid laevu, mis tegelikult välissõidus. Aurikud ja m/laevad arvestati koeffitsiendiga 1, m/purjelaevad 0,8 ja purjelaevad 0,3. Tegevuseta seisvate laevade (sesoonsed ja sunnitud seisud) protsent oli 1933 a. suurem, kui 1932 a., kuna jaanuarist juunini seisis võrdlemisi palju laevu.

Seisus olevate laevade keskmist protsenti kalku-latsioonide andmetel võib arvestada 15%. Neil alustel järeldus keskmine aasta jooksul tegevuses olnud kaubalaevastiku tonnaaz: 82 000 br. reg. *tn*. Järelikult kaubalaevastiku prahtide bruto läbikäik — 9 020 tuh. *kr* välissõidus.

Sellest summast tuleb arvata maha kulud, mis tehtud võõrais sadamais ja võõrais maades, mis saadud andmete põhjal läinudaasta tegevuse juures võib arvestada keskmiselt 69%. Sellega jääb välissõidu kaubalaevastiku tegevusest rahvamajanduslikuks sissetulekuks (ühes palkadega) ümmarguselt 2 796 tuh. *kr*. Võrreldes normaalaegadega see sissetulek on väike, kuna 1933 a. prahid olid üldiselt madalamad kõikide eelmiste aastate prahtidest, mis ei võimaldanud laevadele küllaldast ülejääki.

Siin ei ole arvatud kaasa kaugemere kalalaevade sissetulekud, mis samuti olenevad otseselt laevadest

Laevade teenistuse arvutus — *Calcul des recettes de la marine marchande.*

3.	Välissõidus tegev tonnaaz, redutseeritud br. rg. <i>tn</i> . <i>Tonnage vapeur occupé dans les transports à long cours (brut)</i>	Brutto prahid br. rg. t. <i>kr</i> <i>Recettes brutes par tonne kr</i>	Oletatavad koguprahid <i>Recettes brutes totales</i>	Sellest maksud ja kulud võõrais sadamais <i>Dont droits de port et frais aux ports étrang.</i>	Ülejäänud sissetulek ja kulud kodumaa sadamais — <i>Reste, y compris les frais aux ports du pays</i>	Päästelaevade j. t. tulu <i>Recettes des bateaux de sauvetage etc.</i>	Kokku rahvamajand. tulu <i>Recettes totales pour l'économie nationale</i>
					1 000 kr.		
1933 . . .	82 000	110	9 020	6 224	2 796	60	2 856
1932 . . .	72 500	105	7 613	5 177	2 436	170	2 636
1931 . . .	66 500	130	8 645	5 017	3 628	200	3 198

ning mida tuleb arvata maksubilanssi sisuliseks paranduseks, kuna vastavalt väheneb heeringate sisseveo vajadus.

Peale välissõidu laevade 1933 a. on olnud välismaalt sissetulekuid veel päästetööde ja muu laevasõiduga seoses oleva tegevuse kaudu — ümmarguselt 60 000 *kr*. Peale Eesti laevade tuleb laevasõidu kaudu sissetulekuid veel välislaevade läbi, mis külastavad Eesti sadamaid. Need on sissetulekud maksudest, mis laevad peavad maksma (sadama, lootsi j.t.) ning peale selle kuludest, mis tehakse stevidori-, maakleri, remondi jne. alal.

Kuna sadamamaksud on kalkuleeritud teisel, siis võtame arvestusele vaid need kulud, mis laevad

teevad maaklerite ja stevidoride kaudu ning mis tegelikult välislaevade poolt peab tasutama välismaalt tulevaid summast. Nende kulude arvestamiseks on kogutud andmeid, mille põhjal võib arvestada keskmiselt kauba ja reisiija kohta tehtavaid kulusid.

Lisaks sellele tuleb veel võtta arvesse suurenenud välislaevade läbikäiku 1933 a. Nende arvestuste põhjal võib lugeda niisuguseid sissetulekuid 1933 a. 550 000 *kr*, arvates kaasa ka laevade poolt Eestis tehtud remondid, mis läinud aastal olid võrdlemisi õige väiksed.

Kokkuvõttes saame Eesti kaubalaevastiku ja laevasõidu kohta:

Eesti lipu all sõitva kaubalaevastiku brutto tulu välisrahas	1000 kr. Ekr 9 020.—
Sellest kulusid välissadamais ja välis- maale	„ 6 224.—
Sellest ülejäänud sissetulek ja kulud kodumaa sadamais	„ 2 796.—
Päästetööde j. t. kaudu sissetulekud Eesti laevadega	„ 60.—
Peale selle välislaevade kaudu sissetule- kud E. sadamais (peale sadamamak- sude)	„ 550.—
Sellest remonttööd välislaeval	„ 30.—

Sellest Laevasõidu sektiooni arvestusest remont-
tööd arvestame maksubilansis p. 21 all tuluna, sest
meie laevadele välismail tehtud remondid on arves-
tatud vastukaaluks kulude all võõrais sadamais.

Stevidori, maakleri jne. kulud aga jäävad
arvestusest välja, kuna meil ligikaudu samasuure
väljaveo juures välismail tuleb teha vähemalt samas
ulatuses kulutusi.

Laevade teenistuse arvestame bilansis kogu
toodud ulatuses, seades neile vastu teispoolt kulutused
võõrais sadamais.

9. Sadamamaksud ja kulud sadamais. Droits de port et frais aux ports étrangers.

Tallinna sadamais välismaa lae-
vade poolt makstud sadama-
maksud on toodud järgnevas
tabelis:

Välismaa laevadeit saadud sadamamaksud Tallinnas kr 1932—33 a.
Droits de ports perçus de navires étrangers au port de Tallinn de
1932—33 (kr).

4.	1933	1932
Tuletornimaks	—	21
Tervishoiumaks	6 376	6 459
Meremeeste kodule	5 181	4 454
Laevamaks	160 007	138 879
Lootsimaks	26 446	25 094
Päästetööde maks	5 181	4 454
Veeimaks	1 540	3 320
Talvekorteri maks	77	280
Jäädõkkuja maks	18 113	24 153
Kaub.-tööst.-k. maks	7	3
Bekkeri tehastele	595	114
Vene-Balti tehastele	410	519
Peetri tehastele	549	59
Tonnaazimaks	—	—
Kaubamaks	12	—
Kokku	225 094	207 809

Teistes sadamates saadud maksumus on arves-
tatud proportsionaalselt Tallinna sadama maksudele.
Need oleks umbes 22,8 tuh. kr. Kogusummas kujuneks
sadamamaksude üldsumma 248 tuh. kr peale.

Süte ja moona ostud ja muud välislaevade ning
meeskondade kulutused meie sadamais on arvestatud,
nagu ennemgi, vähemalt võrdseiks sadamamaksude
summale. Nii võrduks kogu sissetulek selle punkti all
496 tuh. kr.

Meie laevade kulutuste arvestus võõrais
sadamais v. p. 8 ja tab. 3.

Välismaa laevade sadamamaksud Tallinna sadamais rikkide järgi kr
1932—33 a. — Droits de port perçus au port de Tallinn d'après la
nationalité des navires de 1932—33 (kr).

5.	1933	1932
Saksa	85 413	70 355
Briti	25 387	16 436
Soome	33 550	33 420
Taani	15 670	15 917
Rootsi	17 071	25 619
Norra	11 040	10 227
Prantsuse	4 333	7 540
Vene	8 095	12 214
Läti	10 950	3 136
Poola	7 049	7 506
Hollandi	541	52
Tšehhoslovakkia	2	304
Panama	10	94
Danzig	2 259	2 017
Belgia	370	2 670
Rumeenia	72	49
Kreeka	1 251	185
Albaania	—	19
Bolivia	—	49
Ungari	—	—
Pärsia	—	—
Leedu	335	—
Tšiili	—	—
Ühendr.	14	—
Peruu	643	—
Kokku	225 094	207 809

10. Transport raud- teedel. Transports aux chemins de fer.

Raudteede rahaline vaherkord
välisraudteedega oli 1933 a.
soodsam, kui eelmisel aastail.
Nii Läti, kui Vene raudteilt saadi enam, kui neile
maksti, kuigi üldsummas maksud välismaile ületasid
saaduid.

Raudteede rahaline vaherkord välisriikide raudteedega (ilma transiit-
dita, Raudteevalitsuse andmeil kr) — Situation financière des che-
mins de fer envers l'étranger de 1932—33 (kr) (sans transit).

6.	1933		1932	
	Saada	Maksta	Crédit	Débit
Läti	95 859	90 940	66 378	97 020
Leedu	958	17 094	1 403	34 737
Saksa	2 678	9 105	2 534	11 210
Vene	18 693	7 949	6 517	21 296
Poola	5	371	841	585
Kreeka	—	—	—	26
Jugoslaavia	—	—	—	—
Belgia	63	209	122	111
Prantsuse	364	146	300	45
Inglise	89	40	95	5
Ida-Hiina	—	66	5	—
Hollandi	7	6	121	2
Jaapani	3	—	—	—
Kokku	118 719	125 926	78 316	165 037

Transiidist saadud summa vähenes 1933 a.
102 tuh. kr peale. Nii tähtsusetat pole see summa
varemil aastail veel olnud. Ainult Läti raudteedele
meie ise maksime umbes samasuure summa nende
poolt toimitud vedude eest.

Peale transiidi on Vene kaubandusametised teinud
mitnesuguseid teisi kulutusi (ladude tüür, lossimis-
tööd jne).

Vene andmeil see summa koosnes kolmveerand
aasta eest:

transiidi ja kohaliku transpordi kulud	56	tuh. rubla
tollikulud	20	„ „
laadimiskulud	13	„ „
laokulud	20	„ „
muud kulud	14	„ „
	Kokku 123	„ „

Vene andmestikus toodud administratiiv-majanduslikud kulud oleme juba võtnud arvesse diplomaat- ja konsulaar-esinduste juures.

123 tuh. rubla kolmveerand aastas annab aasta üldsummana ca 160 tuh. r. ehk ligi 320 tuh. kr. Arvates sellest maha transiidi, jääks nende kulutistena ca 220 tuh. kr. Üle selle summa see ka vaevalt võis olla, kuna varem aastail see ligikaudu võrdus transiiditulule.

11. Kindlustusepreemiad on juba kolme aasta kestel-
Primes d'assurance annud maksubilansi seisukohalt puudujäägi. 1933 a. ku-

junes see järgmiselt: 1000 kr.
Eesti kindlustuseseltsel oli maksa välismaa seltsel 1 900
Välismaa seltsel kuuluvaist summadest kanti nende elukindlustuse depoose (jõi Eesti) 70
Tegelikult tuli välismaale maksa 1 830
Samal ajal oli välismailt saada 1 600
Lõplikult maksti välismaale rohkem 230

Peab tähendama, et 1932 a. kohta varem (H. Stat. 1933 a. nr. 5) toodud ligikaudne arvestus, kus mõnede eelandmete kohaselt oletasime 1932 a. kohta 310 tuh. kr vahet meie kahjuks, tegelikult ei osutunud nii suureks. Tegelik vahe oli 69 tuh. kr, sest välismaile makstavad summad tegelikult vähenesid. Kuna aga kokkuvõtteid kõigjal selliseina kasutatud ja see oluliselt lõpptulemust ei muuda, ei hakka me vormiliselt neid parandusi tegema.

12. Posti, telegraafi, telefoni ja raadio kohta näitavad seekordsed Posti, telegraafi, telefoni ja raadio tivalitsuse kokkuvõtted jälle *Poste, télégraphie, téléphone etc.* varemate aastate vaherkorda, mis meie kasuks. Varemalt suur rahakaartidega rahasaatmine on kadunud, ja rahakaartidega meil saadud summad ületavad läinuid üle kolme korra.

Posti, telegraafi, telefoni ja raadio rahaline vaherkord väliskõikidega 1933 a. (kr) — *Balance entre les institut. postales, télégr. etc. avec celles de l'étranger en 1933 (kr).*

7.	1933	
	Saadud kr Crédit	Makstud kr Débit
Telegrammid — <i>Télégrammes</i>	33 434	37 951
Raadiotelegram. — <i>Radiotélégrammes</i>	2 927	2 356
Telefonikõned — <i>Conversations télé-phoniques</i>	3 821	20 501
Kirjaposti transiitmaksud — <i>Transit des envois postaux</i>	—	41 883
Postpakid ja frankosadetised — <i>Colis</i>	47 041	37 374
Vastuskupongid ja kahjutasud — <i>Coupons av. réponse p. et dédommag.</i>	167	689
Transferidid — <i>Mandats de poste</i>	230 262	72 227
Postivedu — <i>Transport des envois postaux</i>	—	499
Ajaliste postiabonement — <i>Abonnements aux journaux</i>	5 239	76 006
Kokku — Total	323 491	295 486

Posti, telegraafi, telefoni ja raadio rahaline vaherkord väliskõikidega 1933 a. (kr) — *Balance financière du trafic postal, télégraphique etc. avec l'étranger d'après les pays en 1933 (kr).*

8.	1933 a.	
	Saadud Reçu	Makstud Versé
Ameerika (USA)	106 190	681
Austria	—	2 231
Belgia	1 358	4 085
Brasiilia	—	—
Bulgaaria	—	—
Danzig	2 502	35
Egiptus	—	40
Hispaania	925	151
Hollandi	3 819	6 737
Islandi	—	65
Itaalia	1 214	1 323
Kanada	2	—
Kreeka	—	—
Kuuba	—	—
Läti	7 274	12 044
Leedu	9 623	3 207
Luksemburg	124	43
Lõunaslaavia	—	38 549
Norra	523	291
Poola	3 235	321
Portugal	—	20
Prantsuse	27 750	14 736
Rootsi	11 409	4 977
Saari territoorium	98	—
Saksa	66 005	121 273
Soome	5 280	31 466
Suur-Britannia	57 537	10 700
Šveits	11 020	337
Taani	1 707	1 725
Tšehhoslovakkia	1 706	3 635
Tunisi	439	147
Türgi	—	—
Ungari	—	279
Vene (N.S.V.L.)	3 686	36 320
Kokku	323 491	295 486

13. Välja- ja sisse-ränd.
Fonds des migrants.

Väljasõitnute hulgast võis väljarändajaiks lugeda 453 isikut, kellest 342 reisisihiks olid mitmesugused Euroopa riigid, kuna vaid 111 siirdus kaugemaise riigesse. Kuna nende keskel oli palju meremehi ja lihttöölisi, ei tõuse nende poolt välja viidud summa ja reisiraha kindlasti mitte üle Kr 500 isiku pealt, mis annab kokku ca 225 tuh. kr.

Välismailt taastunud väliseestlaste kohta on Välis-Eesti büroo arvamusel, et nende poolt sissetoodud summa ei ületa 100 tuh. kr, millise ka sisetame.

15. Reisi- ja õppurite kulutused. Turistide ühingu arvestusel välis-
Dépenses des touristes et étudiants. lispassiga siin käinud välismaalase keskmine kulutus oli Kr 100, reiskaardiga käinute — Kr 50. Meie reisi- ja õppurite kulu välismail hinnati isiku kohta Kr 200, Lätis käinuil — Kr 10. Keskmised on kõrgenenud, arvestades meie rahakursi langusega.

Nende keskmiste alusel arvestab Turistide ühing 1933 a.:

meil välismaalaste poolt kulutatud summad . . . . . 2 411 tuh. kr
meie reisi- ja õppurite kulutusi välismail . . . . . 2 536 „ „
vahe meie kahjuks oleks seega . . . . . —125 „ „

Välismail õppijate täiendavad kulutused on eelmisel aastal püstitatud põhimõtte kohaselt umbes 200 tuh. kr, kuna 69 meie ülikoolis õppinud välismaalast arvatakse ei kulutanud siin üle 50 tuh. kr.

Nii oleks vahekord turistide ja õppurite alal: meil saadud . . . . . 2 461 tuh. kr
 meie poolt kulutatud . . . . . 2 736 „ „
 vahe meie kahjuks . . . . . —275 „ „

16. Välisesinduste kulud. Eesti esinduste kulutused välismail olid 1933 a. 443 tuh. kr, kuid sellest tuli Eesti tagasi (maksud jne.) 48 tuh. kr, puhaskulu seega 395 tuh. kr.
Dépenses des services diplomatiques.

Välisriikide diplomaat- ja konsulaaresinduste kulutused siin vähenesid küll edasi, kuid kursilanguse tõttu arvatavasti summa meie kroonides jäi umbes endiseks — ca 1 miljon kr.

20. Muud riigi kulud ja tulud. Muude kulude all on arvestatud kõigepealt rahvusvahelistele asutistele makstud liikmemaksud, millised tabelina toodud allpool. Mitmesugused tulud on välisesinduste poolt välismail saadud, milliste kokkuvõte on samuti toodud.

Rahvusvahelistele asutistele makstud liikmemaksud (kr)
Cotisations versées pour les organisations internationales (kr).

	1933	1932
Rahvasteliidu maks	78 086	71 658
Põllumajanduse-instituudi maks	2 972	2 042
Rahvusvah. tootmisoni tariifide ühingu maks	—	1 100
Läänemere geodeetilise komisjonile Administr. teaduste kongressile	69	942
Parlamentide kaub. konverentside alalisele büroole	147	149
Kõlmutusajanduse instituudile	301	303
Rahvusvah. kirjand. ja kunstikaitse ühingu büroole	—	427
Rahvusvah. tööstusliku omanduse kaitse ühingu büroole	—	452
Randteoliidu maks	—	—
Keemikute seltsile toetus	—	—
Rahvusvah. seemnekontrolli kaitsejaamale	129	132
Miljonilise maanõu kaardi ühinguks	201	454
Rahvusvah. majade ja linnade planeerim. föderatsiooni kongressist osavõtu maks	—	—
Kokku	81 965	78 559

Peale selle siin sisalduvad ka mitmesugused riigi ostud, välismaile komandeerimise kulud jne. — Välisministeeriumi ja Kaitseministeeriumialal, kogusummas 409 tuh. kr.

Pankade väliskorrespondentide, -veksliidiskondi, -rediskondi ja -võla arvete vahe 1932—33 a. (1 000 kr).
Correspondants à l'étranger, escompte et avances des banques privées de 1932—33 (1 000 kr).

	1933			1932		
	Meie kasuks	Meie kahjuks	+	Meie kasuks	Meie kahjuks	+
Krediitpank a.-s.	663	30	+633	660	171	+489
G. Scheel ja Ko	3 465	5 626	—2 161	3 159	8 839	—5 680
Tartu pank	121	555	—434	24	845	—821
Tallinna linnapank	67	0	+67	—	—	—
Tallinna aktsiapank	16	50	—34	106	278	—172
Pärnu krediitpank	1	0	+1	1	—	+1
Valga pank	0	—	0	—	—	—
Tartu tööstuspank	3	—	+3	13	—	+13
Viru pank	—	—	—	—	—	—
Eesti kommertspank	—	—	—	—	—	—
Pärnu pank	—	—	—	—	—	—
Diskonto pank	—	—	—	—	—	—
E. Rahvapank	40	12	+28	—	14	—14
Tall. juudi ühispank	22	—	+22	18	—	+18
Tartu juudi ühispank	8	0	+8	6	—	+6
Kokku	4 406	6 273	—1 867	3 987	10 147	—6 160

Eesti välisesinduste poolt välismaalt saadud tulud (kr) — *Recettes perçues par les services diplomatiques à l'étranger (kr).*

	1933	1932
10.		
Kantselei lõivud ja maksud	12 480	12 752
Passide maks	32 117	33 686
Passide viseerimine	14 733	12 069
Kodakondsuse maks	424	849
Maksud lub., tunn. ja kinn.	11 852	9 901
Protseendid fondidelt	316	1 111
Rent loonetest	26 704	22 844
Mitmesugused tulud	70	63
Trükitööde müük	3	3
Mitmes. varand. müük	8	501
Kuludeka kantud summa tagasim.	3 141	3 921
Trahvid ja viivitusrahad	—	—
Juhuslikud tulud	1 117	1 863
Akti lõivud	4	—
Kokku	103 025	100 463

21. Kapitalide liikumine. Pikaajaliste kapitaliliikumiste alalt on meil andmed kõigepealt riigi poolt välisvõlgade kustutamiseks läinud summade kohta. Need olid järgmised:

Võlgade tasumine ja laenude tegemine 1 000 kr — *Amortissement des dettes et emprunts (compris également dans les comptes de l'Esti Bank)*

	1933
11.	
Valitsusevaheliste võlgade kustutamine — <i>Amortissement des dettes intergouvernem.</i>	—
Teiste võlgade kustutamine — <i>Amortissement d'autres dettes publique</i>	200
Rahvasteliidu laenupäberite tagasiosid — <i>Achats de titres nationaux (Empr. de Soc. d. Nat.)</i>	226
Kokku — Total	426

Kuna nende tasumine sündis samuti Eesti Panga kaudu, sisalduvad need juba panga välisvarades vähenemisenä ja teiskordselt arvestamisele ei tule.

Teiste kapitaliliikumiste kohta on meil olemas andmed E. Panga välisvarade kohta ja erapankade vahekorra üle välismaaga.

E. Panga kullatagavarad, väliskorrespondendid, -vekslid, -tšekid ja -raha seis oli panga aruande järgi: 1933 a. lõpuks . . . . . Kr 23 923
 1932 „ „ . . . . . „ 20 306
 suurenemine . . . . . „ +3 617

Selle suurenemise hulgas ei sisaldu veel sõjalaevade müügist saadud summa (2 236 tuh. kr). Sa-

muti ei ole siin arvestatud kroonilangusel tekkinud kursivahe, kuna pank hindab enne kroonilangust ostetud kulla ja välisvaluuta vana kursiga, pärast juuretulnu aga vastava kursiga (milline kaheksugune arvestus tekitab arusaamatusi, sest paljud, eriti välismaal, on arvamusel, et kõik välisvarad on hinnatud timber täies ulatuses).

Erapankade välisvarade liikumisest toome järgneva kokkuvõtte:

Nende vahekord on seega samuti paranenud: Kohustuste vahekord meie kahjuks oli 1932 a.

lõpuks . . . . . kr 6 160
Kohustuste vahekord meie kahjuks oli 1933 a.

lõpuks . . . . . „ 1 867
Seega vahekorra paranemine . . . . . „ 4 293

Nii Eesti panga välisvarade suurenemine, kui erapankade kohustuste vähenemine lähevad maksu-

bilansi kapitalideosa deebetisse, kuna maksubilansi teooria seisukohalt nii välisvõlgnevuse vähenemine, kui välisvarade suurenemine, vastukaaluna krediti arvestatud kaupade jne. väljaveole, kuuluvad deebet(—).

Ühendades jooksvate artiklite ja kapitaliliikumise andmed ühise tabelina, teeme sellele üldise kokkuvõtte (v. tab. 13).

22. **Maksubilansi tulemus. Résultat.** Tab. 13 näitab meie maksubilansi seisukorda 1933 a. ülevahtlikult: see aasta on lõppenud rahuldavalt.

Suurenenud väljaveo ülekaal, laevade teenistus ja mõned väiksemad punktid andsid võimaluse tasuda ligi 5 milj. kr protsente välislaenu ja kapitalide pealt ja katta ülekulutused kindlustuspreemiatega, tu-

Rahvusvaheline maksubilans 1 000 kr 1933 a. — Balance des paiements en 1933 (1 000 kr).

13.	Kredit	Deebet	+	—
A. Jooksvad artiklid (kaubad, teened ja kuld) — Marchandises, services et or.				
I. Kaubad — Marchandises.				
Välja- ja sissevedu — Exportation et importation	45 555	38 957	6 598	—
Hõbe kangides ja metallina — Argent en lingots	—	54	—	54
Hõbe teosis ja juvelirteostena — Argent en ouvrages	3	3	—	—
Kuld teostena — Or en ouvrages	—	9	—	9
Laevad — Bateaux	205	550	—	345
Kokku — Ensemble	45 763	39 573	6 598	408
II. Protsendid ja dividendid — Intérêts et dividendes.				
4. Valitsusvaheliste võlgade pealt — Intérêts sur les dettes intergouvernementales	—	1 997	—	1 997
5. Muude laenu pealt — Intérêts sur d'autres dettes publiques	—	504	—	504
6—7. Kapitalipaigutuste % ja dividendid — Autres intérêts des capitaux à long et à court terme	500	2 700	—	2 200
III. Muud jooksvad artiklid — Autres articles cour.				
8. Laevaprahid — Transports maritimes	9 080	—	9 080	—
9. Sadamamaksud ja kulud sadamais — Droits de port et frais aux ports	496	6 224	—	5 728
10. Transport raudteel — Transport par chemins de fer	119	128	—	7
11. Transiid — Transit	102	—	102	—
Muud — Autres	220	—	220	—
12. Kindlustuspreemiad — Primes d'assurance	1 600	1 830	—	230
13. Posti-telegraafi- ja telefonioperatsioonid — Poste, télégraphie et téléphone	323	295	28	—
14. Välja- ja siserändajad — Pours des migrants	100	225	—	125
15. Reisijad ja edastõppijad — Dépenses des touristes	2 401	2 736	—	275
16. Diplomaat- ja konsulaarainluste kulud — Dépenses des services diplomatiques	1 000	305	605	—
17. Autoritasud — Divers services personnels	—	40	—	40
20. Rahvusvah. asut. liikmemaksud — Cotisations des assoc. internationales	—	82	—	82
Mujal arvestam. valitsuse kulud ja tulud — Autres recettes et dépenses gouvernementales	103	409	—	306
21. Muud jooksvad tulud — Autres articles: Laevade parandus — Réparations des navires	30	—	30	—
Kinofiilid — Films cinématographiques	—	100	—	100
IV. Kuld — Or.				
22. Kuld ja kuldraha liikumine — Espèces d'or et lingots d'or	—	7	—	7
Üldse jooksvad artiklid — Total pour les marchandises, services et or	61 897	57 243	16 663	12 009
Valie — Balance	4 654	—	4 654	—
B. Kapitalide liikumine — Mouvement des capitaux.				
I. Pikaajalised toimingud — Opérations à long terme.				
1. Valitsusvaheliste võlgade kustutamine — Amortissement des dettes intergouvernementales	Arvestatud E. Panga välisvarades — Compris dans les avoirs de l'Eesti Pank			
2. Teiste riigi võlgade kustutamine — Amortissement des autres dettes				
Kokku — Total				
II. Lühiajalised toimingud — Opérations à court terme.				
3. Eesti Panga välisvarade suurenemine — Changements dans les avoirs de l'Eesti Pank	—	3 017	—	3 017
4. Erapankade väliskohustuste vähenemine — Changements dans les avoirs des autres banques	—	4 293	—	4 293
Üldse kapitali liikumine — Mouv. des cap.				
Valie — Balance	—	7 910	—	7 910
Maksubilansi tulemus (siin arvestamata väikeosade vahed) Balance générale (erreurs, omissions, accroissem. des créd. commerce, etc.)	—	7 910	—	7 910
	—	3 256	—	3 256

rismi jne. alal, mille juures jäi veel ülejääk. See avaldus nii välisraha sissevoolu näol (Eesti Panga välisvarade suurenemine), kui ka osa endiste väliskohustuste ja -võlgade kustutuse kujul (erapankade väliskohustuste vähenemine). Kuna see ülejääk on täiesti reaalne ja ulatub ligi 8 milj. kr (3,6 milj. E. Panga välisvarade suurenemine ja 4,3 milj. kr erapankade kohustuste vähenemine), jooksvad artiklid krediti ülekaaluna andsid aga 4,7 milj. kr, siis on selge, et peale jooksvais artiklis arvestatud osa on meie olukorra paranemiseks aidanud kaasa veel rida teisi põhjusi. Üks neist on kahtlemata arvestamata osa (salakaubitsemine, mõned muud väiksemad punktid), mis ka lõppenud meile soodsalt, kuid see ei või olla suur.

Arvatavasti tähtsama osa sellest 3,3 milj. kr selgitamata ülekaalust moodustavad:

1) See osa sisseveost, mille eest tasutud mustabörsi valuutaga või mille eest jäädud võlgu, kuid mis sisseveos arvestatud hinnaväärselt.

2) Välisvaluuta, mis eelmisel aastail kursilanguse kartusel muretsetud ja nüüd uuesti ringkäiku lastud.

Eriti tähtis on esimesena mainitud põhjus. Võib arvata, et meie väliskohustused kaubakrediidi alal mineval aastal uuesti suurenesid.

Sellegi peale vaatamata on minevaastane tulemus eriti hinnatav, kui tuletame meele kolme eelnevat aastat, mil meil kogu aeg kestis kapitali väljavool, välisvaluuta hankimine jne. Võib olla kindel, et suur osa siis muretsetud välisvaluutat minevaasta ilmus välja ja rakendus jälle rahvamajanduslikku ringkäiku.

23. Rahvusvahelise Valitsustevaheliste võlgade võla bilanss.
Balance de la dette internationale.

Valitsustevaheliste võlgade summa aasta lõpuks suurenes ligi 10% võrra. Osa tähtajalisi võlamakse jäeti maksmata ja tuli arvata juure, osalt põhjustas seda kroonilangus. Muude võlgade (veevärgi, kaubakrediit jne.) pealt tasutud summad vähendasid neid veidi. Kogusummas, aastalõpu kursiga arvestatult, kujunes riigi välisvõlakormis 7,7% kõrgemaks aasta algseisust.

Väliskapitali paigutusi ettevõtteis ja pankades hindasime mitmesuguseil andmeil eelmisel aastal 27 milj. kr peale. Vaevalt sündis siin erilisel suuri

Riigivõlgade summa aasta lõpuks — *Dettes extérieures de l'État à la fin de l'année.*

14.	Vastavas valuutas <i>En monnaie correspond.</i>			Ekr. (1 000)			
		1933	1932	1931	1933	1932	1931
Valitsustevahelised võla-kohustused — <i>Dettes intergouvernementales (de guerre)</i>	£	1 220 261	1 137 981	1 115 205	} 85 338	78 430	75 437
	8	17 787 279	17 203 743	16 466 013			
Raha- ja pangareformi laenu — <i>Emprunt contracté sous les ausp. de la Soc. de Nations</i>	£	656 200	664 300	675 500	} 24 967	22 310	22 857
	8	3 696 500	3 771 500	3 848 000			
Muud riigi ja omavalitsuste laenuid — <i>Autres dettes</i>	£	49 000	64 000	79 000	} 110 300	100 758	98 294
	Rk.	8 141 280	8 216 915	8 288 896			
Vahe eelmise aastaga võrreldes (+ või -) — <i>Différence entre l'année précéd.</i>					+0194	+2192	-11 917

muutusi, sest juuretulek ja tagasimaks aasta kestel võisid olla üsna tähtsusetud. Küsimus on vaid, kuidas mõjutas seda summat kroonilangus. Siin tuleb arvestada järgmiste asjaoludega. See osa, mis pai-

gutatud Ekr (aktsiakapitalid jne.) ei muutunud. Suurenemata jäi ka see osa, mis fikseeritud dollareis, kuna dollar lahkus kullaaluselt samal 1933 aastal ja jäi krooniga umbes samasse vahekorda.

Oletusi meie Rahvusvahelise välisvõlgnevuse kohta 1933 a. lõpuks — *Essais d'établissement du montant de la dette internationale de l'Estonie à la fin de 1933.*

15.	Milj. kr	Varad — <i>Avoirs.</i>	Milions de kr
Kohustused — <i>Exigibilités.</i>			
Riigi võlad — <i>Dettes de l'État.</i>			
Valitsustevahelised võlakohustused — <i>Dettes intergouvernementales</i>	85,3	E. Panga välisvarad — <i>Avoirs étrangers de la Banque d'Estonie</i>	23,9
Raha- ja pangareformi laenu — <i>Emprunt sous les ausp. de la Soc. des Nations</i>	25,0	Raha- ja pangareformi paberid Eestis — <i>Titres de l'emprunt de la Soc. des Nat. en Estonie</i>	4,5
Muud riigi- ja omavalitsuste laenuid — <i>Autres dettes</i>	8,5		
Kokku — <i>Total</i>	118,8		
Kapitalipaigutused ettevõtteis ja pankades — <i>Placements à long terme en entreprises et banques</i>	32	Kapitalipaigutused ja hoisummad välismaal — <i>Placements à long terme et dépôts à l'étranger</i>	20
Välismaalaste kinnisvarad — <i>Biens immeubles des étrangers</i>	2	Kinnisvarad — <i>Biens immeubles</i>	7
Erapankade lühiajaliste võlgade saldo — <i>Solde des crédits à court. t. des banques priv.</i>	1,9	Sõjalaevade müügist saadud raha välismaal — <i>Montant reçu de la vente des navires de guerre</i>	2,2
Kokku — <i>Total</i>	154,7	Kokku — <i>Total</i>	57,6
		Vahe — <i>Balance</i>	97,1

Võlg suurenes nende kohustuste pealt, mis sõlmitud kullaalusele jäänud maade valuutas. Neid on aga võrdlemisi väike osa, sest isegi osa Saksast saadud laenudest on sõlmitud dollareis.

Seepärast kroonilanguse tagajärjel stundinud kullaalusel olevate välisvaluutade tõus — ligi 53% võrra — võis puudutada mitte üle 25% meie väliskrediite ja kapitalipaigutusi. See tähendaks nende suurenemist ca 3,6 milj. võrra. Nii võiksimme hinnata kapitalipaigutuste jne. väärtust meil aasta lõpuks ca 32 milj. kr.

Meie kapitalipaigutusi välismail ja kinnisvarasid, mis enamjaolt kullaalusele jäänud riiges, võiks hinnata vastavalt tõusule ca 20 ja 7 milj. kr.

Nii tõuseks meie välisvõlgnevus üldse ligi 155 miljoni kr, mille vastu meil olemas umbes 58 milj. eest varasid. Puhas välisvõlgnevus oleks 97 milj. kr, millest 85% on sõjavõlgu ja valitsustevahelisi võlakohustusi.

Maksubilansi kohta enne Keskbüroo väljaandis ilmunud:

Rahvusvaheline maksubilans 1929—32 — A. Tooms, E. Statistika nr. 138(5) 1933 a., lhk. 254—268.
Maksubilans 1928 a. — A. Tooms, E. Statistika nr. 92(7)—93(8) 1929 a., lhk. 420—426.
Maksubilans 1927 a. — A. Tooms, E. Statistika nr. 78(5) 1928 a., lhk. 303—310.
Besti maksubilans 1924—26 a. — A. Tooms, E. Statistika nr. 66(5) 1927 a., lhk. 230—256.

R. Sõrmus.

PALGAOLUD TÖÖSTUSES 1933 a. GAINS dans L'INDUSTRIE en 1933.

Sis u: Andmestiku iseloom ja ulatus, lhk. 288. 1. Töö tasumisviisi suurtööstuses 1933 a. juulis, lhk. 289. 2. Lisatasud rahas, lhk. 290. 3. Naturalitasud, lhk. 291. 4. Tööliste teenistuse koostis suur- ja kesktööstuses 1930—32 a., lhk. 292. 5. Besti krooni devalvatsioonil mõju tööstustööliste teenistusele ning nominaal- ja reaalteenistuse liikumine suurtööstuses 1933 a., lhk. 292. 6. Tunniteenistuse liikumine suur- ja kesktööstuses, lhk. 296. 7. Teenistuse liikumine väiketööstuses, lhk. 297. 8. Suur-, kesk- ja väiketööstuse tööliste teenistuse vahelkord 1930—33 a., lhk. 297. 9. Tööliste teenistuse vahelkord tööstuseharude ja tööliste soo järgi 1933 a. II poolaastal, lhk. 298. 10. Tööliste rühmitus 1933 a. juuli teenistuse järgi, lhk. 299. 11. Tööliste teenistuse raiuoluline võrdlus, lhk. 303. 12. Administratiiv personali palgad, lhk. 304.

Andmestiku ise- loom ja ulatus. Caractère des données.

Praegune palgastatistika korraldus tööstuses teotsevate palgaliste kohta on maksev juba 1927 a. saadik. Selle korralduse järgi töötaja- ja palgaandmed koostatakse ettevõtete poolt ja kogutakse statistiliseks töötlemiseks Keskbürosse tööinspektori- te kaudu. Sellise andmete kogumise viisi juures, kus andmete koostamine ja saatmine on vastava määru- sega tehtud kohustavaks (RT 23 — 1919 ja 191/192 — 1920), on ühest küljest tagatud andmete saamine kogu ulatuses, peale mõningate erandite, kus andmed süiski jäävad saamata — vahest ettevõtete likvideerimise puhul j.n.e. Kuid teisest küljest, on põhjust arvata, et mõningail juhtudel, kus töökorralduse suhtes maks- vate töökaitse normide vastu, andmete kogumine töökaitse järelevalve ametkonna kaudu ei ole andmete kasuks nende tegelikkudele oludele vastavuse mõttes. Asi puutub kõige rohkem töötaja küsimusse. Teata- vasti tööstusliikude käitiste töötaja seadusega, milline hakkas maksma 1. IX. 1931 (RT 61 — 1931), pandi

ettevõtetes seaduslikus korras maksma 8-tunniline tööpäev. Tegelikult küll tööpäeva pikkuse normiks oli juba enne 8 tundi, kuid selle normi juriidiline alus oli vaieldav. Pealegi puudus võimalus selle normi vastu eksijaid võtta vastutusele. Kaudseist andmeist ja tähelepanekuist on teada, et nii enne kui pärast 1931 a. töötajaseadust ei peetud seaduslikust töötaja normist kinni. Tööinspektori- te andmed näitavad, et 1933 a. tööinspektori- tid avastasid 209 tööstusliikude käitiste töötaja-seaduse rikkumise juhtu. Loomulikult, sellistel juhtudel, kus ei peeta kinni töötaja normist, s.o. tehakse loata ületunnitööd j.n.e., ületunnid jäävad osalt palgaarve raamatutesse sissekandmata, mille tagajärjel lõppude-lõpuks kannatab andmete täpsus tööpäeva lühenemise ja palgatõusu suunas. Millisel määral mõjutab see töötaja- ja palgaandmete täpsust, ei ole kahjuks teada. Igatahes ei saa sellest olenev ebatäpsus olla mitte suur.

1933 a. koguti suur- ja kesktööstuse ettevõteteilt endiselt poolaastate kaupa üldarvuliselt andmeid töö-

listel tehtud tööpäevade ja töötundide arvu ning teenitud tasusummade üle. Peale selle juuli kohta koguti kõigilt töökaitse järelevalve alla kuuluvailt ettevõtteleit (arvatud kaasa väiketööstus) nn. isiklikke palgaandmeid. Neis on andmed juulis tehtud tööpäevade ja töötundide ning teenitud tasusummade üle koostatud iga palgalise kohta eraldi. Väiketööstuselt neid andmeid koguti lihtsustatud vormi järgi. Andmestiku iseloomu ja nende varal selgitatavate küsimuste kompleksi on käsitatud lähemalt ühes eelmises ülevaates (vt. E. Statistika 1930 a., nr. 102(5), lk. 253).

Palgaolude osas nende andmete põhjal koostatud kokkuvõtted leiavad käsitlust käesolevas ülevaates. Töerohkuse tõttu Keskbüros ülevaatest jääb sedakord välja tööliste palganormide võrdlus teenistusega tüki- ja ületunnitöö. Samaga on põhjustatud ülevaate hiline ilmumine trükis.

1. Töö tasumisviisi suurtööstuses 1933 a. juulis.
Modes de paiement dans les grandes entreprises industrielles en juillet 1933.

Töö tasumisviisi kohta andmed on koostatud Keskbüros tööliste isiklike palgaandmete põhjal. Nende järgi töölised on jaotatud kolme rühma järg-

Töö tasumisviisi suurtööstuses juulis 1933 a. (% iga tööstusharu töölise üldarvust).

Modes de paiement en grandes entreprises en juillet 1933 (% au nombre total des ouvriers de chaque branche industrielle).

1.	Mehed — Hommes										Naised — Femmes					
	Alalised ajatöölised	Vaheldamisi (aja- ja tükitöölised)		Alalised tükitöölised	Kokku	Naised				Kokku	Tööd	Dont				
		Peresoonad	Preemia saajad			Minid rahaliste lisasade s.	Over. trar. au temps	Over. trar. aux pièces	Over. trar. aux pièces			Over., recevant allocations familiales	Over., recevant primes	Over., recevant autres rémunérations en espèces.		
I. Eratööstus — Industrie privée.																
I. Murrud ja kaevandused — Industries extractives	23,4	22,0	53,7	100	0,5	2,0	—	9,0	17,2	73,2	100	—	—	—		
II. Mineraalide ümbertöötamine — Transformation des pierres et des terres	52,4	26,1	21,5	100	27,0	24,9	2,6	50,4	20,0	29,6	100	—	3,0	5,2		
III. Metallitööstus — Industrie des métaux	48,5	29,0	22,5	100	0,3	3,9	0,7	37,3	11,9	50,9	100	—	—	0,7		
IV. Keemiatööstus — Industrie chimique	87,3	8,6	4,1	100	0,5	21,3	2,3	80,6	15,2	4,2	100	—	—	29,7		
V. Nahatööstus — Industrie des cuirs et peaux	83,6	3,2	8,2	100	—	0,4	0,0	100	—	—	100	—	—	—		
VI. Tekstilitööstus — Industrie textile	72,0	12,1	15,9	100	30,3	14,1	13,2	41,4	20,9	37,7	100	8,3	5,5	14,7		
VII. Puutööstus — Industrie du bois	68,0	17,6	13,8	100	15,0	5,3	9,8	60,6	21,0	18,4	100	8,3	10,0	11,4		
VIII. Paberitööstus — Industrie du papier	76,4	10,8	3,8	100	14,0	4,0	5,7	51,3	28,0	20,7	100	1,3	3,0	1,6		
IX. Poligrafiatööstus — Industrie polygraphique	99,1	—	0,9	100	—	—	0,4	100	—	—	100	—	—	—		
X. Toit- ja maiasainete ja jookide tööstus — Ind. de l'alimentation et des boissons	95,1	1,8	3,1	100	3,4	9,0	1,0	48,7	12,4	38,9	100	—	10,1	0,1		
XI. Kehakatte- ja puunkaupade tööstus — Confec. de vêtem. et fabr. de mercerie	84,4	0,3	15,3	100	—	13,8	—	88,1	0,7	11,2	100	—	11,7	—		
XII. Ehitistööstus — Industrie de bâtiment	61,6	20,8	17,6	100	1,7	4,9	3,5	90,4	3,0	6,6	100	8,9	3,0	—		
XIII. Elektri jaamad ning gaasi- ja veevarustus — Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	90,4	8,1	1,5	100	17,7	0,2	16,2	74,1	—	25,9	100	7,4	—	3,7		
XIV. Puhastustööstus — Industrie du nettoyage	100	—	—	100	0,1	—	—	100	—	—	100	4,1	—	—		
Kokku — Total																
1932 a. arvud — Total pour 1932	67,4	16,3	16,3	100	13,6	11,3	6,1	50,0	17,5	32,3	100	5,5	7,0	9,0		
1931 a. " " " " " 1931	66,4	15,2	18,4	100	16,4	12,4	7,2	46,4	15,7	37,9	100	5,9	4,7	11,9		
1930 a. " " " " " 1930	70,8	14,0	15,2	100	16,3	11,7	7,2	48,6	16,8	34,6	100	6,1	9,7	10,5		
1929 a. " " " " " 1929	64,7	17,1	18,2	100	19,7	17,7	9,6	47,9	15,8	37,2	100	8,9	16,0	12,9		
	64,4	18,0	17,0	100	16,0	12,0	8,8	48,2	15,5	36,3	100	7,1	9,2	15,4		
II. Riigitööstus — Entreprises d'État.																
I. Murrud ja kaevandused — Industries extractives	12,4	23,6	64,0	100	—	1,5	0,6	7,3	14,4	78,3	100	—	—	—		
III. Metallitööstus — Industrie des métaux	14,5	23,6	61,9	100	71,0	13,6	1,4	26,7	46,7	26,6	100	20,0	20,0	—		
IV. Keemiatööstus — Industrie chimique	56,3	38,2	5,5	100	—	—	—	50,0	—	50,0	100	—	—	—		
VII. Puutööstus — Industrie du bois	51,5	44,7	3,8	100	17,5	—	—	50,0	22,7	27,3	100	—	—	—		
IX. Poligrafiatööstus — Industrie polygraphique	100	—	—	100	12,9	0,9	1,7	100	—	—	100	71,4	—	1,2		
XIII. Elektri jaamad — Usines électriques	93,2	6,8	—	100	—	—	—	66,7	33,3	—	100	—	—	—		
Kokku — Total																
1932 a. arvud — Total pour 1932	22,0	23,0	55,0	100	35,3	7,2	1,0	21,7	13,6	64,7	100	1,4	0,5	0,2		
1931 a. " " " " " 1931	20,0	21,8	58,4	100	35,1	10,8	7,3	17,5	15,9	66,6	100	1,6	1,1	2,9		
1930 a. " " " " " 1930	20,4	20,9	58,7	100	35,6	10,0	6,4	25,1	14,4	60,5	100	1,7	1,0	1,7		
1929 a. " " " " " 1929	19,0	26,8	54,2	100	38,6	8,5	9,3	22,5	19,7	57,8	100	2,9	0,7	2,1		
	19,2	25,0	55,8	100	34,1	12,4	7,8	24,7	19,2	56,1	100	1,7	0,4	0,4		
Üldse — Gr. total																
1932 a. arvud — Total pour 1932	56,8	16,5	26,7	100	20,3	12,1	7,2	44,7	15,7	39,6	100	5,7	4,5	11,3		
1931 a. " " " " " 1931	60,2	14,5	21,3	100	17,8	10,9	6,7	47,3	16,7	36,0	100	5,9	4,2	10,0		
1930 a. " " " " " 1930	56,1	20,8	23,3	100	23,3	15,9	9,6	45,8	16,0	38,2	100	6,7	15,2	12,4		
1929 a. " " " " " 1929	56,1	19,8	24,1	100	19,4	12,6	8,6	46,7	15,8	37,5	100	6,8	8,7	14,4		

põhjuseks on kõigepealt asjaolu, et üldiselt võttes tööharude poolest riigitööstuse koostis on eratööstusest tunduvalt erinev. Riigi päralt olevas tööstuses on ülekaalus laiemas ulatuses tükitöö süsteemiga levinud alad, nagu, näiteks, murdude ja kaevanduste rühm ning metallitööstus. Seepärast alaliselt tükitöö alusel töötajate arv on riigi ettevõtetes ka üldiselt väga kõrge — 1933 a. juulis mehi 55% ja naisi 64,7%. Loomulikult, ajatööliste jaoks jääb väike osa (mehi ja naisi võrdseks ca 20%); vaheldamisi aja- ja tükitöö alusel töötajaid oli riigi ettevõtetes mehi 23% ja naisi 13,6%. Tööliste arvult umbes sellises vahelkorras on püsinud riigiettevõtetes töö tasumisviisi suhtes mainitud kolm rühma juba aastate kestel, arvatud välja väiksema ulatusega kõrvalekalde üksikuil aastail.

Üksikute tööstuseharude järgi töö tasumisviis on eratööstuses teravalt lahkuminev nii meestel kui naistel. Meeste hulgas ajatööliste arv on suhteliselt kõrge keemia- (87,3%), naha- (83,6%), tekstiil- (72%), paberi- (76,4%), poligraafia- (99,1%), toit- ja maitseainete ning jookide tööstuse rühmas (95,1%), kehakattetööstuses (84,4%) ning elektrijaamades (90,4%). Need on nähtavasti alad, kus meeste tööd ei saa suures ulatuses viia üle tükitöö süsteemile. Tükitöö süsteem on aga kõige suuremas ulatuses pandud maksma murdude ja kaevanduste rühmas, kus tükitööliste arv ulatub üle 50%. Siia kuuluvad peamiselt välised tööd, nagu turbatööstus ja põlevkivikaevandused, kus töökontroll ettevõtte administratsiooni poolt on raskelt teostatav. Nii on siin tükitöö süsteem laiemas ulatuses paratamatu. Ka vaheldamisi aja- ja tükitöö alusel töötajate meeste arv on siin suhteliselt kõrge (22,9%), alalisi ajatöölisi aga alla 25%.

Peale kaevanduste ja murdude rühma alalisi tükitöölisi leiame suuremal arvul vaid mineraalide töötlemise alal, kus samuti tegemist on osaliselt väliste töödega (telliskivitehased), ning metallitööstuses. Neis kahes rühmas tükitöölisi-mehi on 20% ümber, kõigis teistes rühmades aga alla 20%, osalt isegi alla 10%.

Suhteliselt kõrge ajatööliste-naiste arvuga tööstuserühmi on vähem. Nende hulka kuuluvad keemiatööstus (ca 80%), puhastuse-, poligraafia- ja naha- (100%), puu- (60%), kehakatte- (ca 90%) ning elektrijaamad, gaasi- ja linnade veevarustuse ettevõtted (ca 75%). Tuleb peale selle märkida, et suhteliselt kõrge naistükitööliste arvuga esinevad osalt samad rühmad, kus ka mees-tükitöölisi on suhteliselt palju. Sellistena tuleb mainida murdude ja kaevanduste rühma, kus ajatöölisi naisi on üle 70%, metallitööstust (50,9%) ning mineraalide töötlemise rühma (29,9%). Peale selle kõrge naistükitööliste arvuga esineb tähtsaim naiste tööala — tekstiiltööstus, kus tükitöölisinaisi on ligi 40%. Erandina aga esinevad paberi- ning toit-, maitseainete- ja jookide tööstus, kus mehed tükitööd peaaegu üldse ei tee, naistel aga tükitöö on levinud tööliste arvu järgi esimesel juhul üle 20% ja teisel juhul lähedalt 40% ulatuses.

Riigile kuuluvast tööstuse osas mees-tükitöölised esinevad kõrge arvuga (üle 60%) mõlemas tähtsamas

tööstuseharus — murdude ja kaevanduste rühmas ning metallitööstuses. Teistes rühmades ülekaalus on ajatöö. Üldjoontes sama vahelkord on töö tasumisviisi suhtes riigi ettevõtetes ka naistel, peale metallitööstuse, kus alaliselt tükitöö alusel töötavaid naisi on võrdlemisi vähe (ca 25%).

2. Lisatasud rahas. Rahas peale aja- või tükitöö *Gains supplémentaires en argent.* tasude makstava lisatasuna tuleb mainida kõigepealt perekonnaabiraha, milline tasuviis seati sisse paljudes ettevõtetes iseseisva Eesti algul, peale selle rahalised preemiad ning muud eristamata rahas makstavad lisatasud.

Nagu näitavad viimase 5 a. andmed, perekonnaabiraha süsteem omab iga aastaga järjest kitsama ulatuse. Nii 1929 a. oli eratööstuses mehi perekonnaabiraha-saajaid alles 16%; 1933 a. langes nende arv juba 13,0% peale. Perekonnaabiraha-saajate naiste arv on langenud samal ajal 7,1% pealt 5,5% peale. Rühmadena, kus perekonnaabiraha süsteem on säilinud, võiks nimetada vaid mineraalide töötlemise rühma, tekstiiltööstust, puu- ja paberitööstust ning elektrijaamu ja linnade gaasi- ja veevarustust; viimased kuuluvad omavalitsustele. Riiklikes ettevõtetes aga perekonnaabiraha süsteem on täies ulatuses maksev, peale vaid kommertsalusel töötavate ettevõtete (nagu riiklik põlevkivitööstus, kus perekonnaabiraha ei makseta). Selle tõttu siin üldkeskmiselt perekonnaabiraha-saajate arv tõuseb kuni 35%; metallitööstuses aga, kus perekonnaabiraha süsteem on kõikjal maksev, nende arv tõuseb koguni üle 70% tööliste üldarvust. Loomulikult, perekonnaabiraha saavad siin kõik perekonnaabiraha-õiguslikud töölised.

Preemiate süsteem on levinud üldiselt väga vähe, sealjuures meeste töö alal rohkem kui naiste töö alal ja eratööstuses rohkem kui riigi ettevõtetes. Meeste hulgas era ettevõtetes on preemiasaajaid suuremal arvul mineraalide töötlemise rühmas (ca 25%), keemiatööstuses (üle 20%), tekstiil- (14%), paberi- (40%) ning kehakatte- ja pudukaupade tööstuses (ca 14%). Naiste tööd premeeritakse suuremas ulatuses samuti keemiatööstuses, kus preemiasaajaid on ligi 30%, peale selle puu- (10%), toit-, maitseainete ja jookide tööstuses (samuti ca 10%) ning kehakatte- ja pudukaupade tööstuses (11,7%). Teistes rühmades on preemiasaajaid vähem, osalt aga puudub terves rühmas preemiasüsteem üldse.

Riigi ettevõtetest võiks mainida vaid metallitööstuse ettevõtteid, kus preemiasaajaid on suhteliselt võrdlemisi suurel arvul — 1933 a. juulis mehi 13,6% ja naisi 20%. Üldkeskmiselt preemiasaajaid oli siin mehi 7,2% ja naisi 0,5%.

Eelmiste aastatega võrreldes preemiasaajate arv on 1933 a. suhteliselt vähenenud era ja ka riigi ettevõtetes.

Muud rahalised lisatasud etendavad märgatavat osa era ettevõtetes puu- ja tekstiiltöölise teenistuses, kus lisatasusaajaid mehi oli vastavalt 13,2% ja 9,8% ning naisi 14,7% ja 11,4%. Peale selle elektrijaamades

ning linnade gaasi- ja veevarustuse ettevõtetes meestest 16,2% said muid lisatasusid rahas, peale põhipalga, perekonnaabiraha ja preemiade. Riigi ettevõtetes on muude lisatasude maksmine 1933 a. jäänud järsku peaaegu hoopis ära.

3. Naturaaltasud. Peale rahas makstavate lisa-Remuneratton en nature. tasude mitmed ettevõtjad an-
navad lisaks veel mitmesuguseid soodustusi naturas. Neid antakse osalt tasuta, peamiselt aga siiski alanda-
tud hinnaga, kusjuures rahapalga lisana kujuneb vaid naturas antud ainete j.n.e. hinnavahe.

Suurtööstuses olulisema soodustusena esineb vaid korterivarustus — vahest ainult korter, vahest korter kütte ja valgustusega koos. 1933 a. oli ettevõtte poolt korterisaajaid töölisi mehi 7,5% ümber ja naisi 5%. Üksikute rühmade järgi suhteliselt korterivarustuse saajate arv on väga kõikum. Üldiselt võib märkida,

et korterivarustuse-saajate arv on suur vanemates suurvabrikutes, muuseas suurtes tekstiilvabrikutes, tsemendivabrikutes (Kundas), mõnes paberivabrikus (Kohilas) osalt ka põlevkivitööstuse raioonis. Muud lisatasud naturas — aia- ja karjamaa j.n.e. — omavad ulatuselt väikese tähtsuse. Ka seda liiki lisatasusid tuleb rohkem ette kõigepealt tekstiilvabrikutes osalt paberi- ja põlevkivitööstuses.

Keskööstuses töötasumine naturas omab laialdasema ulatuse. Suur osa keskööstusesse kuuluvaid ettevõtteid asub maal ja olude kohaselt teatud juhtudel on tööliste varustamine korteriga ja ka muude soodustustega paratamatu. Osalt tööalast endast olenevalt töölistele tasumine naturas on siin üsna sagedane, näiteks, tööliste varustamine piimasaadustega meiereides, täielik ülalpidamine ettevõtja poolt mõningatel juhtudel teistes toitainete valmistuse alal teotsevates ettevõtetes.

Naturaaltasu saavate töölise arv suur- ja keskööstuses 1933 a. (% töölise üldarvust).

Nombre des ouvriers recevant rémunération en nature dans les grandes et moyennes entreprises industrielles en 1933 (% au nombre total des ouvriers).

2.	Mehed — Hommes										Naised — Femmes									
	I poolaasta					II semestri					I poolaasta					II poolaasta				
	Korter, kütte ja valgustus	Toitained	Ülalpidamine (osa-line või täielik)	Muud (aia-, karjamaa jae.)	Logement, chauffage et éclairage	Denrées alimentaires	Entretien (total ou partiel)	Autres (jardin, potager etc.)	Korter, kütte ja valgustus	Toitained	Ülalpidamine (osa-line või täielik)	Muud (aia-, karjamaa jae.)	Korter, kütte ja valgustus	Toitained	Ülalpidamine (osa-line või täielik)	Muud (aia-, karjamaa jae.)				
A. Suurtööstus (ettevõtted 20 ja enam töötajaga). Grandes entreprises (ayant plus de 20 travailleurs).																				
I. Murrud ja kaevandused	9,3	—	—	4,0	0,2	—	—	—	1,6	—	—	—	—	—	—	—				
II. Mineraalide ümbertöötamine	31,1	0,6	—	—	2,7	0,5	—	—	14,0	0,7	—	—	—	11,0	—	—				
III. Metallitööstus	0,1	—	—	—	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
IV. Keemiatööstus	0,9	—	—	1,4	0,8	—	—	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—				
V. Nahatööstus	0,0	—	—	—	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
VI. Tekstiilitööstus	15,9	—	—	26,4	13,8	—	—	20,2	8,5	—	—	20,1	9,0	—	—	19,4				
VII. Puitööstus	0,3	—	—	—	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
VIII. Paberitööstus	17,1	—	—	8,0	10,1	—	—	6,7	7,4	—	—	2,2	7,5	—	—	2,0				
IX. Poligraafiatööstus	0,2	—	—	—	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
X. Toit-, jookide ja maitseainete ts.	9,0	—	—	—	10,3	—	—	—	0,4	—	—	—	0,3	—	—	—				
XI. Kehakattetööstus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
XII. Ehitustööstus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
XIII. Elektri- ja gaasijaamud ning veevarustus	11,4	—	—	—	11,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
XIV. Puhastustööstus	75,0	—	—	—	75,0	—	—	—	18,8	—	—	—	18,8	—	—	—				
Keskmine	7,5	0,0	—	5,5	7,7	0,0	—	3,8	5,0	0,0	—	10,6	5,0	—	—	9,6				
1932 a. arvud	10,2	0,1	—	5,0	10,5	0,1	—	5,7	8,8	0,0	—	15,7	7,7	0,0	—	15,3				
1931 a. "	9,3	0,1	0,2	6,4	9,4	0,0	—	5,0	6,8	0,0	0,0	10,4	6,0	0,0	—	10,9				
1930 a. "	10,3	0,2	—	3,7	10,2	0,1	0,1	4,6	5,1	0,1	0,1	7,7	6,2	0,0	0,0	11,0				
B. Keskööstus (ettevõtted 5—19 töötajaga). Entreprises moyennes (ayant 5—20 travailleurs).																				
I. Industries extractives	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
II. Industrie minière	3,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
III. " des métaux	—	—	—	—	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
IV. " chimique	15,5	—	—	—	8,4	—	—	—	4,5	—	—	—	—	—	—	—				
V. " des cuirs et peaux	3,8	—	—	—	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	3,4	—	—				
VI. " textile	5,9	0,7	—	0,7	5,0	—	—	—	0,7	—	—	—	—	3,7	—	—				
VII. " du bois	2,9	—	0,6	2,8	5,0	0,8	0,2	3,6	—	—	—	—	—	3,0	0,8	0,8				
VIII. " du papier	14,6	—	—	14,6	35,9	—	—	35,9	—	—	—	—	—	—	—	—				
IX. " polygraphique	—	—	—	—	—	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
X. " de l'aliment., des boissons etc.	22,2	17,0	3,5	0,9	26,8	23,5	3,8	0,9	12,2	10,1	3,8	—	14,2	20,3	15,1	—				
XI. Confection de vêtements et fabr. de mercerie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
XII. Constructions	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
XIII. Usines électriques, à gaz d'éclair. et distrib. d'eau	24,5	—	4,1	—	33,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
XIV. Industrie du nettoyage	26,1	—	—	—	40,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Moyenne	9,3	5,7	—	1,3	1,0	10,9	7,3	1,3	1,3	2,9	4,1	0,8	—	3,8	4,7	0,3	0,1			
Moyenne pour 1932	7,6	3,9	—	0,4	0,5	10,6	6,2	0,5	0,1	3,4	2,9	0,3	—	2,8	2,8	0,5	—			
" " 1931	7,2	3,3	—	1,6	0,5	6,7	4,3	1,6	0,5	2,2	2,3	0,2	0,1	2,7	2,4	0,2	0,1			
" " 1930	6,6	3,5	—	1,0	1,8	7,7	3,8	1,2	0,1	2,1	2,3	0,2	0,1	2,2	2,1	1,0	—			

Vastandina suurtööstusele, keskööstuses on määrgata vähem, kuid järjekindlat üleminekut natura-

tasudele. Näib, et suurtööstuses on kohati püütud suruda kokku palgakulusid naturaaltasude osalise

ärakaotamise teel, kesktööstuses on aga nähtavasti rahapalka asendatud naturaalpalgaga. 1933 a. II poolaastal korterivarustuse-saajaid mehi oli üle 10%, toitainete näol lisapalgasaajaid oli üle 7%. Teised naturaaltasu liigid on ulatuselt väiksema tähtsusega. Naturaaltasu-saajaid naisi on igas naturaaltasu liigis 2—3 korda vähem kui mehi. Üksikutest tööstuseharudest naturaaltasude süsteemi pooldest toit-, jookide- ja maitseainete tööstus on esikohal. Sellele järgnevad keemia-, tekstiil-, puu-, paberi- ja elektrijaamad ning puhastuse-tööstuse rühm; viimases kahes rühmas on suhteliselt väga kõrge korterivarustust saajate arv. (Üksikasjad vt. tab. 2.)

4. Töölise teenistuse koostis suur- ja kesktööstuses 1930—32 a.

Composition du gain des ouvriers dans les grandes et moyennes entreprises industrielles de 1930—32.

Eespool käsitasime töö tasumisviisi ja lisatasude ulatuse küsimust tööliste arvu alusel. Järgnevalt toome ülevaate teenistuse koostise kohta, millest selgub teenistuse üksikute osade suhteline tähtsus, muuseas ka lisatasude erikaal. Tab. 3 andmeist nähtub kõigepealt, et lisatasud, nii rahas kui naturas, moodustavad teenistusest üldiselt väikese osa, kuigi lisatasusaaajate arv ei ole mitte väike. Nii naturaaltasud ei ulatunud suurtööstuses 1933 a. II poolaastal meestel enam 1% ja naistel 0,5%-ni ja näitasid viimastel aastatel hindade languse tõttu suhteliselt langust.

Töölise teenistuse koostis % suur- ja kesktööstuses 1930—33 a. *Effectif du gain des ouvriers dans les grandes et moyennes entreprises en % de 1930—33.*

3.	1933								1932								1931								1930							
	Poolaastad — Semestres																															
	II		I		II		I		II		I		II		I		II		I		II		I									
Suurtööstus — Grandes entreprises.																																
<i>Mehed — Hommes.</i>																																
1. Normaali-töötaja teenistus	90,4	90,4	90,6	89,8	88,9	83,2	83,9	82,3	82,3	80,4	80,4	80,6	80,8	80,9	81,2	81,2	81,2	81,2	81,2	81,2	81,2	81,2	81,2	81,2								
2. Ületunnitöö teenistus . . .	3,0	3,0	2,6	3,7	4,6	0,1	8,3	9,9	5,7	5,7	5,6	5,4	5,4	6,7	7,0	7,1	0,9	0,9	1,2	1,1	1,1	1,0	0,8	0,7								
3. Lisatasud	0,9	0,9	1,2	1,1	1,1	1,0	0,8	0,7	0,9	0,9	1,2	1,1	1,1	1,0	0,8	0,7	0,9	0,9	1,2	1,1	1,1	1,0	0,8	0,7								
4. Naturaaltasud	0,9	0,9	1,2	1,1	1,1	1,0	0,8	0,7	0,9	0,9	1,2	1,1	1,1	1,0	0,8	0,7	0,9	0,9	1,2	1,1	1,1	1,0	0,8	0,7								
Kokku	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100								
<i>Naised — Femmes.</i>																																
1. Gain pour le travail ordinaire	95,5	95,4	95,1	95,0	94,4	93,2	86,4	92,4	95,5	95,4	95,1	95,0	94,4	93,2	86,4	92,4	95,5	95,4	95,1	95,0	94,4	93,2	86,4	92,4								
2. Gain pour le travail supplémentaire	0,9	0,5	0,4	0,5	0,0	2,6	6,9	4,1	0,9	0,5	0,4	0,5	0,0	2,6	6,9	4,1	0,9	0,5	0,4	0,5	0,0	2,6	6,9	4,1								
3. Gains divers supplémentaires	3,2	2,6	2,7	2,7	3,0	3,0	0,0	3,2	3,2	2,6	2,7	2,7	3,0	3,0	0,0	3,2	3,2	2,6	2,7	2,7	3,0	3,0	0,0	3,2								
4. Subvention en nature . . .	0,4	1,5	1,8	1,8	1,7	1,2	0,7	0,3	0,4	1,5	1,8	1,8	1,7	1,2	0,7	0,3	0,4	1,5	1,8	1,8	1,7	1,2	0,7	0,3								
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100								
Kesktööstus — Entreprises moyennes.																																
<i>Mehed — Hommes.</i>																																
1. Normaali-töötaja teenistus	93,8	93,6	94,5	95,0	94,3	93,1	92,1	92,9	93,8	93,6	94,5	95,0	94,3	93,1	92,1	92,9	93,8	93,6	94,5	95,0	94,3	93,1	92,1	92,9								
2. Ületunnitöö teenistus . . .	2,9	2,9	2,4	2,3	2,8	3,6	4,7	4,5	1,5	1,4	1,4	1,0	1,3	1,2	1,5	1,0	1,8	2,1	1,7	1,7	1,6	2,1	1,7	1,6								
3. Lisatasud	1,5	1,4	1,4	1,0	1,3	1,2	1,5	1,0	1,5	1,4	1,4	1,0	1,3	1,2	1,5	1,0	1,8	2,1	1,7	1,7	1,6	2,1	1,7	1,6								
4. Naturaaltasud	1,8	2,1	1,7	1,7	1,6	2,1	1,7	1,6	1,8	2,1	1,7	1,7	1,6	2,1	1,7	1,6	1,8	2,1	1,7	1,7	1,6	2,1	1,7	1,6								
Kokku	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100								
<i>Naised — Femmes.</i>																																
1. Gain pour le travail ordinaire	90,8	97,9	98,0	97,9	97,7	97,2	96,1	96,5	90,8	97,9	98,0	97,9	97,7	97,2	96,1	96,5	90,8	97,9	98,0	97,9	97,7	97,2	96,1	96,5								
2. Gain pour le travail supplémentaire	1,6	1,1	1,0	1,1	0,9	1,8	2,4	2,2	1,6	1,1	1,0	1,1	0,9	1,8	2,4	2,2	1,6	1,1	1,0	1,1	0,9	1,8	2,4	2,2								
3. Gains divers supplémentaires	1,1	0,5	0,5	0,5	0,9	0,5	0,6	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,7								
4. Subvention en nature . . .	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6								
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100								

Kesktööstuses on naturaaltasude osatähtsus olnud kogu aeg kõrgem kui suurtööstuses. Vastupidiselt suurtööstusele, naturaaltasude osatähtsus on kesktööstuses 1933 a. meestel koguni tõusnud, naturaaltasude hinna langusele vaatamata.

Rahaliste lisatasude osatähtsuse pooldest vahetused on suur- ja kesktööstuses tunduvalt erinevad. Teenistuse üldsummast need moodustasid 1933 a. suurtööstuses meestel 5,7% ja naistel ca 2,5—3%, kesktööstuses aga vastavalt ca 1,5% ja 0,5—1%.

Peale lisatasude moodustavad teatud osa teenistusest ületunnitööga teenitud summad. Kriisitselisel ajajärgul, mil tehti rohkem ületunnitööd ja tööpäeva pikkus ulatus keskmiselt ligemale 8,4 tunnini, ületunnitööga teenitud palga osa ületas rahaliste lisatasude osa. Tunduvalt tagasihinnatult oli märgata ületunnitöös juba 1931 a. II poolaastal, mil astus jõusse tööstusliikude käitiste töötaja seadus (RT 61—1931). Sellega piirati tunduvalt ületunnitöö ulatust ja, loomulikult, ühes sellega pidi langema ka teenistus ületunnitööga. 1933 a. on näha siiski suhteliselt vähest ületunnitööga teenitud palgaosa tõusu. Suurtööstuses see moodustas meestel 3% ja naistel aasta keskmiselt 0,7%, kesktööstuses aga vastavalt ca 3% ja naistel ca 1,5%.

Kõik need lisatasud ei ulatu üldiselt 10%-ni teenistuse üldsummast, seetõttu teenistus aja- või tükitööga normaal töötajal omab määrava tähtsuse tööliste teenistuses üldse ja eriti selle kõikumises ajas. 1933 a. see moodustas suurtööstuses meestel ca 90% ja naistel ca 95%, kesktööstuses aga meestel ca 94% ja naistel ca 97% teenistuse üldsummast.

5. Eesti krooni devalvatsiooni mõju tööstuseliste teenistusele ning nominaal- ja reaalteenistuse liikumise suurtööstuses 1933 a.

Influence de la dévaluation de la couronne est. et mouvement des gains nom. et réels.

Teatavasti 1933 a. 28. juunil langetati Eesti kroon tema endiselt pariteedilt varem kulla alusel lahkunud Rootsi krooni tasemele (RT 54—1933, art. 431). Hiljem Välismaksuvahendite liikumise korraldamise seadusega Eesti kroon viidi kulla alusel lahkunud Inglise naela tasemele vahetorras 1 £ = 19.20 kr, maksuvusega 1933 a. 28. juunist (RT 18—3. III. 1934, art. 121). Nii langetati rahavääringut 34%, s.o. ligikaudu nn. sterlingbloki-maade vääringute tasemele, kellega Eestil on ekspordi alal tihedamad sidemed ja sellest olenevalt ka suurem majanduslik sõltuvus.

Rahavääringu ümberhindamine oli nähtud ette majanduselu, eriti aga eksportalade aktiveerimise abinõuna, millega pidi käima koos majandusliku ringvoolu ja tootmisalade tegevusvõime suurenemine, sellega käsikäes töömahu laienemine ja töötaolu langus.

Järgnevalt käsitame vääringu ümberhindamise mõju tööliste palgaoludele suurtööstuses 1933 a. II poolaastal. Peab otseselt tähendama, et tööliiskonna, kui terviku majanduslik seisukord ei olene üksnes maksvast palgatasemest, vaid suurel määral ka tööliste töötajate rakenduse võimalusest. Selles määras rahavääringu ümberhindamine tõi tööstuses olulise paranduse,

Tööliste keskmine teenistus tunnits (snt.) ja selle koostis suur- ja kesktööstuses 1933 a. Moyenne du gain horaire des ouv. (en snt.) et effectif du gain dans les grandes et moyennes entr. en 1933.

Nomenklatuur v. lüh. 289 tab. 1. Pour la nomenclature s'adresser à la page 289, tab. 1.	Ettevõtte arv	Teenistuse koostis ¹⁾										%					Nombre des entreprises	Moyenne du nombre des ouvriers, dont on dispose des données		Gain horaire p. ouv. ²⁾					Total						
		rahvas (snt.)		normaal-töötaja teenistus		töötumitöö teenistus		lisatasud		naturaalsaan väärtus (snt.)		Kokku		rahvas		normaal-töötaja teenistus		töötumitöö teenistus		lisatasud		naturaalsaan väärtus		Kokku		en arg.		%			
		normaal-töötaja teenistus	töötumitöö teenistus	lisatasud	naturaalsaan väärtus (snt.)	Kokku	normaal-töötaja teenistus	töötumitöö teenistus	lisatasud	naturaalsaan väärtus (snt.)	Kokku	normaal-töötaja teenistus	töötumitöö teenistus	lisatasud	naturaalsaan väärtus	Kokku		normaal-töötaja teenistus	töötumitöö teenistus	lisatasud	naturaalsaan väärtus	Kokku	en arg.	en arg.		en arg.	en arg.	en arg.	Total		
I poolaasta — I semestre. a) Mehed — Hommes. Grandes entreprises.																															
I	18	1896	32,6	1,0	0,0	0,5	34,1	95,6	2,9	0,0	1,5	100	17	2000	30,7	0,5	0,2	0,5	31,9	96,2	1,6	0,6	1,6	100	I						
II	19	782	25,2	0,1	3,3	1,5	30,1	83,7	0,3	11,0	5,0	100	16	812	24,9	0,2	3,3	0,8	28,5	84,0	0,7	11,6	2,8	100	II						
III	13	2590	36,7	0,5	1,8	0,1	39,9	92,0	1,3	6,5	0,2	100	34	2787	36,9	0,7	1,9	0,0	39,8	92,7	1,8	5,5	0,0	100	III						
IV	13	576	27,9	1,8	1,6	0,0	31,3	87,1	5,8	5,1	0,0	100	11	647	28,0	0,9	1,7	0,0	30,6	91,5	2,9	5,6	0,0	100	IV						
V	9	227	34,4	0,8	0,0	0,1	35,3	90,5	2,5	0,0	0,2	100	10	250	34,7	1,1	0,0	0,0	36,0	96,4	3,0	0,8	0,0	100	V						
VI	29	2475	24,2	1,2	2,1	0,4	27,9	86,7	4,3	7,5	1,5	100	30	2642	24,0	1,3	2,1	0,3	28,3	86,9	4,6	7,4	1,1	100	VI						
VII	60	2031	22,6	1,0	1,5	—	25,1	90,0	4,0	6,0	—	100	50	2097	27,0	1,2	2,2	0,0	30,4	88,9	3,9	7,2	0,0	100	VII						
VIII	11	1317	25,7	0,9	2,6	0,0	30,1	85,4	3,0	6,6	3,0	100	11	1350	27,8	1,1	2,9	0,7	32,5	85,5	3,4	8,9	2,2	100	VIII						
IX	7	600	44,0	0,4	1,0	—	45,4	93,5	0,9	2,2	—	100	20	626	41,3	0,3	1,9	0,0	43,4	95,2	0,7	4,1	0,0	100	IX						
X	36	670	33,2	1,2	1,4	—	36,7	90,5	3,3	3,8	2,4	100	35	668	31,2	1,6	1,4	0,0	35,1	88,9	4,0	4,0	2,5	100	X						
XI	16	291	34,4	0,2	2,2	—	36,8	93,5	0,5	6,0	—	100	15	388	38,6	0,0	1,1	—	37,0	96,4	0,0	3,6	—	100	XI						
XII	16	1046	39,7	0,9	0,2	—	31,4	94,0	2,9	2,5	—	100	33	1055	38,4	1,4	0,3	—	30,0	92,6	4,6	2,6	—	100	XII						
XIII	7	457	36,7	7,6	4,6	0,0	46,4	79,1	10,0	10,0	0,9	100	7	485	38,5	3,7	3,8	0,4	46,4	83,0	8,0	8,2	0,8	100	XIII						
XIV	2	4	40,1	2,2	1,7	0,4	43,0	93,5	4,6	3,5	1,4	100	2	4	40,1	1,6	3,0	3,5	45,6	89,0	3,5	7,9	7,7	100	XIV						
Keskmine	288	15 577	29,9	1,0	1,5	0,3	33,1	90,4	3,0	5,7	0,5	100	291	16 417	30,1	1,0	1,9	0,3	33,3	90,4	3,0	5,7	0,9	100							
123	12700	30,1	1,0	2,1	0,4	33,6	89,6	3,0	6,3	1,1	100	185	13 562	30,9	1,0	2,2	0,1	34,4	89,8	2,9	6,4	0,9	100								
165	2868	28,5	0,7	0,8	0,4	30,4	89,7	2,3	2,6	1,4	100	156	2855	28,6	1,3	0,8	0,1	30,8	92,9	4,2	2,6	0,3	100								
II poolaasta — II semestre. a) Mehed — Hommes. Entreprises moyennes.																															
I	31	11	39,2	—	—	—	39,2	100	—	—	—	100	1	12	39,2	—	—	—	39,2	100	—	—	—	100	I						
II	33	196	27,9	0,2	0,0	0,0	28,1	99,3	0,7	0,0	0,0	100	31	220	27,7	0,2	0,0	—	27,9	99,3	0,7	0,0	—	100	II						
III	75	490	32,9	0,7	0,5	—	34,1	96,5	2,1	1,4	—	100	70	494	32,4	0,4	0,5	0,0	39,3	96,9	1,4	1,7	0,0	100	III						
IV	24	97	32,7	1,1	0,0	1,2	35,0	93,4	3,1	0,0	3,5	100	23	107	30,6	1,4	0,2	0,4	32,6	93,9	4,3	0,6	1,2	100	IV						
V	21	139	26,1	0,3	0,0	0,1	26,5	98,5	1,1	0,0	0,4	100	16	118	26,5	0,4	0,2	0,0	27,1	97,8	1,5	0,7	0,0	100	V						
VI	42	135	25,4	0,5	0,7	0,3	26,9	94,4	1,9	2,0	1,1	100	43	220	25,2	0,8	0,7	0,3	27,0	93,3	3,0	2,6	1,1	100	VI						
VII	95	658	22,5	0,5	0,0	0,4	23,4	96,2	2,1	0,0	1,7	100	76	505	24,1	0,4	0,0	0,0	24,5	98,4	1,6	0,0	0,0	100	VII						
VIII	10	41	22,0	1,3	0,2	0,4	24,8	92,3	5,2	0,8	1,7	100	10	39	21,3	1,7	0,2	1,8	25,0	85,2	6,8	0,8	7,2	100	VIII						
IX	49	293	30,1	0,2	0,1	—	30,4	99,3	0,7	0,3	—	100	43	243	28,5	0,1	0,0	0,1	28,7	99,3	0,3	0,0	0,4	100	IX						
X	24	1106	22,3	1,4	0,5	1,2	25,4	87,8	5,5	2,0	4,7	100	215	1004	21,9	1,4	0,6	1,4	25,3	86,6	5,5	2,4	5,5	100	X						
XI	27	109	27,8	—	—	—	27,8	100	—	—	—	100	26	110	24,8	0,0	—	—	24,8	100	0,0	—	—	100	XI						
XII	20	142	28,6	1,2	—	0,0	29,8	96,0	4,0	—	0,0	100	17	144	29,4	0,9	—	—	30,3	97,0	3,0	—	—	100	XII						
XIII	9	149	31,7	2,5	3,2	1,3	38,7	81,9	6,5	8,3	3,3	100	9	45	30,6	1,5	2,1	1,2	35,4	86,4	4,2	5,0	3,5	100	XIII						
XIV	10	23	28,9	0,1	0,7	0,7	30,4	95,1	0,3	2,3	2,3	100	18	15	25,0	0,2	5,5	1,0	31,7	78,9	0,6	17,4	3,1	100	XIV						
Moyenne	670	3 474	26,2	0,8	0,4	0,6	28,0	93,6	2,9	1,4	2,1	100	598	3 280	25,5	0,8	0,4	0,5	27,2	93,8	2,9	1,5	1,8	100							
b) Naised — Femmes. Grandes entreprises.																															
I	17	734	23,5	0,0	0,1	0,2	23,8	98,7	0,0	0,4	0,9	100	16	517	22,4	0,1	—	0,0	22,5	99,6	0,4	—	0,0	100	I						
II	13	143	17,4	0,0	0,2	0,5	18,1	96,1	0,0	1,1	2,8	100	13	154	17,3	0,1	0,2	0,5	18,1	95,6	0,6	1,1	2,7	100	II						
III	23	162	23,0	0,2	0,2	—	23,4	98,3	0,8	0,9	—	100	23	170	23,2	0,3	0,5	—	24,0	96,7	1,3	2,0	—	100	III						
IV	11	231	19,4	0,2	3,9	—	23,3	82,6	0,9	16,5	—	100	10	247	18,7	0,2	4,4	—	23,3	80,3	0,9	18,8	—	100	IV						
V	9	70	18,0	0,1	0,0	—	18,1	99,4	0,9	0,0	—	100	10	87	17,5	0,5	0,1	—	18,1	96,7	2,8	0,5	—	100	V						
VI	81	5 283	20,7	0,1	0,8	0,3	21,7	95,4	0,5	2,8	1,3	100	32	4 887	21,6	0,2	0,6	0,3	22,7	95,2	0,9	2,6	1,3	100	VI						
VII	58	1 057	16,9	0,2	0,8	—	17,9	94,4	1,1	4,5	—	100	49	1 064	20,2	0,2	0,9	—	21,3	94,9	0,9	4,2	—	100	VII						
VIII	10	312	20,0	0,2	0,1	0,5	21,4	96,3	0,9	0,5	2,3	100	11	346	21,8	0,2	0,2	0,5	22,7	96,0	0,9	0,9	2,2	100	VIII						
IX	18	324	20,3	0,1	0,7	—	30,1	97,3	0,3	2,4	—	100	20	330	20,9	0,1	1,1	—	28,1	95,7	0,4	3,0	—	100	IX						
X	31	1 107	20,1	0,2	0,4	0,1	20,8	96,6	1,0	1,9	0,5	100	29	1 290	19,0	0,4	0,3	0,0	19,7	96,4	2,0	1,6	0,0	100	X						
XI	19	552	22,6	0,1	0,7	—	23,4	96,6	0,4	3,0	—	100	17	612	20,0	0,1	0,4	—	20,5	97,6	0,5	1,9	—	100	XI						
XII	8	51	19,6	1,2	0,6	—	21,4	91,0	5,0	2,8	—	100	18	143	4,7	1,4	1,4	—	20,5	86,3	8,8	0,0	—	100	XII						
XIII	4	22	29,0	2,6	2,3	—	30,9	84,1	3,4	7,5	—	100	9	38	27,9	0,6	0,8	—	29,3	85,2	2,0	2,8	—	100	XIII						
XIV	2	49	27,0	—	0,5	0,0	28,1	96,1	—	1,8	2,1	100	3	48	24,4	—	1,3	0,6	26,3	92,8	—	4,9	2,0	100	XIV						
Keskmine	254	10 096	20,8	0,1	0,6	0,3	21,8	95,4	0,5	2,6	1,5	100	256	9 942	21,2	0,2	0,7	0,1	22,2	95,5	0,9	3,2	0,4	100							
110	8 644	21,1	0,1	0,7	0,2	0,2	22,1	95,5	0,5	3,2	0,8	100	121	8 505	21,6	0,2	0,8	0,2	22,8	84,7	0,9	3,5	0,9	100							
144	1 452	18,9	0,2	0,1	0,0	0,9	19,2	88,4	1,0	0,6	0,0	100	135	1 437	18,8	0,3	0,2	0,1	19,4	96,9	1,6	1,0	0,6	100							
2. Kesktööstus — Entreprises moyennes.																															
I	21	—	—	—	—	—	17,7	99,4	0,6	—	—	100	20	—	—	—	—	17,5	99,4	—	—	—	—	100	I						
II	15	53	17,5	—	—	—	17,5	100	—	—	—	100	20	84	19,1	—	0,1	—	19,2	99,5	—	0,5	—	100	II						
III	16	66	19,7	0,1	0,2	0,2	20,2	97,5	0,5	1,0	1,0	100	20	87	19,7	0,1	0,5	0,2	20,5	96,1	0,5	2,4	1,0	100	III						
IV	10	32	16,0	0,1	—	—	16,1	99,4	0,6	—	—	100	8	27	16,3	0,1	—	—	16,4	99,4	0,0	—	—	100	IV						
V	34	143	18,4	0,2	0,0	0,0	18,6	98,0	1,1	0,0	0,0	100	33	132	17,1	0,2	0,0	—	17,3	98,											

Tööpäeva pikkus jäi küll püsima endisele tasemele, keskmiselt veidi olla 8 tundi, kuid üldiselt tehtud töötundide arv näitas tõusu juba 1933 a. II poolal.

Tööpäeva pikkus suurtööstuses (tundides):

	mehed	naised
1930 a., I poolaasta	8,33	7,94
" II "	8,27	7,92
1931 a., I "	8,27	7,87
" II "	8,10	7,82
1932 a., I "	7,92	7,76
" II "	7,95	7,75
1933 a., I "	7,92	7,79
" II "	7,98	7,73

Ettevõtte suurendasid kohati tööliste arvu ja osalt töötunde ka töötundide arvu nädalas. Tehtud töötundide arv indeksi langes, kui võtta 1932 a. tehtud tundide arv aluseks võrdsele 100-le, 1933 a. I poolaastal 96,5-le, sama aasta II poolal aga tõusis juba 108,3-le, eelmise aasta sama poolaastaga võrreldes. Lähedalt samas vahekorras on liikunud üldine tööliste väljamakstud palgasumma, ületades 1933 a. II poolaastal eelmise aasta sama poolaasta taset 0,4 milj. kr võrra. Kui võtta veel arvesse elumaksumuse langust, tuleb arvata tööliste palga üldsumma ostujõu tõusu samal ajal ca 10% peale. Töömahu tõus oli 1.a. II poolaastal nii suur kui kesktööstuses sedavõrt tunduvalt, et tehtud tundide üldarv ja üldine palgasumma a s t a kes km i s e l t ületas juba eelmise aasta taseme, kuigi töömaht aasta esimesel poolal majanduselu üldise koondumise protsessi tagajärjel näitas veel langust.

Töötundide ja palga üldsumma tööstuses 1927—33 a. — *Nombre des heures du travail fournies et montant des salaires de 1927—33.*

5.	Tehtud töötundide üldarv <i>Nombre total des heures du travail</i>		Keskmise teenistuse tunnis (snt) <i>Gain moyen horaire (snt)</i>	Üldine palgasumma <i>Montant total de salaires</i>	
	milj. milj.	Indeks (1928 = 100) - N. indices (1928 = 100)		milj. kr	Indeks (1928 = 100) - N. indices (1928 = 100)
A. Suurtööstus (ehitus arvestamata) <i>Grandes entreprises (bâtiment non compris).</i>					
1927	50,1	91,6	29,3	17,3	86,1
1928	64,5	100	31,1	20,1	100
1929	62,7	97,2	32,1	20,1	100
1930	60,4	93,6	32,5	19,6	97,6
1931	53,3	82,6	31,9	17,0	84,6
1932	46,1	71,5	29,9	13,8	68,7
1933	47,1	73,0	29,2	13,8	68,7
B. Kesktööstus — Entreprises moyennes.					
1927	7,75	87,5	26,8	2,1	84,0
1928	8,86	100	28,5	2,5	100
1929	9,18	103,0	29,8	2,7	108,0
1930	7,97	85,4	29,8	2,3	92,0
1931	7,24	81,7	29,0	2,1	84,0
1932	7,35	83,0	26,3	1,9	76,0
1933	7,91	89,3	25,1	2,0	80,0

Kui nüüd võtta palgaolude kujunemist 1933 a. iga üksiku tööl oleva töölise seisukohalt, siis võib tähendada järgmist. Süveneva majandusliku kitsikuse mõjutusel aasta esimesel poolal nähtavasti kärbiti osalt palganorme ja tükitööhindu, mille tagajärjel tee-

nistus langes töötundi kohta keskmiselt 1 snt võrra. Aasta teisel poolal üldkeskmiselt tunniteenistus tõusis 29,0 snt pealt 29,3 snt peale. Võttes arvesse samal ajal ka väikest töötundide arvu tõusu nädalas, on päeva-teenistus tõusnud 1933 a. 2,17 kr pealt (I poolaastal) 2,22 kr peale (II poolaastal). Seega tõusis päevateenistus umbes eelmise aasta tasemele.

Tööliste päevateenistuse ja selle ostujõu liikumine suurtööstuses 1927—33 a. — *Mouvement des gains et de leur pouvoir d'achat dans les grandes entreprises industrielles de 1927—33.*

6.	Keskmise teenistuse päevane (võetud arvesse tööpäeva ja töömüüa ühendamine) (kr) <i>Gain moyen effectif par journée (kr)</i>	Indeksid (1927 a. I poolaasta = 100) — <i>N. indices (1 semestre de 1927 = 100)</i>		
		Nominaal-teenistus <i>Gain nominal</i>	Elu-teenistus <i>Coût de la vie</i>	Reaal-teenistus <i>Gain réel</i>
1927 a., I pool.	2,29	100	100	100
" II sem.	2,37	103	102	101
1928 a., I "	2,42	106	107	99
" II "	2,53	110	109	101
1929 a., I "	2,50	109	115	95
" II "	2,59	113	110	102
1930 a., I "	2,52	110	102	108
" II "	2,52	110	97	113
1931 a., I "	2,33	102	96	106
" II "	2,23	97	96	102
1932 a., I "	2,21	97	92	105
" II "	2,23	97	89	109
1933 a., I "	2,17	95	83	114
" II "	2,22	97	87	111

Sellise iseloomu omas üldiselt palgaliikumine nimeliselt. Teenistuse ostujõu liikumine kujunes aga veidi teisiti, mida mõjutas elumaksumuse tõus. Rahavääringu ümberhindamisel ei võinud öieti olla täiesti kindlat kujutlust elumaksumuse tõusu olulusest uue rahavääringu juures. Võttes arvesse sterlingbloki-maade kogemusi, arvestati kõige enam 8—10%-se elumaksumuse tõusuga. Tõeliselt aga elumaksumuse indeks tõusis 1933 a. II poolaastal, võrreldes I poolaastaga vaid 4 punkti võrra; eelmise aasta sama poolaastaga võrreldes aga elumaksumus näitas koguni pisut langust. Sellise hindade taseme juures tööliste ostujõud, mis hindade languse juures aasta esimesel poolal näitas tunduvalt tõusu, langes aasta teisel poolal peaaegu eelmise aasta tasemele.

Kokkuvõetult, vääringu ümberhindamine võimaldas suurendada töömahtu ja rakendada töölisi suuremal arvul tööle, mida töölisklassi, kui terviku seisukohalt, samuti kogu rahvamajanduse seisukohalt tuleb võtta positiivse nähtusena. Töölisklassi elatistaset aga, võrreldes deflatsiooni ajajärguga, ei ole vääringu ümberhindamise järgi kujunenud olukord muutnud. Nimeliselt saavutatud väikese teenistuse tõusu paraliseeris teisest küljest lähedalt samal määral tarbeainete hindade tõus.

Selline on üldine seisukord. Üksikutes tööstusharudes aga palgaliikumine on tunduvalt erinev. Keskmise tunniteenistuse käiku suurtööstuses 1933 a. iseloomustavad järgmised arvud.

Töölise tunniteenistuse tõus (+) või langus (–) suurtoöstuses 1933 a. II poolaastal, võrreldes 1933 a. I poolaastaga (%).

	Mehed	Naised
I. Murrud ja kaevandused	–6,5	–5,5
II. Mineraalide töötlemine	–5,3	0,0
III. Metallitööstus	0,0	+2,6
IV. Keemiatööstus	–2,2	–0,9
V. Nahatööstus	+2,0	0,0
VI. Tekstiilitööstus	+1,4	+4,6
VII. Püütööstus:		
a) mööbli- ja viieeritööstus	+11,3	+11,4
b) saeveskid	+7,0	+11,1
VIII. Paberitööstus	+8,0	+6,1
IX. Poligraafiatööstus	–4,5	–6,6
X. Toit-, maitseain. ja jookide ts.	–1,4	–5,3
XI. Kehakatte- ja pudukaupade ts.:		
a) riietuse valmistus	...	–15,1
b) saapavabrikud	–2,1	+1,0
d) pudu- ja moekauba ts.	–11,0	0,0
XII. Elitööstus	–2,6	–4,2
XIII. Elektrihaamad ning gaasi- ja veevarustus	0,0	–5,2
Keskmine	+0,6	+1,8

Tuleb tähendada, et toodud kahe poolaasta andmed on mõjutatud mitte üksnes palgataseme (aja- ja tükitöö normide) käigust, vaid osalt ka muist kõrvalisist tegureist. Osalt on siin mõjuvad sesoonse iseloomuga tööd, milliste ulatus poolaastati on kõikum; osalt mõjub siin rühmadesse kuuluvate, teenistuse tasemelt lahkumisevate erialade töömahu kõikumine aasta kestel. Viimaste töötamine kõikuva ulatusega aasta kestel võib poolaastate võrdluses veidi mõjutada

teenistuse keskmisi iga teatava tööstuseharu piirides. Tuleb aga tähendada, et tavaliselt teenistus aasta teisel poolel on kõrgem kui esimesel poolaastal. Nii oleks teenistuse sesoonsest kõikumisest lähtudes eeldusi rohkem teenistuse tõusuks kui languseks.

Toodud andmetest nähtub, et töölise töötasu norme on 1933 a. II poolaastal tõstetud vaid puu- ja paberitööstuses, osalt nähtavasti ka tekstiilitööstuses. Need on meie tähtsamad eksport-alad, kus vääringu ümberhindamine lõi tunduvalt soodsamad tootmistingimused, peale tekstiilitööstuse, milline kriisiaastail suhteliselt järjest rohkem on mahutanud kaupu siseturule ja nõndaviisi on saanud peamiselt kodumaa turgu varustavaks haruks.

Teisest küljest näeme aga 1933 a. II poolaastal töölise teenistusetaseme langust siseturгу varustavil aladel. Andmete puudusel jääb küsitavaks, kas madalamad töötasu-normid, mis põhjustasid madalama teenistuse 1933 a. II poolaastal, viidi ettevõtetes sisse juba enne vääringu ümberhindamist 1933 a. I poolaasta lõpupoole, kohandades palgakulusid deflatsiooni protsessist tingitud olukorrale, või on tegemist 1933 a. II poolaastal veel edasi kestnud töötasu normide järjekindla langusega, milline tendents algas juba 1930 a. (vt. tab. 7).

Töölise teenistuse liikumine suurtoöstuses 1923–33 a.

Mouvement des gains des ouvriers dans les grandes entreprises industrielles de 1923–33.

7.	Teenistus tunnits ühes naturaaltasudega (sentides) <i>Gain effectif horaire, y compris la subvention en nature (en cent)</i>							Teenistuse nimiväärtuse indeksid (1923 = 100) ^{*)} <i>N.-indices des gains nominaux (1923 = 100) *)</i>						Reaalteenistuse indeksid (1923 = 100) ^{*)} <i>N.-indices des gains réels (1923 = 100) *)</i>					
	1933	1932	1931	1930	1929	1928	1923 *)	1933	1932	1931	1930	1929	1928	1933	1932	1931	1930	1929	1928
I. Murrud ja kaevandused — <i>Industries extractives</i>	31,5	32,2	33,6	36,0	33,7	32,7	31,5	100	102	107	114	107	104	114	109	107	110	92	93
II. Mineraalide töötlemine — <i>Transformation des pierres et des terres</i>	27,6	30,2	31,4	31,9	31,8	31,5	20,6	93	102	106	108	107	106	106	109	106	104	92	95
III. Metallitööstus — <i>Industrie des métaux</i>	39,0	39,7	41,7	44,3	44,6	43,4	37,0	105	107	113	120	121	117	119	114	113	115	103	105
IV. Keemiatööstus — <i>Ind. chimique</i>	29,0	29,1	29,8	30,1	32,5	29,3	22,1	131	132	135	136	147	133	149	140	135	131	128	118
V. Nahatööstus — <i>Industrie des cuirs et peaux</i>	31,3	31,2	33,0	37,0	36,7	37,2	30,1	104	104	110	123	122	124	118	111	110	118	104	110
VI. Tekstiilitööstus — <i>Ind. textile</i>	24,3	23,9	23,8	23,1	23,8	23,7	21,4	114	112	111	108	111	111	130	119	111	104	95	99
VII. Püütööstus — <i>Ind. du bois</i>	24,9	26,3	32,2	33,5	33,1	30,6	27,5	91	96	117	122	120	111	103	102	117	117	103	99
VIII. Paberitööstus — <i>Ind. du papier</i>	29,8	29,2	33,1	35,2	32,7	30,6	27,4	109	107	121	129	119	112	124	114	121	124	102	100
IX. Poligraafiatööstus — <i>Ind. polygraphique</i>	39,2	40,7	41,5	41,9	40,8	41,1	38,0	103	107	109	110	107	108	117	114	109	100	92	97
X. Toit-, maitseain. ja jookide tööstus — <i>Ind. de l'alimentation et des boissons</i>	27,1	27,0	28,6	29,9	29,7	29,0	25,4	107	109	113	118	117	114	122	116	113	113	100	102
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus — <i>Confect. des vêtements, et fabr. de mercerie</i>	26,2	29,3	30,4	33,2	33,6	35,7	33,0	79	89	92	101	102	108	90	95	92	97	87	97
XIII. Elektrihaamad ning gaasi- ja veevarustus — <i>Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau</i>	45,2	48,0	49,5	48,7	48,3	46,3	37,0	122	132	134	132	131	125	139	140	134	127	112	112
Keskmine — Moyenne	29,2	29,9	31,9	32,5	32,1	31,1	28,6	102	105	112	114	112	109	116	112	112	109	96	97

Teatavasti uue majandusepoliitika eesmärgiks osutus majandusliku tegevuse elustamise tahe ja siht. Rahvamajandusliku aktiivsuse mõttes ülesseatud sihid on teatud määral saavutatud: rahvamajanduslik läbikäik on suurenenud, mida tõendavad mitmesugused andmed; kahtlemata on tõusnud ka ettevõtete tasuvus.

Tööstustöölise teenistusetaseme liikumine laseb aga järeldada, et majanduselu aktiviseerimise protsessist kodumaa turgu varustavil aladel töö osale ei ole võimaldatud väärikat osasaamist. Mida väiksem on aga rahvamajanduslikust sissetulekust töötasuks langev osa ja samal ajal kapitali teenistusele langev osa

^{*)} II poolaasta — II semestre. *) Tallinna kohta arvatud elumaksumuse üldindeksi käik, mille põhjal on arvatud reaalteenistuse indeksid, on järgmine: — *Pour calcul des gains réels on s'est servi des nombre-indices du coût de la vie à Tallinn: 1923 — 100 1928 — 112; 1929 — 117; 1930 — 104; 1931 — 100; 1932 — 94; 1933 — 88.*

suurem, seda väiksem on sisemine ostujõud. Nii näib, et tööstusetöliste palkade langev tendents osutub takistavaks pääsemast täiel määral maksuvusele vääringu ümberhindamisest tingitud majandust elustavail tegureil. Et veel rohkem tõsta siseturu ostujõudu, peaksid ümberkorraldamisele tulema eksportharude järgi kõigepealt tööliste palgad kõrgete tollidaga kaitsitud harudes ja selle järgi võimalikult ka teistel aladel. Ka mõningatel eksportaladel tuleks tööliste palku tõsta. Näiteks, saeveskites on tööliste palgad kohati äärmiselt madalad. On ettevõtteid maal, kus täiskasvanud meestöölistele maksetakse vähe üle 10 *snt* tunnis. Sellise palgaga tööline suudab teenida vaid kahe inimese toiduraha.

6. Tunniteenistuse liikumine suur- ja kesktööstuses.
Mouvement des gains horaires des ouvriers dans les entreprises grandes et moyennes.

Tunniteenistuse võrdlevast liikumisest ettevõtete suuruse järgi saame ülevalte tab. 8 toodud andmetest. Seal näeme, et 1933 a. I poolaastal tunniteenistus omas üldise languse tendentsi kõigis rühmades ettevõtete suuruse ja tööliste soo peale vaatamata. Kõige suuremat teenistuse langust võis märkida B rühmas — ettevõtted 20—49 palgalisega. Aasta teisel pooltel tendents on erinev. B rühmas teenistus jäi püsima esimese poolaasta tasemele, kesktööstuses keskmine tunniteenistus langus veelgi ja ainult A rühmas (ettevõtted 50 ja enam palgalisega), kus eksportharud moodustavad suurema

Tööliste teenistuse liikumine suur- ja kesktööstuses 1930—1933 a.
Mouvement des gains des ouvriers dans les entreprises grandes et moyennes de 1930—33.

8.	1933		1932		1931		1930	
	Poolaastad — Semestres							
	II	I	II	I	II	I	II	I
Keskmine teenistus tunnis (snt) — Gain moyen horaire (snt).								
Keskmine ¹⁾ A ²⁾	30,1	29,4	30,1	29,9	31,3	32,0	32,8	32,3
„ B ²⁾	27,0	26,8	28,7	29,0	31,6	30,5	32,6	30,0
„ C ²⁾	24,7	25,4	25,9	26,6	28,7	29,5	29,3	30,3
Mehed A	34,4	33,6	34,6	35,1	36,6	37,8	38,9	30,7
„ B	30,8	30,4	32,2	33,7	35,9	34,7	36,9	34,8
„ C	27,2	28,0	28,3	30,3	32,0	33,0	33,3	33,9
Naised A	22,8	22,1	22,7	21,8	23,1	23,6	23,4	23,1
„ B	19,4	19,2	20,4	21,2	22,0	22,1	22,0	21,3
„ C	18,7	18,8	19,3	18,5	21,2	22,0	21,6	22,0
Teenistuse nimiväärtuse indeksid (1927 a. I poolaasta = 100). <i>N.-indices des gains nominaux (I semestre de 1927 = 100).</i>								
Moyenne ¹⁾ A ²⁾	105	102	105	105	109	112	115	113
„ B ²⁾	90	90	96	99	106	102	109	101
„ C ²⁾	93	95	97	100	107	110	110	114
Hommes A	101	99	101	103	107	111	114	116
„ B	91	90	96	100	107	103	110	103
„ C	92	95	97	102	108	111	113	115
Femmes A	107	103	106	102	108	110	109	108
„ B	92	91	97	101	109	105	105	101
„ C	95	95	98	94	108	112	110	112
Reaaltenistuse indeksid (1927 a. I poolaasta = 100)³⁾. <i>N.-indices des gains réels (I semestre de 1927 = 100).</i>								
Keskmine A	121	122	118	114	114	117	118	111
„ B	103	108	108	107	110	106	113	99
„ C	107	114	109	108	111	115	113	111
Mehed A	110	110	113	111	111	116	118	114
„ B	105	108	108	108	111	107	113	101
„ C	106	114	109	110	113	116	116	112
Naised A	123	124	119	110	113	115	119	106
„ B	106	110	109	109	114	109	108	99
„ C	109	114	110	102	113	117	113	110

osatähtsuse, võis märkida vähest teenistusetaseme tõusu. Töötasu-normide järjekindla kärpimise tõttu keskmine tunniteenistus oli jõudnud 1933 a. II poolaastal väiksema suurusega ettevõtete rühmades juba tunduvalt alla 1927 a. I poolaasta taseme. Ainult

naiste teenistus ületas veel A rühmas 1927 a. taseme 7% võrra ja meeste teenistus oli samas rühmas 1927 a. tasemele lähedane.

Peamiselt elumaksumuse languse arvel, milline võrreldes 1927 a. I poolaastaga ulatus 1933 a. I pool-

¹⁾ Tööliste arvude võrdkaalustatud — *Moyennes pondérées.*

²⁾ A — ettevõtted 50 ja enam töötajaga — *entreprises ayant 50 et plus travailleurs.*

B — „ 20—49 „ — „ „ 20—49 „

C — „ 5—19 „ — „ „ 5—19 „

³⁾ Reaaltenistuse indeksid arvutamiseks kasutatud elumaksumuse indeksid kõik on järgmine: — *Pour le calcul des gains réels on s'est servi des nombres-indices du coût de la vie (pour l'Allemagne):*

1927 I poolaasta	100	1932 I poolaasta	92,4
1930 I „	102	„ II „	89
„ II „	97	1933 I „	83
1931 I „	96	„ II „	87
„ II „	96		

aastal 17% ja II p.-a. 13%-le, tunniteenistuse ostujõud oli l.a. I poolal ettevõtete suuruserühmades keskmiselt ca 10—20% võrra kõrgem. Aasta teisel poolal aga tunniteenistuse ostujõud on üldiselt langenud kõigis ettevõtete suuruserühmades. Mida väiksemad on ettevõtted, seda suurem on seal olnud tööliste tunniteenistuse ostujõu langus. Kesktööstuses muu- seas teenistus langes nimeliselt ja elumaksumuse tõus surus teenistuse ostujõudu veel rohkem alla.

7. Teenistuse liikumise väike- ja kesktööstuses.

Mouvement des gains des ouvriers dans les petites entreprises.

Väiketööstuselt kogutud andmed käivad vaid ühe kuu, nimelt juuli tööaja ja teenistuse kohta. Tab. 9 nähtub, et teenistuse liikumise tendents oli seal üldjoontes sama, mis kesktööstuses. Töötasu normid on langenud, seda eriti meestöölistel. Võrreldes 1927 a. meeste tunniteenistuse

ga, on meeste tunniteenistuse langus ületas meestel koguni elumaksumuse languse, mille tõttu teenistuse ostujõud kahanedes umbes 5% võrra langes 1927 a. tasemele. Veidi soodsam on olnud tööliste seisukohalt teenistuse liikumine 1932—33 a. väiketööstuses naistel. Nimeliselt on nende teenistus langenud õige vähe; tarbeainete hindade langus on

Tööliste keskmise tunniteenistuse ja selle ostujõu liikumine väiketööstuses 1927—33 a. — Mouvement des gains et de leur pouvoir d'achat dans les petites entreprises industrielles de 1927—33.

9.	Keskmine teenistus tunnis (snt) mediaan		Indeksid (1927 = 100) — N.-indeksid (1927 = 100)			
	Gain moyen horaire (snt) médiane		Nominaleeritus — Gain nominal		Reaalteritus — Gain réel	
	Mehed	Naised	Hommes	Femmes	Mehed	Naised
1927 . . .	24,6	16,0	100	100	100	100
1928 . . .	25,9	16,4	105,3	102,5	97,5	94,9
1929 . . .	27,7	17,3	112,6	108,1	100,1	96,1
1930 . . .	26,4	17,2	107,3	107,5	107,8	108,0
1931 . . .	23,9	17,2	97,2	107,5	101,3	112,0
1932 . . .	23,4	15,8	96,1	98,8	104,9	108,9
1933 . . .	20,6	15,6	83,7	97,5	99,9	110,3

oli l.a. juulis üle 10% võrra väiksem. Tunniteenistuse langus ületas meestel koguni elumaksumuse languse, mille tõttu teenistuse ostujõud kahanedes umbes 5% võrra langes 1927 a. tasemele. Veidi soodsam on olnud tööliste seisukohalt teenistuse liikumine 1932—33 a. väiketööstuses naistel. Nimeliselt on nende teenistus langenud õige vähe; tarbeainete hindade langus on

Keskmine teenistus tunnis töölistel väiketööstuses juulis 1930—33 a. (arvemuutlised keskmised) snt — Gain moyen horaire des ouvriers dans les petites entreprises industrielles en juillet de 1930—33 (moyennes arithmétiques. — snt).

10.	Mehed Hommes			Naised Femmes		
	1933	1932	1930	1933	1932	1930
I. Murrud ja kaevand.	27,7	33,6	—	—	—	—
II. Mitteraalide töötlemine	23,7	23,8	28,1	18,7	17,0	17,6
III. Metallitööstus	20,8	21,8	25,6	21,0	18,8	19,6
IV. Keemiatööstus	29,5	29,5	22,2	19,1	10,9	23,2
V. Nahatööstus	19,5	23,7	23,8	15,4	11,4	25,0
VI. Tekstiilitööstus	26,4	24,6	30,9	20,7	20,6	22,5
VII. Puutööstus	19,6	23,0	25,6	17,5	21,8	18,9
VIII. Paberitööstus	17,8	18,6	37,6	15,6	14,3	17,7
IX. Poligraafiatööstus	23,3	23,6	21,1	17,0	18,0	22,0
X. Toit-, maitseain. ja jookide ts.	23,1	27,2	28,1	13,0	14,1	17,9
XI. Kehakatte- ja puku- kaupade ts.	20,9	22,8	22,6	16,6	17,3	17,5
XII. Ehitus- ja ehitustööstus	22,9	25,3	30,0	10,9	10,0	10,0
XIII. Elektri- ja mehaanika ning gaasi- ja veevõrk	39,1	40,2	43,5	—	—	—
XIV. Puhastus- ja ehitustööstus	25,7	27,0	29,6	13,8	16,9	20,9
Keskmine — Moyenne	22,6	23,5	23,0	15,0	16,4	19,2

koguni tõstnud nende tunniteenistuse ostujõudu. Andmete puudusel jääb küsitavaks milliseks on kujunenud rahavääringu ümberhindamise järele väiketööstuses tööjõu rakendamise võimalus igal üksikul töölisel ning kuidas on kujunenud üldine töömaht ja palgaolud.

8. Suur-, kesk- ja väiketööstuse töölise teenistuse vahetõst 1930—33 a. — Comparaison des gains des ouvriers des entreprises industrielles grandes, moyennes et petites de 1930—33.

Teenistuse erineva liikumise tõttu teenistusetaseme vahetõst korrad on suur-, kesk- ja väiketööstuses 1933 a. muutunud. Lahkuminekuud on ettevõtete suuruserühmade vahel tunduvalt suurenenud. L.a. II poolaastal meeste teenistus töötunni kohta oli kesktööstuses juba ca 20% ja väiketööstuses (juuli andmete järgi) ca 40% võrra madalam kui suur- ja kesktööstuses. 1932 a. aga see vahe oli vastavalt vaid ca 15% ja 25%. Naiste teenistuse vahetõstades sellist murrangut ei ole. Suurtööstuse töölisega võrreldes naised teenisid kesktööstuses peaaegu endiselt ca 15% ja väiketööstuses ligi 30% tunnis vähem. Tõsi, mainitud kolme ettevõtete suuruserühma koostis on neisse kuuluvate ettevõtete erialade poolest teatud määral lahkuminev.

Keskmine teenistus töölistel tunnis (snt) suur-, kesk- ja väiketööstuses ja selle suhe %-s — Gain effectif moyen des ouvriers (par heure en snt) dans les grandes, moyennes et petites entreprises industrielles et leur comparaison en %.

11.	Keskmine teenistus tunnis (snt) Gain moyen horaire (snt)		% Teenistus suur- ja kesktööstuses = 100 Gain dans les grandes entreprises = 100	
	M.	N.	H.	F.
1933 a. II poolaasta II semestre de 1933.				
1. Suurtööstus	33,7	22,2	100	100
2. Kesktööstus	27,2	13,7	80,7	84,2
3. Väiketööstus ¹⁾	20,6	15,6	61,1	70,3
1933 a. I poolaasta I semestre de 1933.				
1. Suurtööstus	33,1	21,8	100	100
2. Kesktööstus	28,0	13,8	84,6	86,2
1932 a. II poolaasta II semestre de 1932.				
1. Suurtööstus	34,2	22,5	100	100
2. Kesktööstus	28,8	19,3	84,2	85,8
3. Väiketööstus ¹⁾	25,5	18,4	74,6	72,9
1932 a. I poolaasta I semestre de 1932.				
1. Suurtööstus	34,9	21,8	100	100
2. Kesktööstus	30,3	13,5	86,8	84,9
1931 a. II poolaasta II semestre de 1931.				
1. Grandes entreprises	36,6	22,4	100	100
2. Entreprises moyennes	32,0	21,2	87,0	94,0
3. Petites entreprises ¹⁾	23,9	17,2	63,3	76,7
1931 a. I poolaasta I semestre de 1931.				
1. Suurtööstus	37,4	23,4	100	100
2. Kesktööstus	33,0	22,0	88,2	94,0
1930 a. II poolaasta II semestre de 1930.				
1. Suurtööstus	38,6	23,2	100	100
2. Kesktööstus	33,3	21,6	86,3	98,1
3. Väiketööstus ¹⁾	26,4	17,2	68,4	74,1
1930 a. I poolaasta I semestre de 1930.				
1. Suurtööstus	38,8	22,8	100	100
2. Kesktööstus	33,9	22,0	87,4	96,5

¹⁾ Juuli — Juillet.

Nii suurtööstuses on arvestatud peaaegu kõik riigi- ja omavalitsuse ettevõtted, kus töötasunormid ja teenistusetase on kõrgem. See asjaolu osutub juba üksipäini teatud määral lahkuminekute põhjuseks. Kuid teisest küljest näitab erinev teenistusetase, kuivõrt raske on vähe mehhaniseeritud kesktööstusel ning organisatsiooni ja tootmistehnika seisukohalt käsitöö iseloomu kandval väiketööstusel võistlus suurtööstusega. Need on arvatavasti tähtsamad käsiteldud lahkuminekute põhjused. Kahtlemata on siin olemas muidki põhjusi, muuseas arvatavasti suhteliselt kõrgeid kand- sed kulud väiksemates ettevõtetes.

9. Tööliste teenistuse vahekorrad tööstuseharude ja tööl- liste soo järgi 1933 a. II poolaastal.

Comparison du gain des ouvriers d'après les industries et le sexe des ouvriers en II semestre de 1933.

harud, kus kõrge kutseoskuskliku kvaliteediga töölisi on palju. Tavaliselt trükitööstus on kõrgeima palgatase- mega alasiid. Nagu tab. 12 toodud arvudest nähtub, on aga meil trükitöölised teenistusetaseme poolset

Üksikute tööstuseharude järgi töölise teenistusetase on suur- ja kesktööstuses teravalt lah- kuminev. Suhteliselt kõrgema töölise teenistusega esinesid 1933 a. esiteks omavalitsuse ettevõtted ja selle järgi sellised

teisel kohal, kuna esikohal on kõrge tasuvusega oma- valitsuse elektriijaamades, gaasivabrikutes ning linnade vesivarustuse alal töötavad töölised. Seal tunnitee- nistus ületas üldkeskmise suur- ja kesktööstuses ümmarguselt 30—40% võrra. Trükitöölise teenistus ületas üldkeskmise suurtööstuses vähe alla 30%. Kolmandal kohal on teenistus poolset metallitööstus, kus meeste teenistus ületas 1933 a. üldkeskmise 18% ja naiste oma 8% võrra. Siin rühmas suure osa moodustavad riiklikud ettevõtted, kus üldiselt teenistus ja töötasunormid on märksa kõrgemad kui eraetevõtetes. Suurtööstuses peale mainitu meestöölisedest veel naha- ning toit-, maitseainete ja jookide tööstuse töölise teenistus ületab veidi teenistuse üldkeskmise. Naiste hulgast teenistusega üle üldkeskmise esinevad mur- dude ja kaevanduste töölised, keemiatöölised, tekstiil- ja paberitöölised. Üldkeskmisega võrreldes kõrgema teenistusega esineb veel puhastustööstus, kus teenis- tuse keskmise töstavad kõrgele Tallinna linna pesu- maja töölised.

Teenistuse lahkumineva käigu tõttu mõnede tööstusharude vahekorrad teenistuse üldkeskmisega on 1933 a., võrreldes eelmise aastaga, oluliselt muutu-

Töölise teenistuse suhe tööstuseharude ja töölise soo järgi suur- ja kesktööstuses 1933 a. II poolaastal.
Relation du gain des ouvriers d'après les industries et le sexe des ouvriers en II semestre de 1933.

12.	Suurtööstus — Grandes entreprises			Kesktööstus — Entreprises moyennes		
	Teenistuse suhe üksikutes tööstuseharudes üldkeskmisega %		Naistööliste teenistuse suhe meestööliste teenistusega (meestööliste teenistus = 100)	Relation du gain à la moyenne		Rapport entre les gains des ouvriers et ouvrières (gains masculins = 100)
	M.	N.		H.	F.	
I. Murrud ja kaevandused — Industries extractives	95	101	71	144	—	—
II. Mineraalide töötlemine — Transformation des pierres et des terres	85	82	64	103	94	63
III. Metallitööstus — Industrie des métaux	118	108	60	108	103	66
IV. Keemiatööstus — Industrie chimique	91	104	70	120	110	63
V. Nahatööstus — Industrie des cuirs et peaux	107	82	50	100	88	61
VI. Tekstiilitööstus — Industrie textile	84	102	80	99	93	64
VII. Puitööstus — Industrie du bois	90	90	70	90	87	67
VIII. Paberitööstus — Industrie du papier	96	102	70	92	116	87
IX. Poligraafiatööstus — Industrie polygraphique	129	127	65	106	110	77
X. Toit-, maitseain- ja jookide ts. — Ind. de l'alimentation et des boissons	104	89	56	93	93	68
XI. Kõhakatte- ja pudukaupade ts. — Confect, de vêtem. et fabr. de mercerie	91	92	67	91	96	72
XII. Ehitusetööstus — Industrie de bâtiment	91	92	67	111	—	—
XIII. Elektriijaamad ning gaasi- ja veevõrk — Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	138	132	63	130	—	—
XIV. Puhastustööstus — Industrie du nettoyage	135	118	58	117	107	63
Keskmine — Moyenne	100	100	66	100	100	69
1932 a. arvud	—	—	66	—	—	67
1931 chiffres pour	—	—	61	—	—	66
1930 " "	—	—	59	—	—	65
1929 " "	—	—	60	—	—	63

nud. Muuseas palgatase töusu tõttu on üldkeskmi- sele nihkunud ligemale tekstiil-, puu- ja paberitöölise palgad. Senini teenistuse üldkeskmist ületanud keh- akatte ja pudukaupade ning ehitusetöölise teenistus on aga nihkunud üldkeskmisele lähemale teenistuse languse teel.

Kesktööstuses on vahekorrad suurtööstuse vahakordadest mitmeti lahkuminevad. Meestöölisedest

oli seal 1933 a. esikohal peamiselt raske füüsilise töö tegijate rühm — murdude ja kaevanduste töölised. Peale selle suhteliselt kõrge teenistusega esinesid seal, samuti kui suurtööstuses, omavalitsustele kuuluvate elektriijaamade töölised, kus palgad 30% võrra üle üldkeskmise. Selle järgi kõrgema teenistusoga esi- nevad veel metalli-, keemia-, mineraalide töötlemise, poligraafia- ja ehitusetöölised. Kõigil teistel aladel

teenistus oli keskmisest madalam. Kõige kaugemale ulatus teenistuse vahe meestel alla üldkeskmise puutöolistel, mille põhjuseks on saeveskitöölise madalad palgad.

Naistöölistest keemia-, paberi- ja trükitöölised kuuluvad kõrgema teenistusega tööliste kihti.

Mees- ja naistööliste teenistuse vaherkord on jäänud 1933 a. endiseks. Suurtööstuses oli naistööliste tunniteenus madalam meeste omast endiselt ca 35% ja kesktööstuses ca 30% võrra.

10. Tööliste rühmitus 1933 a. juulil teenistuse järgi.
Répartition des ouvriers d'après leur gain en juillet 1933.

Tööliste ja ettevõtete administratiivpersonaali jaotus teenistuse, resp. palgarühmadesse teostatakse Keskbürosos n.n. isiklikkude tööaja- ja palgaandmete põhjal. Selleks tööliste kohta (iga ühe kohta eraldi) arvutatakse keskmine teenistus normaal töö-tunni kohta. Selleks ajaviisi tehtud ületunnid korrutatakse samal protsendimääral, mil määral nende eest on makstud normaal tööajast kõrgemat tasu ja korrutatult liidetakse normaal ja tükitöö tundidega. Keskmise arvutamisel on võetud arvesse kõik lisatasud rahas samuti naturaaltasud. Kuna aastaid tagasi perekonna-

abiraha maksmine kandis rohkem üldise süsteemi iseloomu, jäeti see kui puht sotsiaalse iseloomuga palgaelement mainitud keskmiste arvutusel teenistuse üldsummat välja. Nüüd aga, kus perekonnaabiraha maksimisest paljud on loobunud ja kohati see on ettevõtetes arvatud põhipalga normide juure, tuli alates 1929 a. perekonnaabiraha võtta keskmiste arvutamisel teenistuse sisse. Seda asjaolu tuleb pidada silmas tööliste palgarühmituse kohta toodud andmete ajalises võrdluses (vt. tab. 14). Madalapalgaliste arvu vähenemine alates 1929 a. on, näiteks, põhjustatud osalt perekonnaabiraha arvamistest palga juure.

Eespool võisime konstateerida tööliste teenistuse alal suuri kõikumisi üksikute tööstuseharude järgi. Veel suuremat erinevust tuleb aga konstateerida tööliste palgarühmituses üksikutel kutsealadel teenistuseastmete (palgaredeli) järgi, kus on kõrvaldatud aritmeetilise keskmise tasandav mõju.

Järgnevad andmed näitavad, et tööliskonnas, mis midu näib olevat sotsiaalselt homogeenne — koostiselt ühtlane kompleks, tulevad ilmsiks teenistuselt suurel määral lahkuminevad töölisrühmitused. Kõrgemapalgaliste kihi, kus teenistus ulatub ametniku

Oskus- ja lihttöölise ning õpilaste jaotus tunniteenus järgi ja nende teenistuse vaherkord juulis 1933 a.
Répartition des ouvriers qualifiés, des manoeuvres et apprentis d'après leur gain et relation du gain des ouvriers en juillet de 1933.

18.	Tööliste arv, kelle kohta andmed käivad N. des ouvriers, concernant lesquels on dispose des données	Sellest % — Dont en %							Kokku — Total	Keskmine teenistus tunnis (snt.) — médian Gain moyen horaire (snt.) — médiane	Teenistus suurttööstuses = 100 Gain dans les grandes entreprises = 100	
		Teenistus tunnis (snt.) — Gain horaire (snt.)										
		—12,5	12,6—25,0	25,1—37,5	37,6—50,0	50,1—62,5	62,6—75,0	75,1—				
A. Mehed — Hommes.												
Keskmine	Suurtööstus	12 403	1,8	39,2	30,5	16,7	4,3	1,2	0,3	100	23,1	100
	Kesktööstus	3 006	10,7	41,7	30,8	12,9	2,7	0,9	0,3	100	24,3	26
	Väiketööstus	1 800	16,7	51,1	22,8	6,8	1,7	0,5	0,4	100	20,6	73
Oskustöölised	Suurtööstus	6 149	0,1	24,0	42,2	24,6	6,4	2,1	0,6	100	32,7	100
	Kesktööstus	2 161	5,0	37,8	35,4	16,5	3,7	1,2	0,4	100	27,5	84
	Väiketööstus	1 221	5,7	50,6	30,2	9,7	2,5	0,7	0,6	100	23,4	72
Lihttöölised	Suurtööstus	6 020	2,1	53,9	31,9	9,5	2,3	0,3	0,0	100	23,6	100
	Kesktööstus	600	11,3	57,8	25,2	5,2	0,3	0,2	—	100	20,9	89
	Väiketööstus	349	18,3	67,3	11,5	1,1	0,3	—	—	100	18,1	77
Õpilased	Suurtööstus	294	32,0	57,1	10,2	0,7	—	—	—	100	16,4	100
	Kesktööstus	245	59,2	37,1	3,7	—	—	—	—	100	10,6	65
	Väiketööstus	230	70,4	28,7	0,9	—	—	—	—	100	8,9	54
B. Naised — Femmes.												
Moyenne	Entreprises grandes	8 823	6,9	72,1	19,1	1,7	0,2	0,0	0,0	100	20,0	100
	„ moyennes	1 210	19,8	67,7	10,6	1,6	0,2	0,1	—	100	18,1	91
	„ petites	551	30,3	54,8	8,0	0,7	0,2	—	—	100	15,6	73
Ouvrières qualifiées	„ grandes	4 771	1,3	70,5	24,6	2,3	0,3	0,0	0,0	100	21,0	100
	„ moyennes	732	13,8	68,7	14,4	2,6	0,3	0,2	—	100	19,1	91
	„ petites	322	27,6	69,0	12,2	0,9	0,3	—	—	100	17,2	82
Manoeuvrières	„ grandes	4 013	12,5	74,2	12,7	0,5	0,1	—	—	100	18,8	100
	„ moyennes	429	24,9	69,0	5,2	—	—	—	—	100	17,0	90
	„ petites	186	41,4	55,4	2,7	0,5	—	—	—	100	14,4	77
Apprenties	„ grandes	39	43,6	51,3	5,1	—	—	—	—	100	14,1	100
	„ moyennes	49	65,3	34,7	—	—	—	—	—	100	15,4	109
	„ petites	43	70,1	20,9	—	—	—	—	—	100	7,9	56

või, näiteks, riigiteenija keskmise palganormini, vahest osalt isegi ületab seda, moodustavad peamiselt kõrge kutseoskusliku kvaliteediga töölised. Üksikud jõuavad

sellesse kihti ka raske füüsilise tööga. Kui lugeda mees oskustöölise kõrgeks teenistuseks 50 snt tunnis, siis langeb kõrgemapalgaliste kihti suurttööstuses mees

Rükkiste jaotus % keskmise teenustuse järgi juulis 1927-33 a. -- Repartition des ouvriers d'après leur gain moyen en juillet de 1927-33.

Teenistus tunnits (ent.) -- Gain horaire (ent.)

Teenistus 8-tunnilise tööpäeva kohta (kr) -- Gain par journée de 8 heures (kr)

Kokku -- Total

10,0	10,1-12,5	12,6-15,0	15,1-17,5	17,6-20,0	20,1-22,5	22,6-25,0	25,1-27,5	27,6-30,0	30,1-32,5	32,6-35,0	35,1-37,5	37,6-40,0	40,1-42,5	42,6-45,0	45,1-47,5	47,6-50,0	50,1-52,5	52,6-55,0	55,1-57,5	57,6-60,0	60,1-62,5	62,6-65,0	65,1-67,5	67,6-70,0	70,1-72,5	72,6-75,0	75,1-77,5	77,6-80,0	80	
1,3	2,1	6,3	8,6	12,1	10,3	11,0	11,1	7,9	5,9	5,4	3,7	4,1	2,7	2,5	1,8	1,5	1,1	0,8	0,5	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	100	
0,7	0,9	3,3	4,3	10,4	6,7	9,8	8,3	9,1	5,8	5,4	3,7	4,1	2,7	2,5	1,8	1,5	1,1	0,8	0,5	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	100		
0,8	1,0	3,9	5,1	12,5	7,3	10,9	8,9	9,5	6,7	6,9	4,6	5,8	3,5	3,4	2,1	1,6	1,0	0,9	0,8	0,4	0,5	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	100		
0,0	0,3	0,3	0,4	0,8	3,6	7,7	4,5	6,4	2,4	2,1	1,1	0,9	0,8	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,5	100			
2,3	4,1	11,3	14,8	14,8	10,3	12,9	7,0	5,2	3,9	2,8	1,5	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100	
2,5	4,4	12,0	15,7	15,3	10,3	12,2	7,0	5,2	3,9	2,8	1,5	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100	
1,8	7,0	23,3	8,5	7,1	3,9	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	100

Keskmine -- Moyenne générale
 Mehed -- Hommes
 a) eratöödustused
 b) riigiteenistus
 Sisset: -- Naised -- Femmes
 Dont: a) industriaalsed
 b) üht. teen.

1927	1,6	3,4	8,3	13,6	23,0	35,9	50,0	65,0	80,0	95,0	110,0	135,0	160,0	190,0	220,0	250,0	280,0	310,0	340,0	370,0	400,0	430,0	460,0	490,0	520,0	550,0	580,0	610,0	640,0	670,0	700,0	730,0	760,0	790,0	820,0	850,0	880,0	910,0	940,0	970,0	1000,0
1928	1,5	3,3	8,2	13,5	22,8	35,8	50,0	65,0	80,0	95,0	110,0	135,0	160,0	190,0	220,0	250,0	280,0	310,0	340,0	370,0	400,0	430,0	460,0	490,0	520,0	550,0	580,0	610,0	640,0	670,0	700,0	730,0	760,0	790,0	820,0	850,0	880,0	910,0	940,0	970,0	1000,0
1929	1,4	3,2	8,1	13,4	22,7	35,7	50,0	65,0	80,0	95,0	110,0	135,0	160,0	190,0	220,0	250,0	280,0	310,0	340,0	370,0	400,0	430,0	460,0	490,0	520,0	550,0	580,0	610,0	640,0	670,0	700,0	730,0	760,0	790,0	820,0	850,0	880,0	910,0	940,0	970,0	1000,0
1930	1,3	3,1	8,0	13,3	22,6	35,6	50,0	65,0	80,0	95,0	110,0	135,0	160,0	190,0	220,0	250,0	280,0	310,0	340,0	370,0	400,0	430,0	460,0	490,0	520,0	550,0	580,0	610,0	640,0	670,0	700,0	730,0	760,0	790,0	820,0	850,0	880,0	910,0	940,0	970,0	1000,0
1931	1,2	3,0	7,9	13,2	22,5	35,5	50,0	65,0	80,0	95,0	110,0	135,0	160,0	190,0	220,0	250,0	280,0	310,0	340,0	370,0	400,0	430,0	460,0	490,0	520,0	550,0	580,0	610,0	640,0	670,0	700,0	730,0	760,0	790,0	820,0	850,0	880,0	910,0	940,0	970,0	1000,0
1932	1,1	2,9	7,8	13,1	22,4	35,4	50,0	65,0	80,0	95,0	110,0	135,0	160,0	190,0	220,0	250,0	280,0	310,0	340,0	370,0	400,0	430,0	460,0	490,0	520,0	550,0	580,0	610,0	640,0	670,0	700,0	730,0	760,0	790,0	820,0	850,0	880,0	910,0	940,0	970,0	1000,0
1933	1,0	2,8	7,7	13,0	22,3	35,3	50,0	65,0	80,0	95,0	110,0	135,0	160,0	190,0	220,0	250,0	280,0	310,0	340,0	370,0	400,0	430,0	460,0	490,0	520,0	550,0	580,0	610,0	640,0	670,0	700,0	730,0	760,0	790,0	820,0	850,0	880,0	910,0	940,0	970,0	1000,0

A. Suurtöödustused (ettevõtted) 20 ja enam töötajaga) -- Grandes entreprises (ayant 20 et plus des travailleurs).
 B. Kesktöödustused (ettevõtted) 5-19 töötajaga) -- Entreprises moyennes (de 5-19 travailleurs).
 C. Väiketöödustused (ettevõtted) alla 5 töötajaga) -- Petites entreprises (ayant moins de 5 travailleurs).
 D. Suurtöödustused (1927-33 a.) -- Grandes entreprises (1927-33).

Tööliste arv, mille kohta andmed
 Kalkulaar -- N. des ouv. consid. les
 qu'on en dispose des données
 Keskmine teenustuse tunnits (mediana)
 Gains moy. horaires en sent (mediane)

oskustöölise üldarvust (juuli kokkuvõtte järgi ca 6000 töölise) veidi alla 10%, kesktööstuses 5% ümber ja väiketööstuses veidi alla 5%. Suurtööstuses rõhuv enamuse (ca 65%) oskustöölisest meestest langes 1933 a. juulis rühmadesse teenistusega 26—49 *sent* tunnis; kesktööstuses kuulus sellesse rühma ca 50% ja väiketööstuses ca 40%. Selles rühmas peaks teenistus võimaldama keskpärase töölisleibkonna kohase elatisstandardi. Sellest madalam teenistus osutub juba keskmise suurusega leibkonna ülalpidamiseks napiks juhul, kui leibkonnas peaks ülalpidamiseks hankima sissetulekut vaid üks perekonnaliige ja kui leibkonnapeal peale enese palgatöö ei peaks olema lisasissetulekut mõnest muust allikast. Siia rühma (teenistusega 12,6—25 *sent* tunnis) kuulus 1933 a. juuli andmeil mees-oskustöölisest suurtööstuses 24%, kesktööstuses 37,8% ja väiketööstuses ca 50%. Väike osa oskustöölisest ei saavutanud isegi seda teenistusetaset.

Lihttöölisest enamik kuulus rühma teenistusega 12,6—37,5 *sent* tunnis, nimelt suur- ja kesktööstuses ca 85%, väiketööstuses veidi alla 80%. Nii meestöölisest üldiselt õige piiratud osa kuulub teenistuse poolest sellisesse rühma, kus tavalise töölisbühdzeti tuludekulude osad annavad seada suurema vaevata tasakaalu

ja üksikuil vahest osutub võimalikuks koguda isegi tagavara. Suurem osa aga saab oma majapidamises vaevalt ots-otsaga kokku, osal koguni tuleb elu ülalpidamiseks hankida lisasissetulekuid kas teiste perekonnaliikmete teenistuse näol ehk mõnel muul teel.

Naistöölisel asetsevad teenistuseredil märksa madalamail astmeil. Üldiselt nais-oskustöölise jaotus teenistuse järgi on väga lähedane mees-lihttöölise jaotusele, kuna need kuuluvad enamikus rühma teenistusega 12,6—25 *sent* tunnis. Samasse rühma kuulub suurem osa ka naistöölisest. Õpilased, loomulikult, kuuluvad veel madalamatesse palgaastmetesse.

Nende teenistus tõuseb vaid erandjuhtudel üle 25 *sent* tunnis, kesk- ja väiketööstuses on aga teenistus enamjaolt nii poistel kui tüdrukutel alla 12,5 *sent* tunnis (vt. tab. 13).

Töölise teenistuse muutusest põhjustatud ümberasetumisi teenistuseredil viimase 7 a. kestel näeme tab. 14 toodud andmete järgi. Sealt nähtub, et ühes teenistuse üldise languse kalduvusega viimaseil aastail madalamad palgaastmed on muutunud töölise arvult tihedamaks. Eriti oli seda tunda 1933 a., võrreldes eelmise aastaga. Samast näeme, et riigi ettevõtetes, millistena on võetud arvesse ka kommerts alusel töota-

Töölise jaotus teenistuse järgi suurtööstuses juulis 1927—33 a. (koos arvatud õpilased).

Répartition des ouvriers des grandes entreprises industrielles d'après le gain en juillet de 1927—33 (y compris les apprentis).

15.		Teenistus 8-tunnilise tööpäeva eest Gain par jour ouvrable de 8 heures							Kokku — Total	Töölise arv, kelle kohta andmed käivad — N. des ouvriers concernés, lesquels ont disposé des données	Keskmise teenistuse tunnis <i>sent</i> (mediaan) Gain moy. horaire en <i>sents</i> (médiane)
		Kr.									
		1,0	1,01—2,0	2,01—3,0	3,01—4,0	4,01—5,0	5,01—6,0	(—6,0)			
Keskmine Moyenne	1933	3,4	48,0	30,6	12,6	4,2	0,8	0,4	100	24 622	23,4
	1932	1,8	40,1	31,7	13,8	4,9	1,3	0,4	100	23 666	25,6
	1931	1,4	41,3	34,1	14,2	6,1	2,0	0,9	100	26 288	26,0
	1930	1,2	42,8	30,5	14,4	6,7	2,9	1,5	100	27 713	27,0
	1929	1,5	41,8	32,5	14,1	10,1			100	28 592	27,0
	1928	2,5	50,6	27,7	11,8	7,4			100	25 243	24,4
	1927	2,8	51,8	25,8	13,1	0,5			100	21 071	23,9
Mehed Hommes	1933	1,6	34,5	30,9	18,6	6,5	1,4	0,5	100	15 197	26,7
	1932	1,1	20,1	38,7	20,3	7,9	2,2	0,7	100	14 235	30,2
	1931	1,1	25,5	38,1	21,0	9,5	3,3	1,5	100	15 976	32,0
	1930	1,1	24,0	34,7	22,0	10,9	4,8	2,5	100	16 179	33,5
	1929	1,0	22,6	33,1	21,8	16,5			100	16 790	33,0
	1928	1,5	31,9	35,4	18,8	12,4			100	14 667	29,6
	1927	1,3	33,3	33,9	20,0	10,6			100	12 356	29,7
Naised Femmes	1933	6,4	70,1	20,3	2,7	0,5	—	—	100	9 425	20,3
	1932	2,8	71,6	21,1	4,0	0,5	0,0	0,0	100	9 431	20,9
	1931	1,8	65,9	27,7	3,7	0,8	0,1	0,0	100	10 312	22,0
	1930	1,2	69,2	24,6	3,8	0,8	0,3	0,1	100	11 534	21,4
	1929	2,3	69,2	24,4	3,3	0,8			100	11 802	21,4
	1928	3,7	76,2	17,2	2,4	0,5			100	10 678	20,2
	1927	5,0	78,1	14,4	2,0	0,5			100	8 715	19,7

vat riigile kuuluvad ettevõtted ja kus töötasu normid on kõrgemad kui eraettevõtetes, madalamad teenistuseredil astmed on õige hõredad. Õieti riigitöölise tunni-teenistus algab meestel 20 *sent* peale — arvatud kaasa lihttöölised ja õpilased, kuna eratööstuses see algab peale juba 12,5 *sent* tunnis.

Tab. 16 toodud kokkuvõttes töölised esinevad üksikute ametalade ja ettevõtete suuruserühmade järgi kogu oma palgataseme mitmekesises. Sealt näeme kuivõrt erinev on teenistus üksikute ametalade esindajail ja kuivõrt see on lahkumisev üksikutel töölisel ja tööliserühmitustel koguni ühel ja samal ametalal.

Erinevusi põhjustavaid tegureid on siin igatahes mitu. Kõigepealt ühel ja samal ametalal töötavil isikul on teatud määral lahkuminev kutseoskuslik tase. Väga palju on teenistus igal juhul peale kutseoskuse ka töölise puht isiklikest omadusist. Peale selle ühe ja sama ametala töölise töötasu-normide tase on üksikutes tööstuseharudes sageli märksa lahkuminev. Kujuka näitena esinevad selles mõttes tab. 16 luku-seppade ja lihttöölise rühmitused teenistuse järgi ja nende tunniteenistuse keskmised. Teravalt lahkuminevad töötasunormid üksikutes riigi osades, eriti lahkuminevad linnas ja maal asuvate ettevõtete vahel, esinevad siin oluliselt tähtsa teenistuse erinevuse põhjusena.

Samast tabelist näeme, et riigitöölise teenistuse-tase on üldisest teenistuse tasemest eraettevõteteis tunduvalt kõrgem. Meeste keskmise tunniteenistuse vahekord oli 1933 a. juulis riigi- ja eraettevõtetes 36,3 *snt* pro 28,1 *snt* ehk vahekorras 131:100 riigitööliste kasuks. Naistel oli sama vahekord 28 *snt* pro 20 *snt* ehk 140:100. Mil määral töölise teenistus riigi ettevõtetes on kõrgem üksikutel ametaladel, seda iseloomustavad osalt järgmised arvud.

Keskmine normaalitööaegne teenistus (*snt*)

	Ettevõtted		
	riigi	era	teenistus era- ettevõtetes = 100
Lukusepad	43,3	33,6	120
Laudsepad	46,0	32,2	143
Rauatöölised	49,8	37,0	135
Lihttöölised	34,4	23,6	146
Valajad	48,3	43,5	111
Trükkiladujad (käsitl.)	50,0	42,8	117

Toodud ametalade teenistuse kohaselt riigi töölise teenistus ületas töölise teenistuse era ettevõtetes keskmiselt (võrdkaalustamata) 27% võrra. Kuna aasta varem riigi töölise teenistus oli samadel aladel kõrgem 31% võrra, tuleb oletada, et riigi ettevõtetes on aasta jooksul kärbitud töötasu norme rohkem kui samadel aladel era ettevõtetes.

Tab. 16 antud kokkuvõte sisaldab eneses kogu arvulises materjalis ainulaadseid andmeid selles mõttes, et nende järgi on võimalik teha teenistuse võrdlusi üksikute kutsealade järgi. Kõrvutades oskustöölise teenistuse lihttöölise omaga, kui kindla baasiga, näeme, et teenistuse keskmine tase üksikutel töölise kutseoskuse rühmadel on sellega — lihttöölise teenistusega tunduvalt erinevas vahekorras. Meestest kõrgustipul asuvad teenistuse poolest suurte tööstustes käitsi trükkiladujad ja valajad metallitööstuses (peamiselt malmivalajad), kelle keskmine teenistuse tase ületab lihttöölise oma ca 80% võrra. Teenistuse alanevas järjekorras neile järgnevad jälle mehaanika alal-teotsevad, nimelt lukusepad ca 40%-se, rauatreialid ca 60%-se ja masinistid ca 50%-se teenistuse ülekaaluga lihttöölise omast. Tähelepanu väärib asjaolu,

et era põlevkivitööstuses põlevkivi lahtimurdmise ja väljavõtmise alal teotsevate töölise teenistus ulatub kõrge kutseoskusega töölise teenistuse tasemini, sellele vaatamata, et kogu põlevkivi tööstuse piirkond asub maal, kus palgatase tavaliselt on madal. Sellise töötasu õigustuseks peab märkima, et põlevkivi väljavõtjate töötingimused on meil üldse raskemaid tööalaseid — raske füüsiline töö peamiselt maa-alustes kaevandustes.

Peale mainitud kutsealade kõrgemapalgaliste rühma kuuluvad toornahatöölised, tekstiilvabrikute poolmeistrid, ketrajad, laudsepad, puusepad, müürsepad ja veel mõned eriti nimetamata kutsealad, kus töölise teenistus on lihttöölise omast kõrgem vahemalt 20% võrra.

Kesk- ja väiketööstuses kõrgema teenistusega esinevad samad kutsealad, mis suurte tööstustes (üksik-asjad vt. tab. 16). Naistöö alal ei ole oskustöölise ja lihttöölise teenistuse vahe üksikute alade järgi nii suur kui meestel. Tunduva teenistuse ülekaaluga esinevad siin vaid käitsi trükkiladujad, kes 1. a. juulis teenisid tunnis 66% võrra rohkem kui lihttöölised ning paberossitoppijad, kelle enamteenistus peamiselt tükitööga töusis, võrreldes lihttöölise teenistusega, 44%-le. Teistel kutsealadel enamteenistus ei ületa naistel suurte tööstustes 20%; kompvekitöölise teenistus on koguni madalam lihttöölise omast.

11. Tööliste teenistuse raiooniline võrdlus. *Comparison des gains d'après les rayons statistiques.*

Kõik juuli isiklikud tööaja- ja palgaandmed on palgade osas töötletud üksikasjaliselt statistilise raioonide järgi eraldi. Kokkuvõtte mõttes avaldamisele kuuluvad vaid üleriiklikud kokkuvõtted. Teenistuse raiooniliseks võrdluseks kasutame iseloomult stabiilseima ja töölise arvult tähtsama, nimelt lihttöölise rühma. Tab. 17 antud võrdlusest näeme, et Tallinna palgatase ületab tunduvalt kõigi teiste raioonide taseme. Üldiselt Põhja-Eesti piirkonnas palgad on kõrgemad ja lähedalt ühtlased kogu Põhja-Eesti osas. Selle järgi veidi madalam on palgatase Viljandi ja Pärnumaal. Kagupoolses osas — Tartu-, Valga-, Võru- ja Petserimaal tööstustöölise teenistus on madalam. Tallinnaga võrreldes, on seal töötasu madalam meeslihttöölistel ca 40% ja naistel ca 35% võrra.

Tõsi, teenistuse lahkuminekut põhjustab, võib-olla, vähesel määral raioonide järgi erinev ettevõtete tegevuselaad, tegevuseala. Kuid üldjoontes lähedalt sellistena tuleb neid vahekordi võtta. Kuna puuduvad andmed elumaksumuse vahekorradest neis raioonides, jääb küsitavaks, kui võrd võrdsamad on töölise elutingimused ühes kui teises raioonis. Üks on siiski kindel, et tööstustöölise teenistuse poolest Tallinn ei asu tõeliselt sellisel valitseval kohal, nagu seda vahest ekslikult järeldada võiks tab. 17 andmete järgi, sest seal on ka ülalpidamine peaaegu kõigi kululike suhtes võrratult kallim kui teistes riigi osades, eriti aga maal.

Liitööliste jaotus teenistuse järgi statistilistes raioonides ja teenistuse raiooniline võrdlus 1933 a. juulis¹⁾ — Répartition des ouvriers non qualifiés et comparaison des gains d'après les rayons statistiques en juillet 1933.

17.	a) Jaotus tunnitemistuse järgi (%) Répartition d'après le gain horaire (%)	Tallinn	Põhja-Ida	Lõuna-Ida	Lõuna-Lääne	Põhja-Lääne	Raioon de Tallinn	Raioon de nord-est	Raioon de sud-est	Raioon de sud-ouest	Raioon de nord-ouest	
		Mehed — Hommes						Naised — Femmes				
		—	0,2	2,9	0,1	0,1	0,5	5,1	20,6	2,2	2,0	
10,1—12,5	0,2	0,9	5,5	0,4	0,8	2,3	6,1	23,5	14,0	12,5		
12,6—15,0	0,6	1,5	23,2	6,6	7,3	10,8	22,4	17,1	37,3	21,9		
15,1—17,5	0,7	12,9	11,1	16,4	11,0	12,2	50,7	12,1	17,5	22,7		
17,6—20,0	5,1	25,7	18,1	27,3	19,4	16,1	7,0	8,1	7,8	15,6		
20,1—22,5	3,0	12,8	8,5	10,2	14,3	20,5	4,0	5,1	7,8	9,1		
22,6—25,0	14,1	16,1	8,4	9,0	18,1	17,4	2,3	2,0	3,2	4,3		
25,1—27,5	13,8	8,2	6,0	7,4	10,0	7,0	1,0	6,6	3,6	2,6		
27,6—30,0	14,1	7,2	5,3	3,3	6,5	6,3	0,5	2,9	3,4	1,1		
30,1—32,5	8,9	4,0	3,3	3,8	3,4	3,0	—	1,3	1,2	4,3		
32,6—35,0	9,1	3,9	1,3	4,2	3,5	1,7	—	0,6	0,8	0,6		
35,1—37,5	6,5	2,1	1,2	2,6	1,6	1,2	—	—	—	1,1		
37,6—40,0	5,9	1,3	1,4	2,0	0,8	0,7	—	—	0,2	1,4		
40,1—42,5	4,8	0,6	0,6	0,8	0,6	0,1	—	—	—	—		
42,6—45,0	3,5	0,7	0,7	1,2	0,6	0,1	—	0,1	—	—		
45,1—47,5	2,7	0,5	0,4	1,0	0,5	0,0	—	—	—	—		
47,6—50,0	3,1	0,3	0,2	0,8	0,6	—	—	—	—	0,8		
50,1—	4,9	1,1	1,4	2,0	1,9	0,1	—	—	0,1	—		
Kokku — Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100		
Tööliste arv, kelle kohta andmed käivad — Nombre des ouvriers, dont on dispose des données	2 060	1 238	1 136	732	960	2 048	607	545	502	352		
Keskmine teenistus tunnis (sent) — Gain moyen horaire (sent)	20,0	21,7	18,5	19,9	22,0	21,0	15,8	13,4	14,7	16,5		
Tallinn = 100	100	72,6	61,0	68,6	73,6	100	75,2	63,8	70,0	78,6		

12. Administratiiv-
personaali palgad.
Salaires du personnel
administratif.

Andmed administratiiv-perso-
naali palkade kohta (tab. 18)
on koostatud samuti juuli

isiklike palgaandmete põhjal. Administratiiv-per-
sonaali palganormid on samuti silmnähtavalt lange-
-

Administratiiv-personaali jaotus palgarühmade järgi suurte ettevõtete juulis 1933 a. (%).
Répartition du personnel administratif d'après les groupes de salaire dans les grandes entreprises en juillet 1933 (%).

18.	Kuupalk (kr) — Salaire mensuel (kr)											Kokku — Total	Palgaliste arv, kelle kohta andmed käivad N. des salariés, concern. lesquels on dispose des données	Keskmine (möödiann) Moyenne (médiane)
	—10	41—60	61—80	81—100	101—120	121—140	141—160	161—180	181—200	201—220	221—240			
A. Mehed — Hommes.														
1. Tehniline personaal — Personnel techn.														
a) Insenerid — Ingénieurs														
b) Tehnikud — Techniciens														
c) Konstruktorid ja joonestajad Constructeurs et dessinateurs														
d) Meistrid — Maîtres														
e) Kõnnikud — Chefs d'équipe														
f) Muud — Autres														
2. Ametnikud — Employés														
Direktorid, juhatajad — Directeurs														
Raamatupidajad — Teneurs de livres														
Arveametnikud — Comptables														
Muud — Autres														
3. Alamteenijad — Service														
Autojuhid — Chauffeurs														
Öö- ja väravavahid — Veilleurs et gardiens des portes														
Muud — Autres														
B. Naised — Femmes.														
1. Ametnikud — Employés														
Masinakirjutajad — Dactylographes														
Muud — Autres														
2. Alamteenijad — Service														

¹⁾ Tallinna raioon — Tallinna linn.
Põhja-Ida „ — Virumaa ühes linnade ja alevitega.
Lõuna-Ida „ — Tartu-, Valga-, Võru- ja Petserinna ühes linnade ja alevitega.
Lõuna-Lääne „ — Pärnu- ja Viljandima ühes linnade ja alevitega.
Põhja-Lääne „ — Järva-, Harju-, Lääne- ja Saaremaa ühes linnade ja alevitega, välja arvatud Tallinn.

nud. Viimase kolme aasta andmeil kuupalga-normide liikumine on järgmine (arvud kroonides):

Mehed:	1931 a.	1932 a.	1933 a.	Vähene-
				mine (%)
				(1931=100)
Tehniline per-				
sonaal . .	132,2	126,8	120,5	8,9
Ametnikud	108,7	108,0	102,3	5,9
Alamteenijad	57,4	56,3	55,0	4,2

Naised:

Ametnikud	71,3	68,9	66,6	6,6
Alamteenijad	41,4	36,3	35,4	14,5

Toodud arvud ei haara veel täiel määral viimasel ajal teostatud palgakärpimisi, sest kokkutõmbumine algas esmalt enim suurteks pühadeks makstud lisatasude kärpimisega, mis on sisult samuti palga vähendamise. Ühes lisatasude kärpimisega, millised enim andsid põhipalgale juure kohati kuni 10%, administratiiv-personaali palganormide langus on nähtavasti suurem tööliste töötaasu normide kärpimisest.

Töö- ja palgaolude kohta tööstuses Keskbüroo väljaandels enim hinnatud artiklid ja andmed:

Palgaolud tööstuses 1932 a., R. Sõrmus, Eesti Statistika nr. 138(5), lk. 241—254.
 Tööolud tööstuses 1933 a. I poolaastal. R. Sõrmus, E. Stat. nr. 141(11), lk. 582—587.
 Tööolud tööstuses I poolaastal 1932 a., R. Sõrmus, Eesti Statistika nr. 131(10), 1932 a., lk. 602—607.
 Palgaolud tööstuses 1931 a., R. Sõrmus, Eesti Statistika nr. 125(4), 1932 a., lk. 231—245.
 Tööstuseolud 1931 a., R. Sõrmus, Eesti Statistika nr. 124(3), 1932 a., lk. 159—160.
 Tööolud suurtööstuses 1931 a., R. Sõrmus, Eesti Statistika nr. 122(1), 1932 a., lk. 49—54.
 Palgaolud olevikus (1930 a.), R. Sõrmus, Eesti Statistika nr. 114(5), 1931 a., lk. 236—303.
 Palgaolud tööstuses 1929 a., R. Sõrmus, Eesti Statistika nr. 102(5), 1930 a., lk. 258—268.
 Palgaolud tööstuses 1928 a., R. Sõrmus, Eesti Statistika nr. 90(5), 1929 a., lk. 290—304.
 Palgaolud tööstuses 1926—27 a., R. Sõrmus, Eesti Statistika nr. 80(7), 1928 a., lk. 402—417.
 Riihteenijate palgaolud 1927—28 a., A. Tooms, Eesti Statistika nr. 84(11), 1928 a., lk. 633—649.

J. Kits.

VÄLIS- ja RANNASÖIT ning KAUBA- ja REISIJATEVEDU 1933 a.
NAVIGATION et TRANSPORTS MARITIMES en 1933.

Sis u: 1. Üldiseloom, lk. 305. 2. Sadamate tegevus, lk. 306. Välissõit: 3. Sadamad, riigid ja laevaliigid, lk. 307. 4. Laevade rahvuslipp, lk. 311. 5. Liimilaevade tegevus, lk. 312. Rannasõit: 6. Veod, lk. 313. 7. Laevaliimid, rahvuslipp ja laevaliigid rannasõidus 1933 a. lk. 314.

Sissetulnud laevade arv ja maht.
Nombre et tonnage des navires entrés.

1.	Laevade arv Nombre			Laevade maht n. regt. Tonnage			1932 a. = 100
	Välissõit	Rannasõit	Kokku	Long cours	Cabotage	Total	
1933 . . .	2 394	6 451	8 845	885 866	327 904	1 213 770	113,3
1932 . . .	2 292	5 290	7 582	796 066	286 310	1 082 376	101,1
1931 . . .	2 902	5 179	8 081	981 282	326 610	1 307 001	122,1
1930 . . .	2 648	6 323	8 971	978 047	308 307	1 376 354	128,5
1929 . . .	2 496	6 325	8 821	802 057	386 466	1 278 522	119,4
1928 . . .	2 514	6 130	8 644	822 200	356 828	1 279 028	119,4
1927 . . .	2 672	6 111	8 783	849 986	329 806	1 179 802	110,2
1926 . . .	2 498	5 673	8 171	724 168	325 547	1 049 715	98,0
1925 . . .	2 566	6 235	8 801	708 094	355 995	1 124 089	105,0
1924 . . .	2 418	5 302	7 750	685 139	313 010	998 179	93,2
1923 . . .	2 741	6 423	9 164	758 264	357 307	1 115 571	104,2
1922 . . .	2 572	5 629	8 201	824 293	246 708	1 071 001	100

1. Üldiseloom.
Caractéristique générale.

Laevade liikumine meie sadamates elavnes 1933 a. võrreldes eelmise aastaga tunduvalt. Eelmine aasta oli meil laevade liikumise poolest vaiksem alates 1924 a. ja 1933 a. oleme rõõmustavalt sellest madalseisust jõudnud üle, kuid ei kätüünnud siiski 1931 a. tasemeni, mis oli kõrgemaid. Liikumine meie sadamates suurenes 1933 a. nii välis- kui rannasõidus ja laevade arvu ning mahu poolest, sealjuures rannasõit elavnes suhteliselt enam. Välissõidus tuli 1933 a. sisse 2 394 laeva mahuga 885 866 n. rgt. eelmisel aastal aga 2 292 laeva mahuga 796 066 n. rgt., suurenemine mahu järgi ulatus 11,3%-ni. Rannasõidus tuli sisse 1933 a. 6 451 laeva 327 904 n. rgt. eelmise aasta 5 290 laeva ja 286 310 n. rgt. vastu, suurenedes seega 14,5% võrra. Kogu sissetulnud maht suurenes 1933 a. võrreldes eelmisega

12,1% võrra, jäädes taha suurimast aasta jooksul sisse-
tulnud mahust, mis oli viimase 10 a. jooksul 1931 a.,

vaid 7,2% võrra. Ühenduses laevade liikumise elav-
nemisega suurenesid ka veod.

Kauba ja reisijate vedu — Transport des marchandises et voyageurs.

2.	Välissõit — Long cours				Rannasõit — Cabotage			
	Sisse	Välja	Kokku	%	Entrées	Sorties	Total	%
Tonnid — Tonnes.								
1933	204 892	338 709	543 601	61,7	75 182	35 879	111 061	52,9
1932	223 913	295 388	519 301	59,0	59 070	21 213	80 283	38,2
1931	333 212	465 292	798 504	90,6	69 253	26 668	95 921	45,7
1930	391 952	388 343	780 295	88,6	90 537	38 236	128 773	61,3
1929	452 327	431 143	883 470	100,3	92 634	41 970	134 604	64,1
1928	495 270	559 695	1 054 965	116,3	74 564	34 924	109 488	52,1
1927	853 295	513 167	866 462	98,4	76 390	33 691	110 081	52,4
1926	403 449	424 551	828 000	94,0	87 813	37 550	125 372	50,7
1925	360 132	358 887	719 019	81,6	80 781	34 399	115 180	54,8
1924	295 904	503 726	799 630	90,8	84 724	30 336	115 060	54,8
1923	350 549	334 171	684 720	77,7	153 826	56 207	210 033	100
1922	624 410	256 458	880 874	100	...	...	...	...

Reisijate arv — Nombre des voyageurs.								
1933	20 412	20 401	40 813	173,3	64 724	52 325	107 049	96,9
1932	19 645	19 071	38 716	164,4	45 388	43 782	89 170	80,7
1931	28 871	28 529	57 400	243,7	44 435	43 344	87 779	79,5
1930	30 695	30 109	60 804	258,1	54 750	55 071	109 821	99,4
1929	27 881	27 324	55 205	234,4	53 478	53 641	107 114	96,0
1928	19 564	19 321	38 885	165,1	50 987	49 551	100 538	91,0
1927	17 046	17 082	34 128	144,9	48 795	47 953	96 748	87,6
1926	12 552	11 371	23 923	101,6	60 121	51 619	101 740	92,1
1925	11 787	11 787	23 574	100	55 277	55 208	110 485	100

Kaupade vedu välissõidus tõusis 1933 a. 543 601 tn-ni eelmise aasta 519 301 tn vastu, suurene-
des 4,7% võrra, mis annab küll ainult 1/10 tagasi eelmise
aasta vähenemisest. Iga 100 laaditud netto rgt. tn
kohta tuli kaupju:

1933 a.	46,7 tn
1932 „	48,8 „
1931 „	63,5 „
1930 „	68,5 „

Rannasõidu kaupade veos on tõus tunduvam:
eelmise aasta 80 283 tn asemel veeti 1933 a. 111 061 tn
sadamatesse sisse ja välja, seega 38,3% enam.

Reisijatevedu tõusis samuti 1933 a. ja enam
kohalikus liikumises kui välissõidus. Välissõidus oli
reisijate läbikäik meie sadamates 1933 a. 40 813 in-
imest eelmise aasta 38 716 reisija vastu, enam seega
5,4% võrra. Rannasõidus osutus 1933 a. reisijate läbi-
käik eelmisest aastast suuremaks 20,1% võrra.

Vedude suurenemist laevadel tuleb panna üldise
kaubandusliku läbikäimise elavnemise arvele, mis
majanduse kriisi lõdvenemise tunnuseks.

Laevasõit ja kauba ning reisijate vedu sadamate järgi 1933 a.
Navigation, transport des marchandises et des voyageurs d'après les ports en 1933.

3.	Sissetulnud laevad — Entrées					Kaubavedu Transp. des marchand.			Reisijate vedu Transp. des voyageurs			
	Välissõidus		Rannasõidus		Kokku	Long cours	Cabo- tage	Total	Välis- sõidus	Ranna- sõidus	Kokku	
	Arv	Mahd net.	Nombre	Ton. net.	Arv	Mahd net.	Tonnid — Tonnes		Arv — Nombre			
Tallinn	1 187	796 425	1 659	88 612	2 846	885 037	406 337	68 500	474 807	30 125	13 062	52 187
Pärnu	114	67 844	482	19 832	596	77 479	103 052	11 022	114 074	16	1 749	1 765
Kuivaste	1	69	719	28 868	720	28 937	—	987	987	—	19 087	19 087
Virtsu	3	42	713	24 701	716	24 743	52	515	567	—	18 883	18 883
Kuressaare	24	5 037	134	16 786	156	21 823	1 778	6 137	6 915	1 318	6 354	7 672
Rohuküla	—	—	277	20 937	277	20 937	—	1 159	1 159	—	11 853	11 853
Heltermaa	2	34	360	20 320	362	20 354	2	650	652	—	10 572	10 572
Kärda	—	—	129	19 604	129	19 604	—	1 408	1 408	—	3 900	3 900
Triigi	—	—	193	10 494	193	10 494	—	1 526	1 526	—	1 485	1 485
Taaliku	1	69	128	16 557	129	16 626	120	452	572	—	568	568
Jaagurahu	60	7 479	34	4 817	94	12 296	20 230	482	20 712	10	248	258
Panga rand	—	—	101	10 244	101	10 244	—	3 975	3 975	—	79	79
Loksa	83	3 582	174	3 929	257	7 511	269	4 009	4 878	—	—	—
Haapealu	31	314	534	6 327	565	6 641	371	400	771	26	17 108	17 224
Kunda	674	5 024	73	2 000	747	6 233	2 889	456	3 345	8	—	8
Paldiski	61	3 584	84	2 626	145	6 212	1 363	110	1 473	90	3	93
Orissaare	—	—	115	6 183	115	6 183	—	807	807	—	476	476
Narva-Jõesuu	83	2 171	44	3 056	127	5 227	2 923	2 490	5 422	214	184	398
Kihnu	43	1 187	251	3 495	294	4 682	1 727	948	2 673	—	1 076	1 076
Vergi	4	39	69	2 911	73	2 950	—	2 913	2 913	—	—	—
Pidula rand	1	787	1	1 978	2	2 760	1 785	—	1 785	—	—	—
Käsmu	6	1 234	10	1 078	16	2 312	—	819	819	—	—	—
Papissaare rand	8	1 036	9	1 056	17	2 092	—	751	751	—	—	—
Hüü-Suursadam	—	—	73	1 132	73	1 132	—	286	286	—	272	272
Orjaku	—	—	19	999	19	999	—	12	12	—	—	—
Mõntu	7	106	36	738	43	839	102	343	445	6	—	6
Kaberneeme	1	3	30	423	31	426	1	237	238	—	—	—
Kokku — Total	2 394	885 866	6 451	327 904	8 845	1213 770	543 601	111 061	654 662	40 813	107 049	147 862

2. Sadamate tegvus.
Activité des ports.

mate hulgas ületades

Tallinna sadam on endiselt
kaupade ja reisijate läbikäigu
poolt esikohal teiste sada-
mate hulgas ületades

osatähtsus on 1933 a. veidi langenud Pärnu sadama
läbikäikude tunduva suurenemise tõttu. Kogu mahust,
mis sadamates käinud, langeb 1933 a. Tallinna sada-
male 72,9% (1932 74,7%), kaubaveost kuulub Tallin-

nale 1933 a. 72,5% (1932 a. 82,2%) ja reisijate veost 35,3% (1932 a. 35,4%). Tallinnale järgneb läbikäikude suuruse poolest Pärnu, olgugi vedude alal ligi 4 korda väiksemate arvudega, kui Tallinn. Teised sadamad kõik on nimetatutest märksa väiksemad ja moodustavad laevade läbikäigust mahu järgi kokku 20,7%.

Kaubavedu sadamate järgi jaguneb järgnevalt: üldkaubaveost langeb Tallinnale 72,5%, Pärnule 17,5%, Jaagurahule 3,2%, Kuressaarele 1,1%, Narva-Jõesuule 0,8% ja teistele 22-le sadamale kokku 4,9%. Nimetatud sadamate kaudu, peale kahe viimase, on veetud peamiselt välissõidu kaupu. Kuressaare kaupade läbikäigu moodustab aga peamiselt rannavedu

ja Narva-Jõesuu lähikäik koosneb mõlema ranna ja välisvedudest pea ühesuuruselt. Üldse veeti välissõidu kaupu 15 sadama kaudu, milledest 12 sadama lähikäik, peale esikohtadel olevate Tallinna, Pärnu ja Jaagurahu sadamate, moodustab kogu välissõidus veetud kaupadest ainult 2,8%. Rannasõidu kaupu veeti kõigis sadamais, kuid sealjuures langeb Tallinnale 61,7%, Pärnule 9,9% ja kõigile ülejäänud 25 sadamale kokku 28,4% kogu rannasõidu kaubaveost.

Reisijateveos on peale Tallinna, kust kaudu toimus peamiselt välisreisijate vedu, suur osatähtsus sadamatel, kust kaudu peetakse tihendust mandri ja saarte vahel, nagu Kuivaste, Virtsu, Rohuküla, Heltermaa, Haapsalu ja Kuressaare.

VÄLISSÕIT — LONG COURSE.

Laevasõit riikide järgi 1933 a. — *Navigation d'après les pays en 1933.*

4. Riik — Pays	Laevasõit (sissetulnud, väljaläinud) <i>Navigation (entrées, sorties)</i>				Kaubavedu <i>Transport des marchandises</i>			Reisijate vedu		
	Arv <i>Nombre</i>	Maht net. <i>Ton. net.</i>	Neist laaditult <i>Avec cargaison</i>		Sisse Impor- tation	Välja Expor- tation	Kokku Total	Sisset.	Väljal.	Kokku
			Arv <i>Nombre</i>	Maht net. <i>Ton. net.</i>						
Briti — Angleterre	311	329 472	264	270 873	58 921	175 311	234 232	277	320	606
Saksa — Allemagne	483	318 795	421	289 637	38 605	42 180	80 785	1 527	1 392	2 919
Prantsuse — France	76	64 530	74	62 003	2 084	40 115	42 199	—	10	19
Rootsi — Suède	320	124 113	221	53 177	17 999	11 601	29 600	1 800	1 233	3 033
Soome — Finlande	2 877	426 681	1 479	231 226	8 377	19 956	28 333	13 113	14 282	27 395
Belgia — Belgique	124	94 205	114	80 252	17 923	8 639	26 562	27	3	30
Poola — Pologne	94	48 013	81	31 707	13 198	5 398	23 596	446	5	451
Hollandi — Pays-Bas	56	42 994	34	23 445	7 354	10 978	18 332	9	2	11
Ühendriigid — Brats-Unis	15	59 007	11	15 417	6 050	12 253	18 303	750	750	1 518
Taani — Danemark	123	54 080	45	16 540	7 848	4 352	12 200	0	—	0
S.N.V.L. — U.R.S.S.	81	118 706	33	49 510	11 668	—	11 668	189	318	502
Danzig — Dantzig	22	7 727	11	3 252	6 927	616	7 543	7	1	8
Leedu — Lithuanie	28	22 807	9	14 057	1 983	3 102	5 085	5	1	6
Läti — Lettonie	200	52 541	71	17 895	900	2 936	3 836	1 377	986	2 343
Muud riigid — Autres pays	14	10 774	2	3 549	—	1 272	1 272	529	787	1 316
Merelt tagasi — Navir. rentrés	66	7 590	5	2 123	55	—	55	338	309	647
Kokku — Total	4 890	1 783 581	2 875	1 164 721	20 4892	338 709	543 601	20 412	20 401	40 813

3. Sadamad, riigid ja laevaliigid. *Ports, pays et articles de commerce.*

Tihedam laevavahendus oli meil eelmiste aastate eeskujul ka 1933 a. 3 riigiga ja nimelt Soome, Briti ja Saksaga; esimesele langeb kogu läbikäinud mahust 23,0%, teisele 18,4% ja kolmandale 17,0%. Ülejäänud riikidele jääb kogusummas 39,8% läbikäinud mahust. Laevasõidu tunduvalt elavnemist võib panna tähele Eesti-Briti vahel ja peale selle riikide juures, kellega meil läbikäimine väiksem, nagu Poolaga, Taaniga, Ühendriikidega j.n.c.

Kaubaveos riikide järgi on 1933 a., nagu varemgi, esikohal Eesti-Briti vaheline kaubavedu, moodustades üldsummast 43,1%. Eesti ja teiste riikide vahelised veod on märksa väiksemad. Nii riikide vahelises veos teisel kohal asuv Eesti-Saksa vaheline kaupade läbikäik on kolm korda väiksem Eesti-Briti vahelisest veost, moodustades veetud kauba üldsummast 14,0%. Kolmandal kohal on Eesti-Prantsuse vaheline kaubavedu 7,8%-ga üldsummast. Kaupade läbikäik Eesti ja teiste riikide vahel oli veel väiksem. Kuna 1933 a. võrreldes eelmisega kaubavedu suurenes,

näeme suurenemist Eesti-Briti, Eesti-Prantsuse ja teiste riikide juures, kellega meil kaupade läbikäik väiksem.

Reisijate vedu. Reisijate liikumine oli elavam Eesti-Soome vahel, andes 67,1% kogu Eesti ja välismaa vahel liikunud reisijaist. Peale selle näeme suurimat reisijate arvu veel Eesti-Rootsi, Eesti-Saksa ja Eesti-Läti vahel, mis moodustasid 7,4, 7,2 ja 5,7% reisijate üldarvust. Tähelepanev on P.-A. Ühendriikide esinemine suurema reisijate arvuga, mis tingitud Tallinna küllastamisest turistide laevade poolt.

Eesti-Briti vaheline kaubavedu oli 1933 a. 234 232 *tn* eelmise aasta 201 606 *tn* vastu, suurenedes seega 16,2% võrra. Eesti-Briti vahelises kaupade veos moodustab väljavedu meilt Britti domineeriva osa, nimelt 74,8%. Väljaveo arvele tuleb ka panna kaupade läbikäigu suurenemine Eesti-Briti vahel, sest vedasime 1933 a. sinna rohkem kaupu 22 180 *tn* ehk 15,5% võrra. Sissevedu Britist jäi 1933 a. eelmise aasta tasemele, s.o. 58 tuh. *tn*. Transiitkaupu Eesti-Briti vahelises kaubaveos 1933 a. oli vähe, nimelt 10,7% üld-

summast, mille moodustab peaaesjalikult Läti metsamaterjal, mis Pärnu sadama kaudu veetud Britti; vähe oli transiitkaupade hulgas ka N.S.V. Liidu lina ja vineeri, mis veeti Britti. Läänud aastal moodustasid transiitkaubad Eesti-Briti vahelises veos 13,2%.

Väljaveos Britti omab domineeriva osatähtsuse metsamaterjal, moodustades 74,6% kogu väljaveost; peale selle on nimetamisväärt veel tselluloos 10,6%, vineer 6,1%, või 3,2%, peekon 1,9% ja lina 1,8% üldväljaveost Britti. Sellega piirubki veo mõttes kaaluvate kaupade nimekiri Britti. Britist laevadel meile toodavate kaupade nimekiri on veel lühem, kivistüsi, suhkur ja petrooleum ongi kaalumateks kaupadeks, sealjuures moodustab kivistüsi üksinda 56,8% sisseveost laevadel Britist.

Briti sadamaid, kust kaudu Eestiga laevatühendust peeti, oli 44, kuid nad kõik polnud kauba- ja reisijate veo alal tähtsad. Ainult 30 sadama kaudu veeti kaupu. Meie väljavedu tingibki nii suure arvu Briti sadamaid, kuna ta jaguneb väikeste kogustega paljude sadamate vahel. Nende hulgas omavad suurema osatähtsuse meie kaupade sihtpunktidena Londoni 24,3%, Hull 22,5% ja Grangemouth 15,2% üldväljaveost Britti. Londoni veeti meilt vineeri, tselluloosi, võid, peekonit, metsamaterjali, viimane moodustab ligi 25% kogu väljaveost Londoni. Hulli ja Grangemouth osatähtsus on tingitud metsamaterjali väljaveost, samuti põhjaneb teiste Briti sadamate osatähtsus peaaesjalikult metsaveol. Meie sadamatel läks Britti kaupu Tallinnast ja Pärnust; suurem osa metsamaterjalist väljus Pärnust.

Sisseveos Britist esinevad London ja Hull, mis olid meie kaupade peamisteks sihtsadamateks, ka tähtsamate lähtesadamatena, esimene moodustab 32,4%, teine 25,6% sisseveost Britist. Ülejäänud osa (42%) sisseveost Britist tuleb enamjaolt sadamaist, mis pole meie kaupade sihtsadamateks. Seega on Eesti-Briti vahelises kaubaveos sadamate arv suur, kuna kaupade sihtsadamad erinevad lähtesadamatest.

Reisijate liiklemine Eesti-Briti vahel polnud suur ja see toimus Tallinna-Londoni vahel.

Eesti-Saksa vaheline kaubavedu, mis juba eelmisel aastal tunduvalt kahanes, läks ka 1933 a. tagasi, olgugi mitte palju, nimelt alanes 16 094 *tn* ehk 16,6% võrra, ulatudes 1933 a. 80 785 *tn*-ni eelmise aasta 96 879 *tn* vastu. Vähenemine sündis sisseveo arvel nagu aasta varemgi, kuna väljavedu jäi eelmise aasta tasemele. Eesti-Saksa vahelise kaubaveo vähenemist mõjutas esmajoones transiitkaupade ärajäämine, teiseks ostude vähenemine Saksast. Varematal aastatel läks suuremal arvul N.S.V. Liidu kaupu Saksa ja tuli sealt meie sadamate kaudu, ka tuli meile Saksa sadamatelt P.-A. Ühendriikide kaupu. 1933 a. on aga N.S.V. Liidu kaupu meie kaudu Saksa ja Saksast veetud ainult 4 178 *tn*, kuna 1932 a. see arv ulatus 23 622 *tn* ja veel aasta varem 48 855 *tn*. Ka Ühendriikide osatähtsus kaubaveos on tõusnud, mille tõttu Saksa osatähtsus vahetalitajana Eesti- ja Ühendriikide vahel vähenes ja sellega ka kaubavedu Saksa sadamatelt.

Eesti-Saksa vaheline kaubavedu on mõlemas suunas enam-vähem ühesuurune, väljavedu meilt Saksa on vähe suurem sisseveost sealt.

Saksa vedasime suuremate kogustena järgnevaid kaupu:

tselluloosi	7 123 <i>tn</i>
paberit	5 158 „
metsamaterjali	5 661 „
lubjakivi	5 350 „
võid	4 176 „
vineeri	1 811 „
mune	1 255 „
lina	1 060 „

peale selle veel mitmesuguseid meie kaupu väiksemate kogustena läks välja kogusummas 7 274 *tn* ja N.S.V. Liidu kaupu 3 313 *tn*. Viimaste hulgas olid peamiselt seemned. Meilt veetud või ja munad läksid Stettini. Muu nimetatud kaup, peale lubjakivi, suuremjaolt Hamburgi, osalt aga ka Bremeni, lubjakivi läks enamikus Elbingi, väiksem osa Königsbergi. Sisseveos Saksast on koguse poolest kaalukamaks sool, kivistüsi, keemiaained, väetisained, metallid ja mitmesugused, muud väiksema kogusega kaubad.

Saksa sadamaid, kellega meil 1933 a. peeti laevatühendust, oli 12. Neist viie kaudu ei toimunud ei reisijate ega kaubavedu. Kaubavedu Eesti-Saksa vahel sündis peamiselt Hamburgi, Bremeni ja Stettini kaudu, sealjuures Hamburg on teisi mitmekordselt üle kaaluvalt esikohal, nagu näitavad järgnevad arvud:

	Sissevedu		Väljavedu	
	<i>tn</i>	%	<i>tn</i>	%
Hamburg	26 494	68,6	21 054	49,9
Bremen	6 469	16,8	7 157	17,0
Stettin	3 400	8,8	8 341	19,8
Üldse Saksa	38 605	100	42 180	100

Reisijate liiklemine sündis Tallinna ja Stettini vahel, ainult üksikuid reisijaid tuli ja läks ka teistesse sadamatesse, sealjuures peamiselt Hamburgi.

Eesti-Prantsuse vaheline kaubavedu on tunduva suurenemise tõttu 1933 a. jõudnud kolmandale kohale. Eelmise aasta 23 445 *tn* asemel veeti 1933 a. 41 199 *tn*, rohkem seega 80% võrra. Suurenemisele vaatamata on Eesti-Prantsuse vahelisel veol siiski võrdlemisi väike osatähtsus üldkaubaveos. Kuna Eesti-Prantsuse vaheline kaubavedu koosneb peamiselt meie väljaveost Prantsusse (väljavedu omab 95,1% läbikäigust), põhjustas väljavedu läbikäigu suurenemine Eesti-Prantsuse vahel. Väljavedu kasvas 23 213 *tn*-ilt 1932 a. 40 115 *tn*-le 1933 a. ehk 72,8% võrra. See on tingitud meie tselluloosi ja paberimassi väljaveo kasvamisest Prantsusse, mis moodustasid 1933 a. ligi 3/4 väljaveost Prantsusse ja mida 1933 a. veeti meilt 29 133 *tn*, eelmisel aastal 17 000 *tn*. Peale paberitootainete oli suuremaks veoartikliks Prantsusse metsamaterjal-koguselt 9 600 *tn*. Muid kaupu väljaveos polnud palju ja nad on koguselt väikesed.

Sissevedu laevadel Prantsusest ulatus ainult 2 084 *tn*. Ostsime aga Prantsusest kaupu 9 002 *tn*.

mis koosnesid peamiselt väetisainetest ja metallkaupadest. Need kaubad tulid meile enamasti Belgia sadamatest.

Meie kaupu läks seitsmesse Prantsuse sadamasse, kuid $\frac{3}{4}$ väljaveost läks Roueni.

Reisijaid tuli meile ainult Rouenist mõned üksikud; üldiselt põlnud Eesti-Prantsuse vahel elavat reisijate liikemist.

Eesti-Rootsi vaheline kaubavedu oli 1933 a. 29 600 *tn* eelmise aasta 34 303 *tn* asemel, vähenedes 13,7% võrra. Vähenes just sissevedu Rootsisit pea sama võrra kui üldlähikäik. Väljavedu, mis üldlähikäigust moodustab 39,2%, jäi eelmise aasta tasemele. Eesti Rootsi vaheline vedu väheneb juba mitmendat aastat, näiteks eelmisel aastal oli suurem (40%-line) tagasimine, mille põhjustas meie väljavedu Rootsi. Turu puudumine meie kaupadele Rootsis pidurdas nähtavasti Rootsi kaupadele meie turule pääsmist. Eesti-Rootsi vahel veeti tänavu, nagu varemgi, omamaa kaupu. Transiitkaupade vedu Eesti-Rootsi vahel põlnud.

Sisseveos Rootsisit on kaalu poolest domineerivaks väetisained, moodustades $\frac{2}{3}$ kogu sisseveost. Muudest on nimetamisväärt loomasööt ja metallid. Väljaveos on kaaluvamaks kaubaks lubjakivi, moodustades 57,5% kogu väljaveost Rootsi, peale selle veel märksa väiksema osatähtsusega kartul, karjasaadused, kala-kaup ja metsamaterjal.

Laevaühendus oli meil 39 Rootsi sadamaga, kuid kaubavedu toimus märksa väiksema arvu kaudu, sealjuures meie sisseveetavad kaubad tulid peamiselt Limhamn'ist, meie väljaveo sihtsadamatelks olid aga paljud sadamad ilma erilise ülekaaluta üksikute ka-suks.

Reisijate liikumine, mis oli Eesti-Rootsi vahel võrdlemisi elav (7,4% üldarvust), toimus Tallinna ja Stokholmi vahel.

Eesti-Soome vaheline kaubavahetus omab 5,2% osatähtsuse üldises kaubaveos ja on võrreldes eelmise aastaga läinud 4,6% võrra tagasi. Vähenes väljavedu Soome, kuna sissevedu sealt veidi suurenes. Meie ja Soome vahelistes vedudes on tunduvas ülekaalus meie väljavedu, moodustades 70,4% lähikäigust, kuna müü-sime sinna raskekaalulisi kaupu, nagu lubjakive, kar-tuleid, kipsi, kartulijahu j.n.e. Ostsime Soomest aga märksa vähem kaupu, kui sinna müüsimine. Sisseveos Soomest meile esinevad raskema kaaluga paberitoor-ained, paber ja kivid.

Soome sadamate arv, kust meile laevad tulid ja läksid, ulatus 32-ni ja enamjagu neist kas saatis või sai meilt kaupu, sealjuures omab aga siiski Helsingi meie kaubavahetuses Soomega domineeriva osatäht-suse, nimelt tuli Helsingist pool kogu sisseveost ja sinna läks 46,1% meie väljaveost Soome.

Samuti toimus reisijate vedu, mis Eesti-Soome vahel õige elav (67,1 % kogu laevadel liikunud reisi-jaist), Helsingi kaudu. Ainult mõned üksikud reisijad tulid ja läksid teiste sadamate kaudu.

Eesti-Belgia vaheline kaubavahetus kasvas 1933 a. tunduvalt võrreldes eelmise aastaga, nimelt

18 616 *tn*-ilt 26 562 *tn*-ni, suurenedes 42,7% võrra. Juurdekasv stündis nii sisse- kui väljaveo arvel, viimane on aga veelgi kaks korda väiksem sisseveost. Sisse-vedu Belgiast ulatub 17 923 *tn* ehk 87,5% Eesti-Belgia vahelisest lähikäigust. Selles on Belgiast ja Prant-susest ostetud kaubad. Belgia kaupadeks on metallid ja Prantsuse — väetisained ja metallid. Kõik sisse-veetud kaubad toodi Antverpeni sadamast.

Väljavedu Belgiasse oli 8 639 *tn*, millest 29,4% N.S.V. Liidu kaupu. Belgiasse läks meie kaupadest metsamaterjal, tselluloos ja vähe lina; N.S.V. Liidu kaubaks, mis veeti meie sadamatest Belgiasse, oli lina. Lina läks Genti, tselluloos täielikult Antver-peni, kuna metsamaterjal läks osalt Brüggesse, osalt Antverpeni.

Eesti-Poola vaheline kaubavahetus ulatus 1933 a. 23 596 *tn*-ni eelmise aasta 16 997 *tn* vastu, suurenedes 38,8% võrra. Suurenes nii sisse- kui väljavedu. Sisse-vedu omab ülekaaluva osatähtsuse (77,1%) Eesti-Poola vahelises kaubaveos ja ulatus 1933 a. 18 198 *tn* eelmise aasta 14 577 *tn* vastu. Kaalult raskematelks kaupadeks sisseveos Poolast olid: kivistsi, suhkur, sool ja naftasaadused. Poola ostab meilt vähe, selle tõttu on väljavedu meilt Poola võrreldes sisseveoga sealt väga väike, olgugi et see 1933 a. võrreldes eelmise aastaga kasvas kahekordseks. Müüsimine sinna rohkem vanu metalle, mis oma raske kaalu tõttu peamiselt moodustabki iga aasta väljaveo Poola. Kõik Eesti-Poola vaheline kaubavedu toimus Gdynia kaudu.

Eesti-Hollandi vahel veeti 1933 a. kaupu 18 332 *tn*, rohkem eelmisest aastast 5,8% võrra. Kas-vas nimelt meie väljavedu Hollandi, kuna sissevedu sealt läks märgatavalt tagasi (26,3% võrra). Eesti-Hollandi vahelises kaupade lähikäigust omab väljavedu 59,9% osatähtsuse arvult 10 978 *tn*, mis eelmisest aastast suurem 49,2% võrra. Väljaveos meilt Hollan-disse moodustab metsamaterjal $\frac{4}{5}$, ülejäänud on paber, vineer, tselluloos. Sisseveos Hollandist on suuremjaolt teiste riikide kaubad. Hollandist ostetud veo suhtes tähtsamaks kaubaks on väetisained. Laevaühendust pidasime 1933 a. 9 Hollandi sadamaga, kuid veo mõt-tes on tähtsamad Rotterdam ja Zaandam, esimene on meile tulnud kaupade peamiseks lähtesadamaks, teine meilt minevate kaupade tähtsamaks sihtsadamaks. Kaunis palju meie väljaveost Hollandisse (30,1%) läks ka Rotterdami. Meilt veetud metsamaterjal läks välja enamikus Pärnu sadamast.

Eesti-P.-A. Ühendriikide vaheline vedu ulatub esmakordselt 18 303 *tn*, mis eelmisest aastast 53,8% võrra enam. Olgugi et Eesti-Ühendriikide vaheline kaubavahetus iga aasta oli märksa suurem, ei veetud neid otseühenduse teel, vaid teiste riikide sadamate kaudu. 1933 a. aga on üle poole Eesti-Ühendriikide vahel müüdüd-ostetud kaupadest veetud otse Eesti-Ühendriikide vahel. Varematal aastatel sissevedu Ühendriikidest meile toimus täielikult ümberlaadimise teel teiste riikide sadamates, 1933 a. aga 36,5% sisse-veost tuli otsekohe Ühendriikidest. Sisseveetud kaupa-deks olid väävel, naftasaadused ja puuvill. Väljavedu

P.-A. Ühendriikidesse oli üldse 15 677 *tn*. Sellest veeti laevadel otsekohe P.-A. Ühendriikidesse 12 253 *tn*. See kõil oli tselluloos, mis meilt läks peamiselt South-Haven'i sadamasse. Tselluloos moodustabki kaalu järgi 95,6% kogu väljaveost P.-A. Ühendriikidesse.

Eesti-Taani vaheline kaubavahetus püsib 1933 a. eelmise aasta tasemel, s.o. 12 200 *tn*. Muutusi oli sisse- ja väljaveo vahekorras, nimelt suurenes sissevedu ja vähenes väljavedu. Sissevedu omab 64,3% Eesti-Taani vahelisest kaubavahetusest. Taani-Eesti vaheline kaubavedu on suurem, kui meie kaubavahetus Taaniga, mis tingitud muude riikide kaubaveost Eesti-Taani vahel. Nimelt osa meie kaubavahetusest Ühendriikidega toimus Taani sadamate kaudu.

Sisseveos Taanist on kaalu poolest raskemateks kaupadeks väetisained ja võitünni laud, väljaveos — tselluloos ja tekstiiltööstusesaadused. Kopenhaagen on tähtsamaks kaupade lähte- ja sihtsadamaks.

Eesti-N.S.V. Liidu vaheline kaubavedu laevadel oli üheksikülne, koosnes ainult sisseveost meile. Nimelt toodi laevadel ligi $\frac{1}{3}$ kogu sisseveost meile, mis ulatus 11 668 *tn*-ni. Väljavedu meilt N.S.V. Liitu

oli üldse väike, ka N.S.V. Liidu ostud meie kaudu välismaalt jäid äärmiselt väikseks, mille tõttu väljavedu oli erakordselt madal — ligi 2 000 *tn* ainult ja see toimus raudteed kaudu. Sisse veeti meile N.S.V. Liidust laevadel soola ja petrooleumi.

Eesti-Danzigi vaheline vedu on 1933 a. mitmekordselt vähenenud, nimelt oli see 1933 a. 7 543 *tn* eelmise aasta 19 695 *tn* asemel, mille põhjuseks Gdynia sadama osatähtsuse kasvamine; Gdynia kaudu tulevad meile nüüd varem Danzigi kaudu tulnud kaubad.

Eesti-Leedu vaheline kaubavedu laevadel jäi 1933 a. ligi poole väiksemaks eelmisest aastast ja seda Eesti-Leedu vahelise kaubavahetuse vähenemise tõttu, nimelt müüsinne sinna 1933 a. märksa vähem lubjakivi ja bensiini kui aasta varem.

Eesti-Läti vaheline kaubavahetus püsib kaalult eelmise aasta tasemel, kuid kaubavedu laevadel Eesti-Läti vahel näitab tagasiminekut 5 417 *tn*-ilt 1933 a. 3 836 *tn*-ni käesoleval aastal. Laevadel on veetud ümmarguselt $\frac{1}{4}$ Eesti-Läti vahelisest kaubavahetusest. Tagasi on läinud nii sisse- kui väljavedu.

Laevadel veetud kaupade koostis — *Composition des marchandises transportées.*

5.	Sissevedu			Väljavedu	
	tonnides	%		tonnides	%
Suhkur	18 573	9,1	Või	10 658	3,2
Sool	13 544	6,6	Munad	1 714	0,5
Heeringad	2 633	1,2	Peekon	3 371	1,0
Soja jahu	1 031	0,5	Kartul	4 772	1,4
Puuviil	3 073	1,5	Kartulijahu	1 920	0,6
Džaut	2 177	1,1	Metsamaterjal	158 509	46,8
Kivistisi ja koks	46 916	22,9	Vtneer ja vtneer-toolipõhjad	14 638	4,3
Petrooleum ja bensiin	15 768	7,7	Tselluloos	71 559	21,1
Superfosfaat	21 630	10,6	Paber	7 909	2,3
Muud väetisained	4 050	2,0	Lina ja takud	7 606	2,2
Väavel	8 805	4,2	Kips	1 875	0,6
Metallid	20 920	10,2	Lubjakivid	20 570	6,1
Keemintööstusesaadused	8 300	4,0	Kivid	2 064	0,6
Muud	37 763	18,4	Vanaraud	4 937	1,5
Kokku	204 892	100	Muud	26 607	7,8
			Kokku	338 709	100

Laevadel veetud kaupade koostis on 1933 a. pea täielikult meie sisse- ja väljaveo koostisest, kuna transiitkaupu oli sel aastal vähe vedada. Sisseveos on veo mõttes tähtsamaks kivistisi ja koks, sellele järgnevad kaks korda väiksema osatähtsusega üldsisseveost superfosfaat, metallid, suhkur, petrooleum ja bensiin, sool — millega loeteldud 67,1% üldsisseveost. Väljaveos moodustab metsamaterjal ligi poole, peale selle on nimetamisväärne veel tselluloos, lubjakivi, vtneer ja või, mille järgi muudele kaupadele jääb üle vaid 28,5% üldväljaveost.

Huvitav on panna tähele missugustesse sadamatesse meie tähtsamad väljaveoained läksid. Seda näitab tab. 5-a.

Metsamaterjalist läks 82,5% Britti ja sealjuures 22 Briti sadamasse, milledest ainult Hull ja Grangemouth omavad suurema osatähtsuse. Hollandisse veetud metsamaterjal läks Zaandami, Prantsusse veetud — Rouen'i ja Djepe, Belgiasse veetud —

Tähtsamad väljaveo kaubad sihtsadamate järgi.

5-a.	tonnides
Metsamaterjal	158 509
Britti	130 783
Sellest: Hull	39 364
Grangemouth	28 509
London	10 543
Manchester	7 905
Bo'ness	7 024
Grimsby	6 562
St. Helier (Jersey)	5 058
Kings-Lynn	4 946
West-Hartlepool	5 325
Prantsuse	9 954
Sellest: Rouen	5 831
Dieppe	2 485
Hollandi	3 350
Sellest: Zaandam	5 777
Saksa	5 753
Sellest: Hamburg	4 143
Tselluloos	71 559
Prantsuse	29 133
Sellest: Rouen	25 603
Tonnay-Charente	2 410
Britti	18 605
Sellest: London	9 165
Gravesend	3 819
Preston	2 418
Rochester	1 871

Tähtsamad väljaveo kaubad sihtsadamate järgi (järg).

	tonnides
Ühendriigid	12 253
Sellest: South-Elaven	10 725
Saksa	7 123
Sellest: Hamburg	5 109
Bremen	1 965
Vineer ja vineerist tootepõhjad	14 638
Britti	10 743
Sellest: London	9 978
Saksa	1 811
Sellest: Hamburg	1 244
Lina ja takud	7 606
Britti	3 218
Sellest: Belfast	1 690
Liverpool	928
Belgia	2 980
Sellest: Gent	2 805
Saksa	1 060
Sellest: Stettin	605
Või	10 658
Britti	5 627
Sellest: London	5 523
Saksa	4 176
Sellest: Stettin	4 139
Lubjakivid	20 579
Rootsi	6 675
Sellest: Gävle	2 755
Iggesund	1 905
Skutskär	1 035
Saksa	5 850
Sellest: Elbing	3 740
Soome	4 945
Sellest: Kotka	3 830

Brügge'se. Huvitav märkida, et suurem osa metsa-
materjalist läks välja Pärnu sadamast.

Tselluloos läks Prantsusse, Britti, P.-A. Ühend-
riikidesse, Saksa, Belgiasse ja Taani.

4. Laevade rahvus- lipp. Pavillons nationaux.

Laevasõitu Eesti ja välisrii-
kide vahel toimisid 21 riigi
laevad, kuid kolmveerand kogu
sissetulnud mahust kuulus nelja riigi laevadele, nimelt
Eesti, Saksa, Soome ja Briti laevadele.

Kaubaveos laevadel on Eesti lipp 29,0% osa-
tähtsusega tildsummast esikohal, sellele järgneb Saksa
23,0%. Teiste riikide laevade osatähtsus kaubaveos
on märksa väiksem, ulatudes kõige enam 10,0%-ni.
Nimelt Taani laevadel veeti 10,7%, Briti laevadel
9,7% ja Soome laevadel 6,9% kogu kaubaveost. Norra,

Laevasõit ja kauba ning reisijate vedu laevade rahvusliku järgi 1933 a. Navigation, transport des marchandises et des voyageurs d'après les pavillons nationaux en 1933.

6.	Sissetulnud maht Tonnage import.		Kaubavedu (siss + välja) Import et export, de marchand.		Reisijate vedu Transport des voyageurs	
	n. rgt.	%	tonnid	%	nr-v	n. %
Lipp — Pavillon.						
Eesti — Estonie	200 870	22,7	162 858	29,9	5 207	12,8
Saksa — Allemagne	222 472	25,1	125 053	23,0	7 507	18,5
Taani — Danemark	37 680	4,3	58 398	10,7	17	—
Briti — Angleterre	107 480	12,1	52 718	9,7	3 787	9,3
Soome — Finlande	151 327	17,1	37 660	6,9	21 188	51,9
Norra — Norvege	24 021	2,7	25 498	4,7	378	0,9
Rootsi — Suède	52 127	5,9	23 802	4,6	1 780	4,4
Läti — Lettonie	29 799	3,4	20 869	3,7	181	0,5
Poola — Pologne	21 974	2,5	18 255	3,3	431	1,1
N.S.V.L. — U.R.S.S.	14 480	1,6	7 070	1,3	—	—
Leedu — Lithuanie	1 761	0,2	3 490	0,6	—	—
Prantsuse — France	6 527	0,7	3 133	0,6	—	—
Danzig — Danzig	3 922	0,5	2 702	0,5	—	—
Kreeka — Grèce	2 270	0,3	2 337	0,4	—	—
Hollandi — Pays-Bas	1 313	0,1	675	0,1	1	—
Panama — Panama	65	—	83	—	—	—
Albaania — Albanie	68	—	—	—	3	—
Belgia — Belgique	7 145	0,8	—	—	246	0,6
Rumeenia — Roumanie	72	—	—	—	6	—
Tšehhoslov. — Tchécosl.	168	—	—	—	3	—
Ühendriigid — États-Un.	316	—	—	—	18	—
Kokku — Total	885 866	100	543 691	100	40 813	100

Rootsi, Läti ja Poola laevade osatähtsus kaubaveos
on 4,7—3% piires. Ülejäänud 6 riigi osatähtsus on
alla 1%. Üldse võttis kaubaveost osa 15 riiki. Võrrel-
des eelmise aastaga on 1933 a. Eesti lipu osatähtsus
kaubaveos veidi alanenud — 30,4%-lt — 29,0%-le,
veel rohkem aga vähenes Saksa osatähtsus — 27,3-lt
23,0%-ni. Nimetatud vähenemiste arvel suurenes
Taani ja Briti lipu osatähtsus.

Reisijate veos esinesid 8 riigi laevad. Pool
kogu reisijaist veeti Soome laevadel, sest Eesti-Soome
vahelist reisijateveo liini teenib Soome laev. Eesti
laevadel on reisijate veos 12,8% osatähtsus ja Saksa
laevadel 18,5% ja Briti laevadel 9,3%, sellega ongi
loetletud pea kogu reisijatevedu.

Missuguste riikide laevad võtsid osa milliste ri-
kide vahelisest veost, näeme tab. 7.

Kaubavedu rahvusliku ja riikide järgi — Transport des marchandises d'après les pavillons nationaux et pays.

7.	Briti Angleterre	Saksa Allemagne	Prantsuse France	Rootsi Suède	Soome Finlande	Belgia Belgique	Poola Pologne	Hollandi Pays-Bas	Taani Danemark	Danzig Danzig	Läti Lettonie	Muud ja maretit tagasi — Autr. pays et non. rent.
Sisse- ja väljaläinud maht n. rgt. — Tonnage importé et exporté	329 472	318 705	64 530	124 113	426 681	94 205	48 918	42 994	54 660	7 727	52 541	218 950
Sellest — Dont:												
Eesti lipu % — Pavillon eston. en %	29,8	2,2	25,9	37,5	16,1	19,5	18,7	53,7	46,5	41,9	23,6	35,3
Vastava riigilipu % — Pavil. du pays cor. en %	41,9	66,3	20,2	19,9	42,6	—	9,3	1,7	36,5	—	8,6	—
Saksa lipu % — % du pavil- lon allemand	3,9	66,3	5,7	16,8	31,1	29,8	2,4	16,5	1,6	9,4	2,5	11,1
Kaubavedu tonnides — Transport des marchandises en tonnes	234 232	80 786	42 199	29 600	28 333	26 562	23 596	18 332	12 200	7 543	3 836	36 383
Sellest — Dont:												
Eesti lipu % — Pavillon eston. en %	36,3	2,5	48,6	73,6	14,1	6,4	50,1	19,5	45,9	52,6	57,1	0,7
Vastava riigilipu % — Pavil. du pays cor. en %	22,4	90,1	4,7	13,4	73,1	—	19,1	1,2	24,2	—	—	—
Saksa lipu % — % du pavil- lon allemand	5,2	90,1	12,2	3,2	11,1	45,0	10,1	36,3	1,5	8,4	—	24,7

Eesti laevad vedasid kaupu peaaegu kõigi riikide vahel, kellega meil tildse oli kaubavedu, kuid suurem osa Eesti laevade veost toimus järgnevate riikide vahel:

Eesti laevade vedu üldse	162 358 tn	100 %
Sellest Eesti-Briti vahel	84 951 „	52,3 „
„ Rootsi „	21 771 „	13,4 „
„ Prantsuse „	20 518 „	12,6 „
„ Poola „	11 831 „	7,3 „
„ Taani „	5 600 „	3,4 „

Eesti lipu osatähtsus oli kõige suurem Eesti-Rootsi vahelises kaubaveos, millest 73,6% veeti Eesti laevadel. Veel omab Eesti lipp suurema osatähtsuse riikide juures, kellega meil väiksem kaubavahetus, nagu Eesti-Prantsuse (48,6%), Eesti-Poola (50,1%), Eesti-Läti (57,1%) j.n.e.

Saksa laevade vedu koosnes järgnevatest vedudest:

Saksa laevade vedu üldse	125 053 tn	100 %
Sellest Eesti-Saksa vahel	72 779 „	58,2 „
„ Briti „	12 208 „	9,8 „
„ Belgia „	11 951 „	9,6 „
„ Hollandi „	6 660 „	5,3 „

Kõige enam veeti saksa laevadel seega Eesti-Saksa vahel liikunud kaupu. Saksa lipu osatähtsus oli suur Eesti-Saksa vahelises veos, ulatudes 90,1%, peale selle oli saksa lipul suurem osatähtsus veel Eesti-Soome vahelises veos.

Väiksema osatähtsusega kaubaveos esinevate riikide laevad toimetasid peamiselt Eesti ja oma riigi kaubavedu.

Laevallinid 1933 a. — Lignes de navigation en 1933.

8.	Eesti lipp Pavillon d'Estonie	Välislipp Autres pavillons nationaux	br. reg. tn.	
			Eesti lipp	Välislipp
Tallinn—Helsinki	—	439 Soome	—	—
Helsinki—Tallinn—Stettin	—	2 290 Soome	—	—
Stettin—Tallinn—Soome sad.	—	1 852 Saksa	—	—
Tallinn—Hamburg	—	884 Saksa	—	—
London—Riga—Tallinn—London	—	904 Saksa	—	—
	—	2 585 Briti	—	—
	—	996 Saksa	—	—
Göteborg—Malmö—Helsingborg— —Karishamn—Meemel—Danzig	—	408 Rootsi	—	—
Lübau Riga—Tallinn—Helsinki	—	1 388 Prantsuse	—	—
Tallinn—Riga—Kopenhagen—Prant- suse sad.	—	1 319 Taani	—	—
(vilm. sad. Bordenaux)	—	1 088 Saksa	—	—
Hamburg—Tallinn—Soome sad.	—	798 Soome	—	—
Tallinn—Helsinki—Danzig—Gdynia	—	1 402 Poola	—	—
Antwerpen—Rotterdam—Gdynia— —Danzig—Tallinn	—	1 046 Saksa	—	—
Tallinn—Stockholm	541	—	—	—
Pärnu—Kuressaare—Riga—Helsinki	462	—	—	—
Bremen—Tallinn—Viipuri—Bremen	—	1 156 Saksa	—	—

5. Liinilaevade tegevus.
Lignes de navigation.

Laevaline oli meil 1933 a. ühe võrra eelmisest aastast vähem, nimelt jäi ära Tallinn-Hanko vaheline liin, teised on peaaegu samad, mis eelmistel aastatel. Samuti teenivad enamusel laevaliinidel Saksa laevad. Eesti laevad peavad ainult kaht liini Tallinna-Stockholmi ja Pärnu-Kuressaare-Riiga-Helsinki vahel.

Liinilaevade tegevus 1933 a. — Mouvement des lignes de navigation en 1933.

9.	Kaubavedu tonnides — Transport des marchandises (en tonnes)			Reisijate vedu (arv) Transport des voyageurs		
	Üldse Gr. total	Sellest liinilaevadel Dont par les navires de ligne	Liinilaevadel veetud kauba % üldkogu- sest — Transport des marchandises par les navires de ligne en % de quant. totale	Üldse Gr. total	Sellest liinilaevadel Dont par les navires de ligne	Liinilaevadel veetud reisijate arvu % üld- arvust — Transport des voyageurs par les navires de ligne en % de nombre total
Eesti — Estonie	162 353	2 002	1,3	5 207	2 420	46,5
Saksa — Allemagne	125 053	74 155	59,3	7 507	6 027	79,8
Taani — Danemark	58 398	2 732	4,7	17	13	76,5
Briti — Angleterre	52 718	32 169	61,0	3 737	531	14,0
Soome — Finlande	37 660	17 733	47,1	21 188	20 903	98,7
Norra — Norvège	25 498	—	—	378	—	—
Rootsi — Suède	23 802	2 550	10,7	1 780	25	14,0
Läti — Lettonie	20 389	—	—	181	—	—
Poola — Pologne	18 255	18 195	99,7	431	425	98,6
S.N.V.L. — U.R.S.S.	7 070	—	—	—	—	—
Leedu — Lithuanie	3 490	—	—	—	—	—
Prantsuse — France	3 133	1 451	46,3	—	—	—
Danzig — Danzig	2 702	—	—	—	—	—
Kreeka — Grèce	2 337	—	—	—	—	—
Hollandi — Pays-Bas	675	—	—	1	—	—
Panama — Panama	53	—	—	—	—	—
Belgia — Belgique	—	—	—	246	—	—
Rumeenia — Roumanie	—	—	—	6	—	—
Albaania — Albanie	—	—	—	3	—	—
Ühendriikide — Etats-Unis	—	—	—	18	—	—
Tšehhoslov. — Tchécosl.	—	—	—	3	—	—
Kokku — Total	543 601	151 077	27,3	40 813	30 344	74,3

Kaubaveos on liinilaevade osatähtsus, mis ennemgi polnud suur, 1933 a. veel langenud, nimelt 30,4%-lt 1932 a. 27,8%-ni 1933 a. Kuna laevaliine teenivad peamiselt Saksa lipu all sõitvad laevad, on ka kaubaveos liinilaevadega Saksa osatähtsus kõige suurem — 49,0%, sellele järgneb vedu Briti laevadel 21,2%-sc osatähtsusega. Sealjuures on 59,3% Saksa laevade ja 61,0 Briti laevade veost liinilaevade veod.

Reisijate veos on ka liinilaevade osatähtsus 1933 a. võrreldes eelmise aastaga kahanenud. Liinilaevadel veeti 1933 a. 74,3% reisijast eelmisel aastal 82,6. Ligi 2/3 liinilaevadel veetud reisijast liikus Soome laevadel ülejäänud Saksa ja Eesti laevadel.

RANNASÖIT — CABOTAGE.

6. Veod. Traffic.

Kaupade läbikäik vaatlusel olevates sadamates ulatus

1933 a. 111 061 *tn* eelmise aasta 80 283 *tn* vastu, suurenedes 38,3% võrra. Sadamate läbikäik veel otsekohe ei näita veetud kauba kogust, sest osa kaupu on arvestatud kaks korda, nimelt väljumise ja sissetuleku puhul. Rannasõidus veetud kauba kogust näitavad enam-vähem täpsalt sisseveetud kaubad. Kahe viimase aasta sissevedu kõrvutades näeme, et 1933 a. veetud kauba kogus suurenes 27,2% võrra.

Tunduvalt suurenesid veod Tallinna ja Pärnu, millised sadamad ainult ongi ranna vedude sihtpunktideks. Tallinna tuli 74,3% ja Pärnu 10,8% kogu sisse-tulnud kaupadest.

Veartikliteks on rannasõidus peamiselt metsamaterjal, kivid, vosvoriit, nagu näitavad järgnevad arvud:

Sadamatesse veeti üldse	75 182 <i>tn</i>	100 %
Sell. küttepuitu	21 587 „	28,7 „
mund metsamaterjali	16 576 „	22,1 „
metsakuid kive	9 915 „	13,2 „
telliskive	4 599 „	6,1 „
vosvoriiti	2 265 „	3,0 „

Tallinnast ja Pärnust läks välja teistesse sadamatesse peamiselt segakaupa,

Rannasõidu liinilaevad 1933 a. — Lignes de navigation de petit cabotage.

11.

	Laevade arv N. des navir.	Tonnaaž (net.) Ton. net.
Tallinn—Heltermaa—Kuivaste—Virtsu—Kuressaare—Pärnu	1	135
Tallinn—Kärdla—Taaliku—Orissaare—Triigi—Sõru—Panga—Ninase—Vaigu—Kihelkonnu—Heltermaa	1	156
Tallinn—Rohuküla—Kuressaare	1	275
Tallinn—Kärdla—Orissaare—Taaliku—Triigi—Sõru—Orjaku	1	117
Rohuküla—Heltermaa	1	22
Rohuküla—Triigi—Orissaare—Taaliku—Sõru	1	22
Virtsu—Kuivaste	1	25
Tallinn—Haapsalu—Heltermaa—Kuivaste—Kuressaare	1	91
Tallinn—Narva-Jõesuu. Märkus. Vajaduse korral läbib ka laev nii minnes kui ka tulles Loksa, Võsu (Käsmu) Kunda sadamad	1	91
Haapsalu—Vormsi	2	16
Haapsalu—Esterby	1	12

Veod laevaliikide järgi 1933 a. — Transport des marchandises et des voyageurs d'après les catégories de navire en 1933.

10.	Kaubavedu Transport des mar- chandises		Reisijate vedu Transport des voyageurs	
	Tonnid Tonnes	%	Arv Nombre	%
Aurulaeval — Par les navires à vapeur	485 538	80,3	38 192	93,6
Mootor- ja mootorpurjelaevadel — Par les navires à moteur et à moteur-voiles	49 235	9,1	2 534	6,2
Purjelaevadel — Par les navires à voiles	7 484	1,4	87	0,2
Draamidel — Chalandes	1 344	0,2	—	—
Kokku — Total	543 601	100	40 813	100

Missugustest sadamatest Tallinn ja Pärnu kaubad peamiselt said, näitab tab. 12. Sealt näeme, et Tallinna tulid kaubad väikeste kogustega väga paljudest rannakohtadest. Teiste sadamate sisseveos, peale

Tallinna ja Pärnu veetud kaubad lähtekoha järgi.

12.	tonnides
Tallinn — tuli sisse	55 861
Lähtekohad: Ascri	780
Eru rand	422
Heltermaa	377
Hararand	645
Kuivaste	282
Kaesti rand	220
Käsmu	848
Kõrgessaar	624
Kärdla	1 407
Kõpu	2 578
Küdemä	1 062
Kaberneeme	359
Kuressaar	1 695
Lulde	1 582
Laugu rand	589
Loksa	4 437
Moralt	1 961
Narva-Jõesuu	1 210
Nõõriõue rand	1 364
Nõva rand	823
Naissaar	2 800
Orissaar	404
Paarika rand	404
Panga	407
Pedaapca	405
Punniku	1 250
Puulajdu	1 245
Pärnu	2 615
Prangli	510
Pidula	755
Rikholdi	354
Spiham	312
Sõru	1 484
Tõstamaa	534
Triigi	1 288
Tistre	237
Võsu	1 454
Vilsterpalu	319
Vainoepa	445
Vormsi	350
Vergi	2 644
Vaigurand	763
Viru rand	709
Välste	3 796
Õngurand	318
Ülgaste	1 710
Muud	4 855
Pärnu — tuli sisse	8 130
Lähtekohad: Kihnu	1 081
Tallinn	2 837
Sorgu	380
Virtsu	681
Ülgaste	555
Välste	634
Manija	1 407
Muud	555

Pärnu, omab Tallinn domineeriva — 90—95% ulatuva osatähtsuse lähtesadamana.

Reisijate läbikäik sadamates rannasõidus suurenes samuti, kui kaubavedu 1933 a. võrreldes eelmisega. Juurdekasv reisijate läbikäigu juures ulatus 31,2%-ni ja sissesõitnud reisijate arvu juures 20,5%-ni. Suurenes tunduvalt Tallinna, Kuivaste ja Virtsu sissesõitnute arv. Viimase kahe sadama reisijate arv suureneb aasta aastalt järjekindlalt ühenduses Rapla-Virtsu raudtee kasutamisega. Missuguste sadamate vahel oli elavam reisijate liikumine, näitab tab. 13.

7. Laevaliini, rahvuslipp ja laevaliigid rannasõidus 1933 a.

Lignes de navigation, pavillons nationaux et catégories de navires.

salu-Esterby vahel.

Kaupu veeti liinilaevadel vähe, nimelt 20,4% veetud kaupadest toimus liinilaevadel. Nende tege-

vuseks oli reisijate vedu; liinilaevadel liikus 97,7% sissetulnud reisijaist.

Sissetulnud reisijad lähtekoha järgi.

13.	Reisijaid (arv)
Tallinn	7 687
Sellest: Heltermaa	889
Kärdla	2 079
Kuressaare	2 048
Muud	2 671
Kuressaare	3 090
Sellest: Pärnu	411
Rohuküla	700
Tallinn	1 823
Muud	86
Rohuküla	5 781
Sellest: Heltermaa	4 400
Kuressaare	674
Muud	657
Heltermaa	5 267
Sellest: Rohuküla	4 613
Tallinn	670
Muud	84
Haapsalu	8 757
Sellest: Esterby	4 917
Vornsi	3 768
Muud	72

Laevasõidu ja kauba- ning reisijateveo kohta enim Keskbüroo väljaandets ilmunud artiklid.

Väits- ja rannasõit ning kauba- ja reisijatevedu	1933 a., J. Kiis, Eesti Statistika nr. 140(7)—141(8) 1933 a., lk. 345—361.
" " " " " " " "	1932 a., J. Kiis, Eesti Statistika nr. 140(7) 1933 a., lk. 345—361.
" " " " " " " "	1931 a., J. Kiis, Eesti Statistika nr. 128(7)—129(8) 1932 a., lk. 425—440.
" " " " " " " "	1930 a., J. Kiis-Ojamaa, Eesti Statistika nr. 116(7)—117(8) 1931 a., lk. 458—475.
" " " " " " " "	1929 a., J. Kiis, Eesti Statistika nr. 104(7)—105(8), 1930 a., lk. 378—395.
" " " " " " " "	1928 a., A. Kiis, Eesti Statistika nr. 92(7) 1929 a., lk. 429—445.
" " " " " " " "	1927 a., A. Kiis, Eesti Statistika nr. 80(7) 1928 a., lk. 421—437.
" " " " " " " "	1926 a., J. Ojamaa, Eesti Statistika nr. 67(6) 1927 a., lk. 331—346.
Laevasõit ja kaubavedu	veetel Bestis 1925 a., Eesti Statistika nr. 56(11) 1926 a., lk. 1—18.
Ertväljaanne:	Eesti sadamad, veeteed, kaubalaevastik ja laevasõit. Seerla „Eesti Majandus“ v. 11. 1925 a.

Tab. 6. Reisijate- ja kaubavedu rannasõidus 1933 a. — Transport des voyageurs et des marchandises en cabotage en 1933.

1. Aurulaevadel — Navires à vapeur 2. Mootor- ja mootorpurjelaevadel — Navires à moteur et moteurs-voiles 3. Purjelaevadel — Navires à voiles 4. Praamidid — Chalands	Kaubad tonnides — Marchandises en tonnes						Reisijate arv — Nombre des voyageurs					
	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation		Üldliikalk Mouvement génér.		Sisse sõitnud Entrés		Välja sõitnud Sortis		Kokku — Total	
	Üldse	Sellest liini-laevad	Gr. total	Dont par les navires de ligne	Üldse	Sellest liini-laevad	Üldse	Sellest liini-laevad	Gr. total	Dont par les navires de ligne	Üldse	Sellest liini-laevad
Tallinna	55 861	6 153	12 699	8 707	68 560	14 860	7 687	7 566	5 375	5 267	13 062	12 833
1	7 485	6 153	8 708	8 707	16 193	14 860	7 566	7 566	5 267	5 267	12 833	12 833
2	5 810	—	1 592	—	7 408	—	50	—	40	—	90	—
3	41 108	—	2 122	—	43 230	—	71	—	68	—	139	—
4	1 452	—	277	—	1 729	—	—	—	—	—	—	—
Pärnu	8 130	1 280	2 892	522	11 022	1 802	911	597	832	558	1 749	1 155
1	1 280	1 280	522	522	1 802	1 802	507	507	558	558	1 155	1 155
2	1 506	—	74	—	1 670	—	308	—	259	—	567	—
3	4 193	—	2 290	—	6 483	—	12	—	15	—	27	—
4	1 061	—	—	—	1 061	—	—	—	—	—	—	—
Kuressaare	3 338	2 723	1 799	1 646	5 137	4 369	3 020	3 010	3 334	3 296	6 354	6 306
1	2 723	2 723	1 646	1 646	4 369	4 369	3 010	3 010	3 296	3 296	6 306	6 306
2	541	—	99	—	640	—	—	—	21	—	21	—
3	74	—	54	—	128	—	10	—	17	—	27	—
Loksa	153	—	4 455	—	4 609	—	—	—	—	—	—	—
1	2	—	168	—	170	—	—	—	—	—	—	—
2	31	—	335	—	366	—	—	—	—	—	—	—
3	121	—	3 952	—	4 073	—	—	—	—	—	—	—
Panga rand	342	209	3 633	445	3 975	654	46	15	33	2	79	17
1	209	209	415	445	654	654	15	15	2	2	17	17
2	—	—	779	—	770	—	31	—	30	—	61	—
3	133	—	2 400	—	2 542	—	—	—	1	—	1	—
Vergl	52	—	2 861	—	2 913	—	—	—	—	—	—	—
1	7	—	234	—	241	—	—	—	—	—	—	—
2	45	—	2 627	—	2 672	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Narva-Jõesuu	1 311	1 110	1 188	1 187	2 499	2 287	50	46	134	129	184	175
1	1 100	1 100	1 187	1 187	2 287	2 287	46	46	129	129	175	175
2	211	—	1	—	212	—	4	—	5	—	9	—
3	548	497	978	545	1 526	1 042	666	583	819	725	1 485	1 308
1	497	497	545	545	1 042	1 042	583	583	725	725	1 308	1 308
2	25	—	5	—	30	—	83	—	94	—	177	—
3	26	—	428	—	454	—	—	—	—	—	—	—
Kärkla	1 014	962	394	393	1 408	1 355	2 022	2 022	1 878	1 878	3 900	3 900
1	962	962	393	393	1 355	1 355	2 022	2 022	1 878	1 878	3 900	3 900
2	21	—	1	—	22	—	—	—	—	—	—	—
3	31	—	—	—	31	—	—	—	—	—	—	—
Rohukilla	1 086	906	73	69	1 159	975	5 731	5 699	6 122	6 092	11 853	11 791
1	902	902	68	68	1 070	970	5 619	5 602	6 088	6 071	11 607	11 573
2	4	—	1	—	5	—	112	—	97	—	246	—
3	180	—	4	—	184	—	—	—	134	—	218	—
Kuivaste	460	451	537	506	987	957	9 823	9 823	9 264	9 264	19 087	19 087
1	448	448	480	480	937	937	9 388	9 388	8 778	8 778	18 166	18 166
2	3	—	17	—	20	—	435	—	486	—	921	—
3	9	—	21	—	30	—	—	—	—	—	—	—
Kihnu	473	—	473	—	946	—	449	—	627	—	1 076	—
1	—	—	—	—	—	—	90	—	90	—	180	—
2	44	—	473	—	517	—	345	—	522	—	867	—
3	429	—	—	—	429	—	14	—	15	—	29	—
Käsmu	—	—	473	—	946	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	819	—	1 638	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	240	—	246	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	573	—	573	—	—	—	—	—	—	—
Orissaare	388	136	419	272	807	408	232	230	244	244	476	474
1	136	136	272	272	408	408	228	228	242	242	470	470
2	12	—	16	—	28	—	2	—	2	—	4	—
3	75	—	2	—	77	—	—	—	—	—	—	—
4	165	—	129	—	294	—	2	—	—	—	2	—
Papissaare rand	1	—	750	—	751	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	247	—	247	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	285	—	285	—	—	—	—	—	—	—
3	1	—	218	—	219	—	—	—	—	—	—	—
Heltermaa	178	178	473	330	650	508	5 267	5 254	5 305	5 291	10 572	10 545
1	178	178	330	330	508	508	5 129	5 129	5 201	5 201	10 330	10 330
2	—	—	10	—	10	—	138	—	103	—	241	—
3	—	—	182	—	192	—	—	—	1	—	1	—
Virtsu	442	278	73	71	515	349	9 527	9 517	9 356	9 356	18 883	18 873
1	261	261	69	69	330	330	9 029	9 029	8 941	8 941	17 970	17 970
2	24	17	4	—	28	—	19	—	488	—	913	—
3	150	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—
4	7	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—
Jangurahu	309	144	173	63	482	207	132	132	116	116	248	248
1	144	144	63	63	207	207	132	132	116	116	248	248
2	86	—	110	—	196	—	—	—	—	—	—	—
3	79	—	—	—	79	—	—	—	—	—	—	—
Taafiku	260	170	192	171	452	341	249	249	319	319	568	568
1	170	170	171	171	341	341	249	249	319	319	568	568
2	90	—	—	—	90	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	21	—	21	—	—	—	—	—	—	—
Haapsalu	366	158	34	17	400	175	8 757	8 749	8 441	8 428	17 198	17 177
1	152	152	14	14	166	166	2 714	2 714	2 565	2 565	5 279	5 270
2	41	6	8	—	49	9	0 035	0 035	5 863	5 863	11 898	11 898
3	173	—	12	—	185	—	8	—	13	—	21	—
Mud	469	—	975	—	1 444	—	149	—	126	—	275	—
1	—	—	—	—	—	—	45	—	45	—	90	—
2	86	—	94	—	180	—	104	—	81	—	185	—
3	383	—	881	—	1 264	—	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	75 182	15 345	35 879	14 944	111 061	30 289	54 724	53 492	52 325	50 965	107 049	104 437
1	16 649	15 315	15 337	14 921	31 986	30 236	46 462	46 310	44 140	43 988	90 602	90 298
2	8 088	30	3 911	23	12 549	53	8 145	7 182	8 054	6 977	16 199	14 169
3	47 210	—	10 225	—	68 435	—	115	—	131	—	246	—
4	2 085	—	400	—	3 091	—	21	—	—	—	2	—

Navigation d'après les mois en 1933.

Main table with columns for months (August, September, October, November, December) and sub-columns for 'Arv', 'Maht', and 'Neist laadit'. Includes a 'Kokku Total' section and a 'Neist - Dont' section at the bottom right.

Summary table with rows for 'Panga rand ranna', 'Orissnare: ranna', 'Kihnu: välis ranna', 'Põduva rand: välis', 'Käsmu: välis 4 ranna', 'Papissaare rand: välis 5 ranna', 'Hiü-Suursadam: ranna', 'Mõntu: välis ranna', 'Orjaku: ranna', 'Kaberseeme välis 1 ranna'.

Tab. 2. Eesti sadamate läbikaik üksikute välisriikide sadamataga (järg). — Communication avec les ports étrangers (suite).

Siht- ja saateseadam Port de provenance et de destination	Sellest — Dont																					
	Uldine läbikaik — N. et ton. des navires						Tallinn — Tallinn						Pärnu — Pärnu									
	Sisse tulnud — Entrées		Välja läinud — Sortis		Kaupade sisse- vedu tonnid ³⁾		Mahl — Arec		Kaupade sisse- vedu tonnid ³⁾		Sisse tulnud — Entrées		Välja läinud — Sortis		Kaupade sisse- vedu tonnid ³⁾		Mahl — Arec		Kaupade sisse- vedu tonnid ³⁾			
ATV	Number	ATV	Number	ATV	Number	ATV	Number	ATV	Number	ATV	Number	ATV	Number	ATV	Number	ATV	Number	ATV	Number			
Suursaar	213	1533	546	1812	65	850	11	43	22	9	10	13	25	25	25	25	25	25	25	25		
Seltskari	53	341	244	348	0	237	5	43	19	10	13	46	19	19	19	19	19	19	19	19		
Turku	10	1518	352	1236	9	352	5	1368	296	6	5	33	4	33	4	33	4	33	4	33		
Tyväskari	236	1806	512	1605	721	111	11	11	11	11	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10		
Tammisaari	4	787	65	65	83	107	4	677	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47		
Vihuri	88	25501	22914	20685	2	189	46	24652	29322	18	418	58	27004	10901	33	611	5	775	5	775		
Guraa	8	3930	3253	294	2	15	4	3070	3070	1	1240	18	9075	541	15	251	1	251	1	251		
Uuskampunki	4	575	575	108	2	2	4	575	575	1	1240	1	108	108	1	108	1	108	1	108		
Muud	24	3059	2560	462	16	497	5	2707	2586	—	—	21	17161	108	163	1	108	1	108	1		
S.N.V.L. — U.R.S.S.	36	53033	49519	189	343	11668	45	63673	48336	189	41668	43	61180	313	4342	32	20688	900	385	35		
Raam	1	4111	4111	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Novorossiisk	1	2270	2270	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Leningrad	81	43969	37458	186	313	3821	44	69886	8765	180	3821	42	60393	313	—	—	—	—	—	—		
Luga	2	1506	1696	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Tuuse	1	4094	4094	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Taanri — Danemark	101	45994	8966	9	7848	22	8740	7583	4352	9	77149	17	8379	7482	4342	32	20688	900	385	35		
Aalborg	7	4619	266	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Essen	2	428	428	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Kalundborg	4	1160	1130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Kjøge	5	2748	968	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Körsör	4	543	367	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Kopenhagen	26	12338	1674	1401	3875	16	7947	1621	1827	6	1342	6	1342	3875	7	3725	—	—	—	—		
Mariager-Fjord	2	153	153	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Middelst	2	1121	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Odense	1	177	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Rönne	4	478	478	1484	377	1	177	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Muud	45	22198	3522	4689	100	17	9637	3522	2115	9	5753	9	4596	377	90	18	10862	—	—	—		
Ühendri. — États-Un.	5	39895	9070	6347	759	6650	10	28172	6347	759	6650	10	28172	6347	12243	35	880	880	35	35		
Galveston	3	9070	9070	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Duluth	1	744	744	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
New-York	21	21825	750	5003	759	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
South-Haven	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Muud	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Mercit lagasi ja mu- rel-Var. reitris	63	5498	603	338	309	55	3	2098	350	335	53	3	2098	1518	309	—	—	—	—	—		
Aafrika — Afrique	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Capetown	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Teadmata sadamad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Kokku — Total	2394	86386	521028	30412	20482	23669	22463	69715	118796	42561	189188	1241	12103	57336	19353	114	57644	13430	11	12839	45263	5

³⁾ Importation des marchandises en tonnes. ²⁾ Exportation des marchandises en tonnes.

Tab. 3. Eesti sadamate läbikäik välismaal -- Communication avec les pays étrangers.

Main table with columns for country (Rahvuslik lipp), month (Arv), and various trade metrics (Maht, Sallest laad, Kaubavedu tonnid) for different regions (Belgia, Briti, Danzig, Hollandi, Läti, Poola).

Summary table with columns for country (Rahvuslik lipp) and month (Arv), and various trade metrics for specific regions: Prantsuse, Rootsi, Taani, Saksa, Soome, and Mundriigid.

ÄMMAEMANDAD 1931—34 a.
SAGES-FEMMES de 1931—34.

Sis: 1. Arv ja tegevusala, lhk. 324. 2. Rahvus, lhk. 324. 3. Elharidus ja kutse omandamise koht, lhk. 324. 4. Vanus, lhk. 324. 5. Tegevus, lhk. 325.

**1. Arv ja tegevus-
ala.**
Nombre et occupations.

1931 a. oli Eestis 337 ämmaemandat, neist töötas 53 ehk 15,7% haiglas, 10 ehk 3,0% haiglas ja vabalt praktiseerivana, 163 ehk 48,4% vaba praktika alal ja 111 ehk 32,0% jaoskonna-ämmaemandana. 1932 a. kestel tuli juurde 19 ämmaemandat, kuna lahkus 8 ja aasta lõpuks jäi 348 ämmaemandat. Neist töötas 60 ehk

17,2% haiglas, 10 ehk 2,9% haiglas ja vabalt praktiseerivana, 171 ehk 49,1% vaba praktika alal ja 107 ehk 30,8% jaoskonna-ämmaemandana. 1933 a. kestel tuli juurde 19 ämmaemandat, lahkus 11 ning jäi 356 ämmaemandat. 1934 a. tuli juurde 19 ämmaemandat, lahkus 5 ja jäi 370 ämmaemandat. Siit näeme, et ämmaemandate arv suureneb aast-aastalt.

Ämmaemandate tegevus 1931 ja 1932 a. — *Activité des sages-femmes en 1931 et 1932.*

1.	1932							1931						
	Ämmaemandate arv	Sünnitamine arv			Sündinud laste arv			N. des cas de traitement	N. des accouchements			N. des enfants nés		
		õigeajalisi			Ehtsalt	Surnuit	Kokku		à terme			Virtaal	Morts	Total
		Loomulikeid	Kunstlikeid	Emmeageid					Naturals	Artific.	Prématurés			
Linnad — Villes	790	756	13	21	764	28	792	801	778	—	23	786	19	805
Tallinn	120	115	—	5	117	3	120	150	145	—	5	146	5	151
Haapsalu	12	11	—	—	12	—	12	—	5	—	—	5	—	5
Kuressaare	31	28	—	3	31	—	31	—	—	—	—	—	—	—
Narva	16	16	—	—	16	—	16	10	9	—	1	10	—	10
Nõmme	26	25	—	1	26	—	26	26	25	—	1	26	—	26
Paide	12	11	—	—	12	—	12	10	9	—	1	9	—	10
Paidiski*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Petseri	10	10	—	—	10	—	10	12	11	—	—	11	—	12
Pärnu	96	93	—	3	96	—	96	97	93	—	4	94	3	97
Põltsamaa	61	71	—	2	71	11	82	46	46	—	—	44	2	46
Rakvere	76	73	—	1	71	5	76	77	75	—	2	77	—	77
Tapa	45	43	—	2	45	—	45	50	50	—	—	50	—	50
Tartu	57	55	—	2	55	2	57	52	50	—	2	52	—	52
Tõrva	8	8	—	—	8	—	8	24	23	—	1	24	—	24
Tõri	30	20	—	1	28	2	30	40	30	—	1	38	2	40
Valga	115	114	—	1	113	2	115	116	114	—	2	115	3	118
Viljandi	29	29	—	—	29	—	29	38	38	—	—	39	—	39
Võru	26	25	—	1	26	—	26	48	46	—	2	46	2	48
Maad — Arrondiss.	3 342	3 190	74	88	3 288	114	3 402	3 504	3 293	64	147	3 363	177	3 540
Viru	823	783	16	24	812	20	841	772	723	22	25	749	31	780
Järva	200	197	—	2	203	7	210	195	185	4	6	189	9	198
Harju	366	360	—	5	360	7	373	377	364	1	12	373	10	383
Lääne	401	470	—	4	474	22	496	460	443	7	10	461	20	471
Saare	175	155	—	16	170	9	179	215	205	6	4	207	8	215
Pärnu	214	213	—	1	211	6	217	209	205	3	1	206	4	210
Viljandi	110	119	—	—	117	2	119	148	142	2	4	141	7	148
Tartu	406	387	—	7	400	14	414	378	365	5	8	370	12	382
Valga	119	115	—	4	119	4	123	153	146	—	7	149	5	154
Võru	298	264	—	10	300	3	303	302	282	13	7	296	8	304
Petseri	127	118	—	4	116	11	127	295	231	1	63	232	63	295
Kokku — Total	4 132	3 936	87	109	4 052	142	4 194	4 305	4 071	64	170	4 149	196	4 345

2. Rahvus.
Nationalité.

Eesti rahvusest ämmaemandad moodustavad 1934 a. 84,5% ämmaemandate üldarvust, sakslased 4,7%, venelased 6,9% ja kõik muud rahvused kokku 3,9%.

Ämmaemandate koostises oli 1934 a. hariduse järgi keskkooli lõpetanud 110 ehk 31,1%, keskkooli lõpetamata 127 ehk 36,0% ja algkooli haridusega

115 ehk 32,6%; ning haridus teadmata 17 ehk 4,6%; kuna ülikool lõpetamata oli ühel juhul. Suurim arv ämmaemandaid 1934 a. koostises on kutse omandanud Tartus, nimelt 198 ehk 54,4%, siis Tallinnas 87 ehk 23,9% ja mujal 79 ehk 21,7%; kuna kutse omandamise koht teadmata 6 ehk 1,6%.

**3. Haridus ja
kutse omandamise
koht.**
*Éducation et lieu de
l'émanation du diplôme.*

4. Vanus.
Age.

Rohkeim arv ämmaemandaid leidis vanuserühmas 55—59 a. — 61 ehk 16,7%, siis 50—54 a. 54 ehk 14,8% ja 45—49 a.

*) Koos Saaremaaga *) Koos Harjumaaga

2. Ämmaemandad vanuse, rahvuse, hariduse ja kutse omandamise koha järgi 1934 a. — Répartition des sages-femmes par âge, nationalité, éducation et lieu de l'émanation du diplôme.

Vanus — Age	Rahvus — Nationalité					Haridus — Éducation					Kus kutse omandatud Lieu de l'émanation du diplôme				
	Eestilased Estoniens	Soekslased Allemands	Venelased Russes	Muid Autres	Teadmata Inconnus	Ülikool lõpetamata — Licéistes — sans diplôme	Keskkool École secondaire		Algkool École primaire	Teadmata Inconnus	Tartus	Tallinnas	Muul	Teadmata	Kokku
							lõpetatud finis	lõpetamata non finis							
20—24	9	—	1	—	—	—	5	—	—	5	10	—	—	—	10
25—29	16	—	2	—	—	—	17	—	—	3	21	—	—	—	21
30—34	23	1	1	—	—	—	16	10	—	3	26	—	—	—	26
35—39	27	1	1	1	—	—	14	12	4	—	29	—	1	—	30
40—44	43	1	3	3	1	—	12	26	10	3	42	1	6	2	51
45—49	43	2	6	2	—	1	8	33	11	—	27	11	15	—	53
50—54	47	1	3	1	—	—	10	22	21	1	23	14	17	—	54
55—59	49	4	6	2	—	—	13	17	31	—	3	25	28	—	61
60—64	26	3	1	1	1	—	7	2	22	1	—	26	6	—	32
65—69	12	—	—	1	—	—	3	1	11	—	4	7	4	—	15
70—74	6	—	—	—	—	—	1	1	4	—	3	3	—	—	6
75—79	5	—	1	1	—	—	4	2	—	—	5	—	2	—	7
Teadmata — Inconnu	—	—	—	—	4	—	—	—	—	4	—	—	—	4	4
Kokku — Total	306	17	25	14	8	1	110	127	115	17	198	87	79	6	370

53 ehk 14,5% ning 40—44 a. — 51 ehk 13,9%, kuna kõige nooremaks vanuserühmaks oli 20—24 a. — 10 ehk 2,7% ja kõige vanemaks vanuserühmaks 75—79 a. — 7 ehk 1,0%, selle juures väiksema vanuserühma moodustab 70—74 a. — 6 ehk 1,0%, kuna ämmaemandaid 60 a. ja vanemaid oli 1934 a. üldse 60 ehk 16,4%. Kutse omandamise aasta suhtes oli kõige hilisemaks möödunud aasta ja kõige varasemaks 1885 a., s. o. 49 a. eest. 1934 a. ämmaemandate koostises esineb 182 ehk 57,6% ämmaemandat, kes on kutse omandanud enne 1918 a., s. o. enne Eesti iseseisvust.

Kui aga vaadelda 1931 ja 1932 a. ämmaemandate koostist töökoha ja vanuserühma suhtes, siis näeme, et 1931 ja 1932 a. haiglas töötas kõige nooremast rühmast 20—24 a. peale kuni 55—59 a. (incl.) vanuse rühmani ja juba 60 a. vanusest peale töötavad, peale ühe, ainult vabalt praktiseerivana (1931 a. 10,4% ja 1932 a. 9,8%) ja jaoskonna-ämmaemandana 1931 a. 6,8% ja 1932 a. 6,0%).

5. Tegevus. Activité.

1931 a. registreeriti 337 ämmaemandalt üle riigi 4305 sünnitust, millistest oli 4071 ehk 94,6% õigeajalist loomulikku, 64 ehk 1,5% õigeajalist kunstlikku ja 170 ehk 3,9% enneaegset sünnitust. Nimetatud sünnitustest oli 4345 imikut, kelledest oli 4149 ehk 95,5% elusündinud ja 196 ehk 4,5% surnult sündinud ning 40 kaksikut. Kuna 1932 a. registreeriti 348 ämmaemandalt üleriigi 4132 sünnitust, millistest oli 3936 ehk 95,3% õigeajalist loomulikku, 87 ehk 2,1% õigeajalist kunstlikku ja 109 ehk 2,6% enneaegset sünnitust. Mainitud sünnitustest oli 4194 imikut, neist 4052 ehk 96,6% elusündinud ja 142 ehk 3,4% surnult sündinud ning ühed kolmikud ja 60 kaksikut. Linnades 1931 a. registreeriti ämmaemandailt 801 sünnitust, millistest oli 778 ehk 97,1% õigeajalist loomulikku ja 23 ehk 2,9% enneaegset sünnitust. Nimetatud sünnitustest oli 805 imikut, kelledest 786 ehk 97,6% elusalt sündinud ja 19 ehk 2,4% surnult sündinud. Kuna 1932 a. registreeriti ämmaemandailt 790 sünnitust, kelledest oli 756 ehk 95,7% õige-

ajalist loomulikku, 13 ehk 1,6% õigeajalist kunstlikku ja 21 ehk 2,7 enneaegset sünnitust. Mainitud sünnitustest oli 792 imikut, neist 764 ehk 96,5% elusalt sündinud ja 28 ehk 3,5% surnult sündinud.

Maades oli 1931 a. registreeritud ämmaemandatelt 3504 sünnitust, sellest 3293 ehk 94,0% õigeajalist loomulikku, 64 ehk 1,8% õigeajalist kunstlikku ja 147 ehk 4,2% enneaegset sünnitust. Neist sünnitustest oli 3540 imikut, kelledest oli 3363 ehk 95,0% elusündinud ja 177 ehk 5,0% surnult sündinud. Kuna 1932 a. registreeriti ämmaemandailt maades 3342 sünnitust, sellest 3180 ehk 95,2% õigeajalist loomulikku, 74 ehk 2,2% õigeajalist kunstlikku ja 88 ehk 2,6% enneaegset sünnitust. Neist sünnitustest oli 3402 imikut, kelledest 3288 ehk 96,6% elusündinud ja 114 ehk 3,4% surnult sündinud.

Üleriiklikult tuli 1931 a. iga ämmaemanda kohta 12,8 sünnitust ning 12,9 imikut, sellest 12,3 elusündinud ja 0,6 surnult sündinud. 1932 a. tuli iga ämmaemanda kohta 11,9 sünnitust ning 12,0 imikut, sellest 11,6 elusündinud ja 0,4 surnult sündinud.

1931 a. üleriiklikult ämmaemandatelt reistreeritud imikutest suri esimese 14 päeva jooksul 36, neist 6 linnades ja 30 maades. Sünnitajate hulgas tuli ette 13 surmajuhtu ja sünnitusepalaviku juhte 26. Kuna 1932 a. oli üleriiklikult ämmaemandatelt registreeritud sündinute hulgas 48 surmajuhtu, neist 5 linnades ja 43 maades ning sünnitajate hulgas oli 7 surmajuhtu ja sünnitusepalaviku juhte 36.

Nagu ämmaemandate arvust ja asukohast näha, asuvad nad peamiselt linnades, kuna maal erapraktikal asuvad on väga piiratud arvul. Nimetatud nähtust mõjutab suurelt meie maainimeste liig tagasihoidlik ämmaemanda abi-kasutamine eelistades sünnitajale abi andjana ikkagi rohkem mõnda usaldusväärset vanemat inimest. Ka puuduvad mõnes tervishoiu-arsti jaoskonnas ämmaemandad või asuvad need liiga kaugel ja on kättesaamata. Nii on ämmaemanda tegevuse-jaoskonna läbimõõt 10—42 km piires.

Importation et exportation en avril 1934.

Les totaux sont établis d'après les chiffres non abrégés. Les chiffres moins de 50 kg et 50 kr sont indiqués par „0,0“.

Table A: Väljavedu tonnides - Exportation en tonnes. Columns include countries (April 1933, April 1934), Belgium, Britain, Lithuania, Latvia, N.S.V.L., Prant-suse, Roothi, Saksa, Soome, Taani, Muud riigid, Kokku Total, and percentages. Rows list various goods like wood, oil, and other commodities.

Table B: Väljavedu kroonides - Exportation en kr. Columns include countries (April 1933, April 1934), Belgium, Britain, Lithuania, Latvia, N.S.V.L., Prant-suse, Roothi, Saksa, Soome, Taani, Muud riigid, Kokku Total, and percentages. Rows list various goods like wool, leather, and other commodities.

1) Belgia-Luksemburgi majand. Hilt - Belgio-Luxembourg Union econom. 2) Sellest: Bestis tootetud välismaa kauba tagasivedu välismaale 10 834 kg - Réexportation des marchandises travaillées 10 834 kg - 167 404 kr.

Tab. 2. Väliskaubandus muude riikidega aprillis 1934 a.
Commerce extérieur avec les autres pays en avril 1934.

Arvud alla 50 kg on märgitud „0,0“ — Les chiffres moins de 50 kg sont indiqués par „0,0“.

Rahvusvaholine statistiliste territooriumide numeratsioon	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation		Numération internationale des territoires statistiques	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation	
	ton	kr	ton	kr		ton	kr	ton	kr
168. Argentina — <i>Argentine</i>	47,2	13 470	53,1	5 610	40. Korea — <i>Corée</i>	—	—	6,8	1 341
6. Austria — <i>Autriche</i>	12,4	22 230	0,0	580	15. Kreeka — <i>Grèce</i>	0,4	8 930	16,2	3 553
7. Belgia-Luksemb. m. l. — <i>Belgo-luxembourgeois, Union économ.</i>	442,2	93 706	4 854,5	136 208	141. Kuuba — <i>Cuba</i>	—	—	27,2	3 510
170. Brasiilia — <i>Brésil</i>	11,8	14 207	90,5	8 655	34. Lõuna-Slaavia — <i>Yougoslavie</i>	2,0	3 741	0,0	40
Briti asumad ¹⁾ — <i>Colonies britanniques¹⁾</i>	585,5	255 363	495,2	88 518	82. Malta — <i>Malte</i>	—	—	7,2	950
182. Austraalia — <i>Australie</i>	4,9	13 580	0,4	850	146. Mehhiko — <i>Mexique</i>	0,4	615	—	—
82. Egiptuse-Sudaan — <i>Soudan anglo-égyptien</i>	21,5	42 401	—	—	28. Norra — <i>Norvège</i>	13,8	10 796	875,9	210 650
161. Honduras — <i>Honduras</i>	—	—	1,0	240	148. Panama — <i>Panama</i>	—	—	6,3	1 400
98-104. Ida-Aafrika — <i>Afrique d'Est</i>	5,7	2 406	—	—	174. Paragvai — <i>Paraguay</i>	24,2	20 710	—	—
65. India — <i>Inde</i>	336,9	91 735	395,1	51 440	175. Peruu — <i>Pérou</i>	0,4	15 131	17,0	4 200
154. Jamaika — <i>Jamaïque</i>	0,1	39	—	—	26. Poola-Danzig — <i>Pologne-Danzig</i>	1215,3	121 427	98,3	66 536
136. Kanada — <i>Canada</i>	0,0	625	0,2	200	27. Portugal — <i>Portugal</i>	8,1	1 160	1,0	2 010
63. Kõprus — <i>Chypre</i>	—	—	5,2	1 457	Portugali asumad ¹⁾ — <i>Colonies portugaises</i>	0,1	70	2,1	578
93. Lõuna-Aafrika Ühendriigid — <i>Union Sud Africaine</i>	12,6	45 250	20,1	10 054	133. Ida-Aafrika — <i>Afrique d'Est</i>	—	—	2,1	578
85-88. Lääne-Aafrika — <i>Afrique d'Ouest</i>	64,3	15 130	—	—	129-132. Lääne-Aafrika — <i>Afrique d'Ouest</i>	0,1	70	—	—
51. Palestiina — <i>Palestine</i>	37,8	20 263	59,3	23 358	Prantsuse asumad ¹⁾ — <i>Colonies françaises</i>	18,0	6 226	20,9	3 390
62. Tseilon — <i>Ceylan</i>	101,5	23 432	—	—	109. Alžeeria — <i>Algérie</i>	—	—	0,0	27
185. Uus-Meremaa — <i>Nouvelle-Zélande</i>	0,2	440	—	—	Lääne-Aafrika — <i>Afrique d'Ouest</i>	16,7	4 159	1,1	369
150-153. Vahe - Ameerika — <i>Amérique centrale</i>	—	—	13,9	2 219	122. Somaaliraan — <i>Côte des Somalies</i>	1,3	2 007	—	—
155-161. 8. Bulgaaria — <i>Bulgarie</i>	0,6	806	1,6	3 297	54. Süüria — <i>Syrie</i>	—	—	14,4	1 902
173. Ecuador — <i>Équateur</i>	0,8	1 025	14,9	3 164	110. Tuneesia — <i>Tunisie</i>	—	—	2,2	565
70. Egiptus — <i>Égypte</i>	25,4	31 328	104,3	34 060	52. Pärsia — <i>Perse</i>	0,4	1 080	0,7	9 810
143. Guatemala — <i>Guatemala</i>	—	—	5,9	1 456	53. Sillam — <i>Stam</i>	—	—	2,0	537
40. Hiina — <i>Chine</i>	0,2	187	130,8	32 860	13. Soome — <i>Finlande</i>	485,7	186 196	821,7	102 406
11. Hispaania — <i>Espagne</i>	1504,6	11 875	282,0	30 651	36. Šveits — <i>Suisse</i>	2,4	27 777	7,0	6 713
Hispaania asumad ¹⁾ — <i>Colonies espagnoles¹⁾</i>	—	—	12,4	2 246	9. Taani — <i>Danemark</i>	1569,9	117 151	161,3	103 085
107. Kanari saared — <i>Iles Canaries</i>	—	—	12,4	2 188	57. Türgi — <i>Turquie</i>	2,9	3 383	2,2	4 375
70. Maroko — <i>Maroc</i>	—	—	0,0	58	30. Tšihi — <i>Tchécoslovaquie</i>	48,3	65 068	41,8	40 533
25. Hollandi — <i>Pays-Bas</i>	5634,7	265 885	207,6	60 903	171. Tšiili — <i>Chili</i>	502,5	60 985	—	—
Hollandi asumad ¹⁾ — <i>Colonies néerlandaises¹⁾</i>	4,8	5 078	0,1	2 318	16. Ungari — <i>Hongrie</i>	0,4	978	0,0	113
107. Curaçao — <i>Curaçao</i>	1,2	336	—	—	176. Urugvai — <i>Uruguay</i>	0,3	1 840	11,7	2 431
72. Ida-India — <i>Inde</i>	3,6	4 742	6,1	2 318	177. Venezuela — <i>Venezuela</i>	—	—	9,9	2 280
145. Honduras — <i>Honduras</i>	—	—	7,9	1 028	134. P.-A. Ühendriigid — <i>États-Unis d'Amérique</i>	561,6	450 777	1 147,9	76 370
17. Iiri — <i>Irlande</i>	—	—	361,5	35 736	P.-A. Ühendriikide asumad ¹⁾ — <i>Colonies des États Unis d'Am.</i>	0,3	401	24,7	3 066
19. Itaalia — <i>Italie</i>	33,5	83 301	36,3	21 457	69. Filipiinid — <i>Philippines</i>	0,8	461	—	—
45. Jaapan — <i>Japon</i>	0,4	3 468	—	—	195. Haval — <i>Havai</i>	—	—	—	—
172. Kolumbia — <i>Colombie</i>	10,0	16 731	27,0	3 831	Puudulikult märgitud riigid — <i>Pays non indiqués</i>	—	—	0,2	250

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus aprillis 1934 a.
Commerce extérieur des principaux articles en avril 1934.

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Resti-Läti ühine nomenklatuur <i>Nomenclature unifiée pour l'Estonie et Lettonie</i>		Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie		
	ton	kr		ton	kr	
SISSEVEDU—IMPORTATION						
II. Toit- ja maitseained, joogid	4 656,4	422 328	248—257	Karusnahad	1,4	41 400
2. Tera- ja jahvatatud viih	86,6	16 148	9. Seemned, fained ja nende osad	266,8	174 644	
12 Nisu	—	—	274—275	Linaseemned	—	—
21 Sel.: Nisu	1,0	150	281	Kopra	100,6	21 800
30 Sel.: Briti	1,0	150	305, 306	Tubak lehtedena, kasvudena	41,3	65 950
3. Ain- ja juurvihi	67,9	30 956	Sel.: Prantsuse	15,6	20 374	
59 Apelsinid ja mandariinid	39,4	18 976	307	Humalad	3,7	9 105
60 Sidrunid	18,8	4 390	349	Tellululoos kuiv	300,1	65 676
69—75 Puuvill ja marjad kuivatatud	8,1	6 110	12. Tekstiiltoornained	635,6	588 696	
5. Kala, kalasoadsed ja vähid	222,0	43 087	352	Puuvill toores	301,5	371 222
112 Heeringad	183,7	38 377	Sel.: P.-A. Ühendriigid	245,4	282 578	
6. Muud toit- ja maitseained ning joogid	3 623,8	274 117	Sel.: Br. Egiptuse Sudaan	21,8	42 205	
167 Kohv toores, ubadena	0,3	8 081	357	Kanep	36,0	17 515
172, 175 Kakao ubadena ja pulbrina	14,7	9 020	Sel.: Br. India	32,5	14 187	
176 Tee igasugune	2,0	5 535	Džuut	237,0	57 771	
178, 179 Suhkur peenike ja raffinaad	1 487,3	108 878	303	Vill värvimata	28,4	102 244
Sel.: Briti	1 083,5	132 552	Sel.: Br. Lõuna-Aafrika	10,6	44 367	
204—206 Sool	2 101,7	24 881	368	Briti	8,7	32 813
213—217	—	—	369	Tooresiid	0,2	2 440
221—224 Viljad ja veinid	4,5	17 211	13. Ärsid ja metallid töötlemata (metallimurd)	191,5	23 212	
7. Loomasööd	655,9	57 654	376	Malm toores	172,2	9 257
231, 231-a Kliid igasugused (loomatoit)	35,9	1 720	389	Inglistiina	1,5	0 048
Sel.: N. S. V. L.	35,9	1 720	390	Seatina	7,1	1 888
232 Ölkoojad	259,2	18 555	14. Mineraalid peale ärsid	1 315,0	29 672	
238 Sofjatangud	329,9	32 823	397—399	Vabrik- ja ehit. tarvitav sav	142,6	3 083
235 Loomalubi	30,8	4 312	447	Kivisüsi	915,7	12 815
III. Toor- ja poolvalmisained	14 948,7	1 668 446	Sel.: Poola-Danzig	560,7	7 083	
8. Loomariistained, peale rasvade	44,9	96 693	Briti	356,0	5 732	
237—241 Toored loomnahad ern.	43,2	53 541	15. Keemilistest toornained	9 212,3	626 828	
Sel.: Paragvai	19,0	19 200	a) Oid, rasvad, vatnud, kummi toorelt	1 518,8	182 372	
Kolumbia	10,0	16 781	462	Loomarasv tehniliseks tarbeks	7,4	2 880
Prantsuse	7,2	11 318	468	Sojaõli	10,7	4 174
			473	Palmiteraõli	—	—

¹⁾ Dominioonid, asumad, valdused, protektoraadid, mandaat-territooriumid — *Dominions, colonies, possessions, protectorates and territoires de mandat.*

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus aprillis 1934 a. (järg).
Commerçe extérieur des principaux articles en avril 1934 (suite).

Järjek nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU—IMPORTATION.							
474	Kookosõli	1,9	539	810, 811	Viljapeksugarnituurid jõumasi- naga ja ilma	—	—
	Sel.: Saksaa	1,9	539		Niidumasinad	23,7	13 680
481	Kakaoõvi	2,5	3 280	817, 818	Vikatiid	1,7	8 471
483, 496-a	Nafta ja gaasiõli	70,4	4 750	825	830—833		
	Sel.: N. S. V. L.	40,4	3 130		Separatuurid ja m. piimanduse masinad	1,7	5 994
	P.-A. Ühendriigid	30,0	1 620		Piima transportkannud	5,6	5 643
484	Masuut	94,9	7 700	834	Põlvutõõmasinad osad	17,3	14 342
485	Petrooleum	827,8	58 220	835	16õmasinad	85,9	269 770
	Sel.: Briti	423,0	30 575	22. Jõu- ja	Plahvatusjõumasinad	1,0	27 307
	N. S. V. L.	332,9	22 854	837	Veskiite sisseaadad	—	—
487	Benštin	207,8	18 584	841	Kudumismasinad	1,3	19 496
	Sel.: Briti	124,9	10 055	849	Õmblus- ja pilutamismasinad ja nende osad	5,2	26 127
	N. S. V. L.	70,7	5 811	850	Tõõmasinad ja abinõud igasu- gused	41,1	60 926
493	Parafiin	12,1	4 613	842—848	851—861	18,4	54 354
495	Määrdeõli ern.	128,3	25 100	865	865	315,7	281 635
	Sel.: P.-A. Ühendriigid	81,3	10 747	23. Metallkaup	Masinate ja aparatuuride osad	2,0	1 143
	N. S. V. L.	25,7	3 684	863	Malmist emallitud nõud	—	—
515	Kautsuk ja guttaperts toored	8,3	8 503	872	Rauast ja terasest taotud, pres- sit- ja valatud kaupern.	4,5	4 232
518	Kampul	75,8	15 534	876	Raud- ja terastorud ja nende ühendusjad	101,5	49 505
	Sel.: P.-A. Ühendriigid	64,9	13 084	881,884, 885	Raudtraatmaelad ja -needid	15,0	6 540
527, 528	Terpentiinõli	0,7	422	875, 877—	Muu treitud, poteeritud, lihvitud raud- ja teraskaup igasugune	53,2	53 156
b) Väetisained		7 688,7	433 977	880, 886	Raudplekk-kaup ern. lihtne	19,8	36 038
535	Tšillisalpeeter	505,5	61 305	887, 889	Okasstraat	—	—
537	Vävelvahu ammoniaak	41,3	5 113	893	Vasktraatkingad	0,4	2 257
541	Superfosfaat	6 197,0	266 574	895	Raud- ja terasstraatkaupern.	4,6	7 365
540, 547	Kaalisoolad	900,3	94 913	901—903	Noakaup igasugune	3,1	14 417
c) Muud keemiatõstuse toorained		4,8	10 279	906-908, 911	Ern. kivistõrjastad	10,2	23 867
549	Väavelv toores, täkkidena	—	—	909—910	Vihlid ja keermetsilõik. abinõud	2,8	8 100
IV. Valmissaadused.							
		2 340,5	2 228 083	912	Vaskaup igasugune	2,4	13 928
16. Nahad tõõletud ja nahkaup		1,5	17 759	920	Alumiiniumkaup ern.	3,1	10 822
566—568	Suured parknahad	0,3	2 707	24. Elektrimasinad, -aparaadid ja tarbed		38,9	156 179
569—576	Tõõletud peensord. nahad	0,2	6 142	924, 925	El.-dünamad, -mootorid, trans- formaatorid	17,1	89 377
580	Masinarühmad	0,7	7 083	928	El. mõõtmisaparaadid	0,3	4 386
17. Puittõstusesaadused		9,1	14 747	932	Elektri hõõglambid	0,7	7 001
593	Yineer liimimata	4,9	7 126	934	El.-kaablid metallpantseriga	5,8	4 912
600—604	Aami- ja puusepatõõ	—	—	935	El.-juhed isoleeritud	8,2	11 575
609—612	Tisleri- ja treialitõõ	1,7	4 040	943	Raadioaparaadid, -osad ja -tarb. formaatorid	0,6	13 769
18. Paberitõstusesaadused		100,4	86 397	928	El. mõõtmisaparaadid	0,3	4 386
624	Puupapp, värvimata	7,2	1 460	932	Elektri hõõglambid	0,7	7 001
	Sel.: Soome	7,2	1 460	934	El.-kaablid metallpantseriga	5,8	4 912
627	Kaitsupapp katusepapi tõõst.	—	—	935	El.-juhed isoleeritud	8,2	11 575
638	Paberrossipaber	2,1	3 129	943	Raadioaparaadid, -osad ja -tarb. formaatorid	0,6	13 769
644	Pergament ja pergamiinpaber	5,2	3 944	25. Instrumendid, aparaadid (peale elektriapar.) ja laskeristad	2,6	39 956	
646, 647	Päevapildipaber	1,1	6 949	945	Päevapildid apar. ja osad	0,0	264
648	Tapetid ja bordüürid	52,7	30 540	953	Arstiristad, -aparaadid ja -tarbed	0,2	11 988
662, 663	Raamatud ja muu trükitõõ	2,4	6 566	958—966	Kellad	0,1	4 396
19. Tekstilitõstusesaadused ¹⁾		61,2	543 046	973—980-a	Muusikaristad	0,5	4 836
667—670	Puuvillanõõ ja -lõng	4,9	35 109	981—984	Laskeristad	0,3	1 045
671—676	Puuvillariie ¹⁾	14,8	180 222	26. Transportabinõud		45,9	110 530
	Sel.: Läti	11,9	108 078	986—992	Veesõiduristad	—	—
	Saksaa	2,8	75 742	1002	Sõiduaatod	15 tk.	35 063
683	Puuv. masinarühmad	2,7	12 251	1003	Veoaatode raamid ühes moo- tori ja ratastega	15 tk.	43 274
686, 750	Sukad, sokid	—	—	1006	Mootorrattad	0 tk.	5 004
687,703,751	Muud kujutud tõõd ern.	0,0	1 032	1007	Autode osad	2,0	7 038
688	Puuv. kardinaatõõ	0,1	2 099	1007	Jalggrataste ja mootorrataste osad	2,7	11 859
699—701	Villane lõng	11,1	100 097	1008	Jalggrattad	1,8	7 471
702, 703	Villane riie kangastena	0,1	760	1008	Keraamika ja muud mineraalkaubad	118,7	74 940
	Sel.: Saksaa	0,0	460	1025	Kääd, tahud loomulkud	0,1	94
	Briti	0,0	300	1038	Tulekindlad kivid ja tahvid (samottkivid)	39,4	4 987
706	Villased ja puuvillased kangad tehn. tarbeks	1,0	3 810	1051—1053	Fajanskaup	42,2	21 683
	Sid ja kunstistõõd ja -lõng	18,7	117 908	1054—1055	Portselankaup	7,0	10 413
713, 715				1056—1073	Klaaskaup	13,6	22 763
716—719				28. Keemiatõstusesaadused		736,0	429 235
721, 731	Sidid ja kunstistõõd riie	0,3	8 830	1102	Kaseliin	—	—
743	Vahariie ja vahariidest kaup	4,5	14 680	1103	Albumiin	10,0	8 205
747, 748	Kõõd ja nõõrid	—	—	1104—1109	Pehmet kummist teosed	26,2	69 918
749	Kalavõõõd	0,2	4 254	1110	Veoaatode massiiv-kummistõõd	0,3	325
762—767	Peakatted igasugused	0,6	16 128	1113, 1114	Kummist jalanõõd	4,3	19 484
20. Metallid		734,4	140 830	1146	Vävelvahu alumiinium	—	—
768—772,	Raud- ja teras (-vits, latt, sordi jne.)	515,0	75 597	1165	Pesuooda	152,0	22 909
775—778	Sel.: Belgia-Luksemb. m. l.	338,1	40 290	1186	Sõõõisooda	6,5	1 120
	Saksaa	124,3	18 494	1188	Seebikivi puhastamata	1,6	939
773, 774,	Raud- ja terasplekk	104,4	39 657	1182	Vävelvahu igas.	122,3	10 709
779, 733	Sel.: Belgia-Luksemb. m. l.	67,4	12 670	1284	Kaltsiumkarbiit	2,1	365
	Briti	45,2	11 993	1290	Sahariin	0,8	10 596
784—788	Raud- ja terasstraat igasugune	2,3	4 173	1295	Rohud	0,2	10 289
789—790	Vask	10,7	8 641	1308—1311	Lõõõna- ja kosmeetikaained	0,2	4 807
	Sel.: Rootsi	8,7	6 807	1319—1321	Parkimisestraktid	59,1	18 511
791	Vasktorud	3,5	5 581	1323, 1324, 1328,			
792	Vasktraat isolee-ka igasugune	0,0	5 344	1336—1344	Mineraalvärvid	130,6	40 447
21. Põllumajandusemasinad ja -riistad (sila ka pilmatõõd, sisseaadad)		88,2	74 378	1345	Allsariivvärvid ern	7,7	80 023
809	Traktorid	—	—				

¹⁾ Sellest: Välismaal tõõletud eesti kauba tagasivedu välismaalt 2 783 kg 75 607 kr; välismaa kauba ajutine sissevedu täiendavaks tõõt-
amiseks Eestisse 12 115 kg 108 226 kr.

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus aprillis 1934 a. (järg).
Commerce extérieur des principaux articles en avril 1934 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Besti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU—IMPORTATION.							
1356	Trükkvärv	2,6	4 208	29. Muud eraldi nimetatama kaubad		2,1	18 661
1360	Pronkspulber	1,0	2 538	1896 Nööbid igas.		0,7	6 305
1368	Linoleum	2,3	2 140	1304—1306 Kirjutusematerjal er.		0,7	6 294
VÄLJAVEDU—EXPORTATION.							
I. Elusloomad (arv).		86 tk	11 584	13. Ärtsid ja metallid töötlemata (metallimard)		378,4	9 933
1	Hobused (arv)	60 tk.	11 160	380 Vanarand		378,2	9 833
2	Vetsed (välja arvatud vastikad) (arv)	1 tk.	50	Sel.: Läti		179,0	4 968
				Saksa		179,8	4 310
II. Toit- ja maitseained, joogid		3 184,8	1 294 444	385, 386 Vanavask		—	—
3. Ain- ja juurvili		1 757,3	71 876	Sel.:		—	—
38	Kartul, toores	1 703,0	62 121	14. Miineraalid peale ärtside		1 131,3	16 568
41	Sibulad	41,7	5 060	406, 407-a Klips		198,0	4 200
47	Sigur, värsked ja kuivat.	—	—	417 Kaitsitükivi (Eesti)		730,3	1 253
57	Ünnad	—	—	15. Keemilistest toorained		1 766,8	301 850
4. Karjasandused		1 039,9	1 083 079	a) Ölid, rasvad, vaigud, kummi tooreid		1 709,4	220 041
76	Peekon	299,7	331 738	487 Besti bensiin		461,8	152 065
	Sel.: Briti	209,7	331 738	497 Põlevkiviõli		1 078,9	56 204
77	Sealoha värsked ja soolatud	—	—	508-a Bituumen		156,2	10 297
79	Loomaliha	24,4	5 240	c) Keemilistest toorained punkt a ja b nimetatamata		50,5	81 446
	Sel.: Soome	23,9	4 910	505 Kunstsarv töötlemata		49,9	81 326
81	Lambaliha	17,5	8 909	IV. Valmissaadused.			
	Sel.: Rootsi	17,1	8 589	3 348,7 1 530 028			
93	Pilmapiiber	7,4	1 661	16. Nahad töötletud ja nahkraup			
96	Või	610,4	693 586	668, 567		30,0	80 906
	Sel.: Saksa	228,0	355 115			29,0	68 078
	Briti	350,1	306 055	17. Puutööstusesaadused			
99	Munad	1 233 300 tk.	37 265	593-a Vineer		881,1	191 622
5. Kalad, kalasaadused ja vähid		140,9	44 991	Sel.: Briti		769,7	151 330
100—105	Värsked kalad	138,1	41 431	Itaalia		635,7	109 020
106	Tindikalad	—	—	694 Vineerist tootlõpühjad		30,6	18 200
110—120	Kalakonservid	2,5	2 604	Sel.: Prantsuse		107,2	87 503
6. Muud toit- ja maitseained ning joogid		215,4	91 013	Briti		44,4	12 830
127	Kartulijahu	20,0	3 300	Saksa		17,7	6 050
187	Sokolaad	6,6	8 815	609, 610 Mõõbel		14,7	5 100
188	Kompekid	6,9	7 635			2,9	1 750
210	Teraieib, patn normaal	1,1	494	18. Paberitööstusesaadused			
218	Pifritus	160,2	55 758	634 Pakkimispaber		816,0	166 823
				635 Rotatsioonipaber		210,5	49 823
III. Toor- ja poolvalmisained		18 445,4	1 503 293	636, 637 Kirjutuse- ja trükkpaber		601,2	104 773
8. Loomariigained, peate rasvad		66,4	155 116	19. Tekstiilitööstusesaadused¹⁾			
237—241	Loomanahad kuivalt soolatud	1,2	3 555	667—670 Puuvillarõng ja lõng		365,1	777 046
	Sel.: Saksa	1,2	3 555	Sel.: Saksa		57,4	182 096
237—241	Loomanahad märjalt soolatud	41,5	47 336	Norra		35,9	128 709
	Sel.: Tšehhoslovakkia	12,5	16 379	671—676 Puuvillarõng		10,8	29 206
	Hollandi	10,9	15 650	Sel.: Läti		90,1	391 240
243—257	Karusnahad	1,4	75 864	Norra		10,8	167 494
260	Jõhvõid	2,2	7 007	690 Linane lõng		45,7	125 013
270	Soolad	11,0	11 682	691-a Linane rilo jäme		10,0	19 674
9. Seemned, talmed ja nende osad		0,1	180	690 Pakkimis- ja kotirõng džaudist		33,3	65 803
274, 275	Linaseemned	—	—	Sel.: Taani		155,6	89 945
10. Meisnamaterjal		10 268,5	312 273	Saksa		70,3	35 620
311	Haavapakud	2 907,8 tinn	127 519			63,8	34 423
322	Propsid	13 373,8 „	96 731	22. Jõu- ja tööstusained			
320, 324-329	Kuuse- ja männilõuad ja plangud	1 020,2 „	36 838	850 Külmutamisesaadused		24,0	11 114
	Sel.: Prantsuse	590,0 „	23 638	870 Radiatorid valmist		21,0	8 759
	Briti	430,2 „	13 200	24. Elektrimasinad, -aparaadid ja tarbed		2,6	26 567
11. Paberitööstused		4 418,5	481 753	942 Telefon apar. ja n. osad		1,7	21 447
347	Puumass määrg	507,5	15 295	27. Keraamika ja muud mineraalkaubad		1 078,2	106 459
349	Tselluloos	3 911,0	400 458	1015 Sement		714,0	32 101
	Sel.: Briti	1 502,5	186 391	Sel.: Läti		714,0	32 101
	Prantsuse	1 417,1	176 294	1066 Talvelõõtsid		362,2	73 819
12. Tekstiilitööstused		445,3	225 620	28. Keemilistest toorained		30,7	16 463
354	Lina	218,9	108 789	1102 Kaseiin		8,0	4 461
	Sel.: Briti	158,3	112 435	1318 Tuletkud		17,8	8 527
	Saksa	50,4	44 624	29. Muud er. kaubad		4,0	55 785
355	Takud	74,7	30 257	1392 Kunstsarvikammid		2,4	37 376

Tab. 4. Tolliametite läbikäik aprillis 1934 a. — Activité des bureaux douaniers en avril 1934.

Ton.	Tallinn	Valga	Pärnu	Narva	Loksa	Haapsalu	Kuresaare	Kunda	Paldiski	Kokku Total
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sissevedu — Importation	18 125	398	165	3 232	—	—	—	26	—	21 946
Väljavedu — Exportation	10 412	635	2 083	436	—	116	732	780	185	24 979
Üldläbikäik — Total de l'import. et de l'exp.	37 537	1 033	2 848	3 668	—	116	732	806	185	46 925
1 000 kr.										
Sissevedu — Importation	4 054	56	123	88	—	—	—	4	—	4 325
Väljavedu — Exportation	3 030	112	224	18	—	5	2	34	5	4 339
Üldläbikäik — Total de l'import. et de l'exp.	7 993	168	347	106	—	5	2	38	5	8 664

¹⁾ Sellist Eestis töötletud välismaa kauba tagasivedu välismaale 10 834 kg 167 494 kr väärtuses.

Tab. 10. Era- ja tähtsamate ühispankade äriseis
1. mail 1934 a.

Situation financière des banques privées et des principales
banques coopératives au 1. mai 1934.

	15	25	15	25	
	erapanka 15 bang. privées	ühispanka 26 bang. coopér.	erapanka 15 bang. privées	ühispanka 26 bang. coopér.	
	1 000 kr		%		
Aktiva — Actif.					
1. Kassa — Caisse	818	354	1,0	1,0	
2. Hoiuarved teisis rahaasut. — Comptes courants	2 934	2 054	3,7	8,8	
a) Sellest Eesti pangas — Dont à la Banque d'Estonie	576	310	0,7	0,9	
3. Pt. I ja 2 kokku — Total p. 1 et 2	3 752	3 308	4,7	9,8	
4. Panga päralt olevad väärtused — Effets en portfeuille	1 888	1 457	2,4	4,3	
a) Väärtpaberid — Effets	1 843	1 445	2,3	4,3	
1) Sellest riigi- ja riigi poolt garanteeritud	508	1 055	0,8	3,1	
b) Välismaa rahad ja kallismetallid — Métaux préc. et effets en valeurs étrang. —	37	12	0,1	0,0	
d) Tšekid ja maksukäsed — Chèques et ordres	8	—	0,0	—	
5. Laenud — Prêts	54 833	23 281	68,8	69,0	
a) Disk. vekslid — Escomptes	23 838	13 035	29,9	38,6	
1) Sellest sisemaa vekslid — Dont au pays	16 740	13 035	21,0	38,6	
b) Tähtajal. laenud — Prêts termin.	1 152	3 620	1,4	10,8	
c) Riiklikud laenud — Prêts d'État	—	501	—	1,5	
e) Kto-irt. laenud — Autres prêts	29 843	6 116	37,5	18,1	
6. Garantide deebitorid — Garanties	4 982	610	6,2	1,8	
7. Korrespondendid — Correspondants	2 169	897	2,7	2,7	
a) Sisemaa — en Estonie { Loro	850	460	1,1	1,4	
{ Nostro	212	299	0,2	0,9	
b) Välismaa — à l'étranger { Loro	320	—	0,4	—	
{ Nostro	787	138	1,0	0,4	
8. Protestitud vekslid — Effets protestés	106	238	0,1	0,7	
9. Osakondade arved — Succursales	1 806	6	2,3	0,0	
10. Kinnisvara — Immeubles	6 284	2 063	7,9	6,1	
11. Vallasvara — Mobiliers	408	262	0,5	0,8	
12, 13. Jooksvad kulud, makstud % ja komisj. — Frais courants, intérêts et commissions payés	1 043	361	1,3	1,1	
14. Üleminevad summad — Actifs transitaires	389	261	0,5	0,6	
15. Muud aktivad — Actifs divers	2 013	1 045	2,6	3,1	
a) Mitmesugused deebitorid	635	1 004	0,8	3,0	
Kokku — Total	79 653	33 738	100	100	
Passiva — Passif.					
1. Panga kapitalid — Capitaux et réserves	7 957	2 930	10,0	8,7	
a) Aktsiakapital — Capital versé	5 985	2 071	7,5	6,1	
b) Tagavarakapital — Réserves	1 550	742	2,0	2,2	
d) Muu erikapital — Réserves spéciales	422	117	0,5	0,4	
2. Hoiusummad — Dépôts	32 131	23 523	40,3	69,7	
a) Tähtajal. hoiusummad — Dépôts termin.	5 765	7 899	7,2	23,4	
b) Jooksvad arved — Comptes courants	25 240	15 035	31,7	44,6	
d) Kto-irt. arv. kred. saldod — Autres dépôts	1 126	589	1,4	1,7	
3. Rediskont — Résecomptes	11 346	1 083	14,3	3,2	
a) Sellest sisemaal — Dont payables à l'intérieur du pays	4 418	1 083	5,5	3,2	
4. Võlaarved teist. asut. — Créditeurs	4 301	2 453	5,5	7,3	
a) Sellest sisemaal — Dont établissements du pays	4 301	2 453	5,5	7,3	
5. Pt. 3 ja 4 kokku — Total p. 3, 4	15 737	3 536	19,8	10,5	
6. Korrespondendid — Correspondants	12 356	549	15,5	1,6	
a) Sisemaa — en Estonie { Loro	806	153	1,0	0,5	
{ Nostro	8 470	384	10,6	1,1	
b) Välismaa — à l'étranger { Loro	95	12	0,1	0,0	
{ Nostro	2 085	—	3,8	—	
7. 8. Maksukäsed — Transferts	82	20	0,1	0,1	
9. Väljamaksmata % — % restant à payer	269	175	0,4	0,5	
10. Väljamaksmata osakasu — Dividendes restant à payer	24	163	0,0	0,5	
11. Garantide kreditorid — Garanties	4 982	619	6,2	1,8	
12. Osakondade arved — Succursales	1 847	6	2,3	0,0	
13, 14. Saadud prots. ja muud tulud — Intérêts et commissions reçus	1 422	777	1,8	2,3	
16. Jagamata puhaskasu — Bénéfice net.	492	191	0,6	0,6	
17. Üleminevad summad — Transitoires	2 374	1 240	3,0	3,7	
18. Muud passiivad — Passifs divers	1 263	383	1,6	1,1	
a) Amortisatsioon kapital	701	700	0,9	2,1	
b) Mitmesugused kreditorid	—	—	—	—	
Kokku — Total	79 653	33 738	100	100	

Tab. 11. Üksikute pankade
äriseisu summad
1. mail 1934 a.

Montant des bilans des banques
au 1. mai 1934.

	1. V.	
	1934 1000 kr	
Erapangad — Banques privées.		
1. Krediidipank a.-s.	27 852	
2. G. Scheel ja Ko	15 370	
3. Tartu pank	12 962	
4. Tallinna linnapank	6 995	
5. Tartu linnapank	2 761	
6. Kaubapank a.-s.	2 470	
7. Sakala pank	2 215	
8. Eesti laenu-pank a.-s.	2 218	
9. Tallinna aktsiapank	1 495	
10. Tartu tööstuspank	1 308	
11. Valga pank	1 112	
12. Pärnu krediidipank	1 438	
13. Viru pank	830	
14. Rosen ja Ko	438	
15. Võru pank	180	
Kokku — Total	79 653	
Tähtsamad ühispankad — Principales banques coopératives.		
1. Eesti Rahvapank	3 411	
2. Tallinna majaomanikkude p.	7 010	
3. Eesti laenu- ja hoiuühis. Tartus	5 238	
4. Tartu majaanikkude pank	2 022	
5. Viljandi ühispank	1 531	
6. Põllumeeste Keskipank	1 753	
7. Tallinna laenu- ja hoiukassa	1 121	
8. Põllumajanduse Pank	1 209	
9. Pärnu Eesti laenu- ja hoiuüh.	1 150	
10. Rakvere ühispank	923	
11. Võru ühispank	912	
12. Põltsamaa ühispank	892	
13. Narva ühispank	756	
14. Tallinna juudi ühispank	740	
15. Jõgeva ühispank	620	
16. Pärnumaa põllumeeste ühispank	610	
17. Põllupidajate ühispank	635	
18. Tartu juudi ühispank	566	
19. Lääne Eesti ühispank	534	
20. Saarde laenu-hoiu ühisus	476	
21. Võhma ühispank	430	
22. Tõrva ühispank	360	
23. Saarte ühispank	305	
24. Kinnisvara omanikkude pank	264	
25. Petseri laenu- ja hoiuühisus	187	
Kokku — Total	33 738	

Märkus: Alates 1 maist k. a. langes
välja likvideerimisele määratud Paide ühispank.

Tab. 12. Riigi sissetulekud aprillis 1934 a.

(1000 kr).

Recettes de l'État en avril 1934 (1000 Kr).

	Aprill	
	1934	1933
Kotralised tulud — Recettes ordinaires:	5 568	4 672
I. OTSEKOHESED MAKSUD — CONTRIBUTIONS DIRECTES:	536	433
1. Tulumaks — Impôt sur le revenu	143	89
2. Äri- ja tööstusemaksud — Impôts sur bénéfices industriels et commerciaux	184	183
3. Maa- ja hoonetamaksud — Contributions foncières	21	25
4. Mäts kapitali % pealt — Impôt sur les intérêts	15	17
5. Kinnistusemaks — Mutations, immeubles et droits immobiliers	101	78
6. Pärandusemaks — Impôt sur les successions	62	41
II. LÕIVUD JA TASUMAKSUD — TIMBRES ET ENREGISTREMENTS:	361	318
7. Tempelmaks ja lõivud — Timbres	332	280
8. Patendid ja proovid — Brevets, droits de vérification	8	6
9. Mitmesugused tasumaksud — Enregistrements	21	23
III. KAUSDID MAKSUD — IMPÔTS INDIRECTES:	1 493	1 295
10. Tollid — Douanes	1 110	913
11. Aktsiisid — Droits et taxes (accises)	383	382
IV. RIIGIMONOPOLID — MONOPOLES DE L'ÉTAT:	907	800
12. Põitusemonopol — Monopole d'alcool	907	800
V. RIIGI ETTEVÕTTED JA VARANDUSED — ENTREPRISES ET PROPRIÉTÉS DE L'ÉTAT:	2 233	1 792
13. Riigi kapitalid — Fonds de l'État	14	25
14. Maad, hooned, metsad ja veed — Domaines, forêts et eaux de l'État	110	383
15. Raudteed — Chemins de fer	984	803
16. Sadamad ja laod — Ports et dépôts	80	40
17. Post, telegraaf, telefon — Postes, télégraphes, téléphones	404	224
18. Mitmesugused riigi ettevõtted — Entreprises diverses de l'État	625	304
19. Mitmesugused riigi varandused — Propriétés diverses de l'État	6	7
VI. SEGATULUD — RECETTES DIVERSES:	89	81
20. Segatulud — Recettes mixtes	89	81
Kokku — Total	5 599	4 719
Elmisil kuulud p. all saadud tuludest tagasi makstud	—	—
Tagasi makstud eelmiste aastate maksu — Reversements des années précédentes	31	47
Erakorralised tulud — Recettes extraordinaires	19	9
Operatsioonifondide ja laenude tagasimaks — Encaissement des fonds de roulement	7	9
Tulud metsadest	12	—
Üldse sissetulekuid — Total des recettes	5 587	4 681

Méthodes de calcul des nombres-indexes.

Les nombres-indexes du coût de la vie pour Tallinn sont établis conformément aux résultats de l'enquête budgétaire parmi les ménages ouvriers à Tallinn en octobre 1925 (V. Recueil Nr. 43[2]).

Le nombre-indexe pour l'alimentation comprend le coût d'un panier de provision de 51 produits différents dont la valeur nutritive égale 3 820 calories.

Les nombres-indexes du loyer sont calculés d'après les renseignements recueillis par l'inspecteur de l'habitation et concernant plus que 1 000 logements. L'indice est sujet à la révision chaque semestre.

Points des groupes sont suivants:

Alimentation	58,5%
Loyer	7,5
Chauffage et éclairage	5,8
Habillement	15,7
Hygiène du corps et nettoyage	2,7
Voyages, circulation, poste	0,7
Frais d'instruction (journalaux)	2,7
Cinéma, théâtre, tabac, boissons	2,8
Autres dépenses	3,6

Comme prix sont appliqués: les prix de produits d'alimentation au marché de Tallinn de même que dépenses pour l'électricité et chauffage; prix des vêtements et chaussures dans les magasins de confection, les salaires dans les ateliers des tailleurs etc.

Les nombres-indexes des prix de gros sont les moyennes géométriques non pondérées. Le nombre-indexe général comprend 42 articles.

Liste des marchandises, le groupement ainsi que les données de 1913—23 v. Recueil 77 (4) pp 266—267.

Tab. 13. Valuuta ja väärtpaperite hinnad Tallinna börsil mais 1934 a.

Cours du change à Tallinn en mai 1934.

	Kõrgelm		Madalam		Keskmine									
	mai 1934		mai 1934		mai 1934		aprill 1934		1. I—31. V 1934 a.		mai 1933 a.			
	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.		
1. New-York, 100 \$ (dollar)	356,00	364,00	353,00	361,00	354,04	362,04	350,87	358,87	355,18	305,71	—	349,80		
2. London, 100 £ (Ingla n.)	1 811,00	1 835,00	1 811,00	1 835,00	1 811,00	1 835,00	1 811,00	1 835,00	1 808,70	1 835,00	1 243,20	1 275,40		
3. Berlin, 100 Saksa riigimarkka	140,35	142,20	139,35	141,20	139,08	141,83	139,05	140,90	138,70	140,51	87,90	89,79		
4. Helsingi, 100 Soome marka	7,08	8,10	7,08	8,10	7,08	8,10	7,08	8,10	7,97	8,10	5,48	5,68		
5. Paris, 100 Prantsuse franki	23,50	23,80	23,35	23,55	23,44	23,74	23,24	23,54	23,11	23,41	14,60	14,00		
6. Bruxelles, 100 Belgia belgat	83,40	84,00	82,80	84,00	83,05	84,25	82,35	83,55	81,89	83,17	51,70	53,10		
7. Zürich, 100 Helveetsia franki	116,00	117,50	114,95	116,45	115,40	116,90	114,08	115,58	113,65	115,15	71,69	73,19		
8. Milano, 100 Itaalia liri	30,30	30,80	30,05	30,55	30,18	30,68	30,07	30,57	30,28	30,78	19,34	19,84		
9. Stockholm, 100 Rootsi krooni	93,40	94,00	93,40	94,60	93,40	94,60	93,40	94,60	93,25	94,68	64,02	65,83		
10. Kjöbenhavn, 100 Taani krooni	80,85	82,05	80,85	82,05	80,85	82,05	80,85	82,05	80,72	82,14	55,36	57,17		
11. Oslo, 100 Norra krooni	90,95	92,15	90,95	92,15	90,95	92,15	90,95	92,15	90,87	92,30	63,26	65,07		
12. Praha, 100 Tšehhoslovak. kr.	14,80	15,10	14,70	15,00	14,76	15,06	14,61	14,91	15,43	15,73	11,06	11,31		
13. Amsterdam, 100 Hollandi kuldnat	241,75	244,75	240,15	243,15	240,86	243,86	238,30	241,36	236,72	239,72	149,33	152,33		
14. Riga, 100 Läti latti	115,00	117,25	113,95	116,20	114,40	116,65	113,08	115,33	112,39	114,64	71,70	72,15		
15. Moskva, 100 Tšerv. rubla	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	193,75		
16. Wien, 100 Austria šillingit	68,05	68,05	68,30	67,70	68,45	67,85	68,86	67,26	65,94	66,97	—	68,50		
17. Budapest, 100 Ungari pengöt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66,00		
18. Warszawa, 100 Poola slotti	67,25	68,25	66,90	67,90	67,13	68,13	66,48	67,48	66,18	67,18	41,58	42,58		
19. Kaunas, 100 Leedu litti	59,30	60,20	58,95	59,85	59,11	60,01	58,61	59,51	58,07	59,44	36,68	37,50		
20. Danzig, 100 Danzigi kuldnat	116,00	117,50	114,95	116,45	115,40	116,90	114,07	115,57	113,46	115,15	72,00	74,00		

Tab. 14. Vabariigi piiridest ülesõitnute arv mais 1934 a.
Nombre de personnes ayant passés les confins de la République en mai 1934.

	Sissesõitn.		Väljasõitn.		Reisikaartidega — Cart. de voyage		Sisepassidega — Passeports ordin.		Väljpassidega — Passeports pour l'étranger		b) Piiripunktide järgi	
	Entrées		Sorties		Besti		Besti — Estoniens		Tallinn		D'après les cordons de la frontière	
Väljpassidega Passeports pour l'étranger			a) Riihkondsuse järgi D'après la sujétion				Läti — Lettons		Piirivalvepunktid		Kokku — Total	
Besti — Estonia	497		586									
Ameerika Ühendr. — États-Unis.	55		42		Tallinn	1 043			1 043		1 114	
Austria — Autriche	21		26		Valga	642			642		870	
Belgia — Belgique	7		5		Narva	171			171		132	
Dantsig — Danzig	2		1		Mõisaküla	13			13		17	
Helveetsia — Suisse	14		10		Haapsalu	1			1		1	
Hiina — Chine	—		—		Paldiski	3			3		—	
Hispaania — Espagne	2		2		Pärnu	2			2		4	
Hollandi — Pays-Bas	16		26		Kuressaare (ka Ruhnu)	—			—		—	
Inglise — Angleterre	106		102		Koikküla	—			—		—	
Itaalia — Italie	15		16		Irboska	—			—		3	
Jaapan — Japon	3		3		Narva-Jõesuu	—			—		—	
Kanada — Canada	1		—		Piirivalvepunktid — D'après les cordons de la garde-frontière						105	144
Kreeka — Grèce	1		2		Kokku — Total	1 980			1 980		2 085	
Leedu — Lithuanie	30		35		Reisikaartidega — Cart. de voyage							
L. Slaavia — Yougoslavie	3		3		Tallinn	1 140			1 140		1 137	
Läti — Lettonie	192		220		Teised punktid	27			27		34	
Norra — Norvège	13		11		Kokku — Total	1 176			1 176		1 171	
N.S.V.L. (Vene) — U.R.S.S.	103		90		Sisepassidega — Passeports ordin.							
Poola — Pologne	43		51		Tallinn	27			27		16	
Prantsuse — France	30		29		Valga	914			914		795	
Rumeenia — Roumanie	1		1		Mõisaküla	210			210		187	
Rootsi — Suède	120		114		Haapsalu	87			87		87	
Saksa — Allemagne	329		317		Koikküla	72			72		70	
Soome — Finlande	270		287		Mõniste	64			64		74	
Taani — Danemark	48		47		Kuressaare	1			1		100	
Tšehhoslovakkia — Tchécoslovaq.	18		19		Piirivalvepunktid	16 025			16 025		16 042	
Türgi — Turquie	1		1		Kokku — Total	18 360			18 360		18 286	
Ungari — Hongrie	8		9		Üldse — Gr. total.	21 456			21 456		21 536	
Muud riigid — Autres pays	1		1		1. I — 31. V 1934 a.	78 125			78 125		70 222	
Riihkondsuseta — N'ayant auc. suj.	30		23		Vastav kuu 1933 a.	15 974			15 974		16 506	
					Eelmise kuu 1934 a.	17 187			17 187		18 207	

Tab. 15. Linnade rahvastik mais 1934 a.
Mouvement de la population dans les villes en mai 1934.

	Siseregistreeritud Enregistrés						Väljaregistreeritud — Rayés des listes						Registreeritud elanikkude arv 1. jaaniks 1934 a. Nombre de la population au 1/VI 1934							
	Sündinud Naisances		Sisepõitnuid Arrivés		Teise korteri sisse- kõljalid Changement du logement		Surnud Décès		Väljasõitnuid Départs		Teadmata kuhu Inconnu					Korterist väljasõitnuid Changement du logement				
	Kokku	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	Kokku	M.	N.		
Tallinn	136 040	59 702	76 338	32	33	1 023	827	1 937	2 308	70	65	1 200	1 235	895	998	1 251	1 627	134 919	50 278	75 641
Haapsalu	4 409	1 903	2 506	1	—	70	123	52	74	2	2	52	61	—	—	52	74	4 546	1 920	2 626
Kuressaare	4 449	1 924	2 525	1	4	94	77	46	47	1	2	72	52	—	—	46	47	4 408	1 946	2 552
Narva	24 271	10 600	13 671	4	0	142	121	212	208	11	11	149	143	33	31	199	206	24 181	10 566	13 615
Nõmme	14 960	6 601	8 359	18	4	260	362	163	174	7	11	133	195	18	23	162	172	15 234	6 736	8 498
Paide	3 372	1 499	1 873	1	1	37	41	47	45	1	3	41	46	—	—	47	45	3 301	1 405	1 866
Paldiski ¹⁾	849	302	457	—	—	10	14	1	7	—	1	12	8	1	—	1	7	851	389	462
Petseri ²⁾	4 889	2 091	2 298	2	1	63	73	42	44	1	1	40	45	—	—	42	44	4 441	2 115	2 326
Pärnu	20 366	8 780	11 577	5	15	225	246	191	273	9	6	162	161	8	17	191	273	20 494	8 840	11 654
Põltsamaa	2 550	1 101	1 449	1	2	47	49	21	24	3	3	25	39	1	0	21	24	2 572	1 130	1 452
Rakvere	12 540	5 260	7 277	3	5	88	96	120	150	6	4	90	100	128	150	2	5	12 502	5 248	7 254
Tapa	3 675	1 761	1 914	2	3	40	37	30	48	2	2	48	52	10	5	40	40	3 627	1 733	1 894
Tartu	58 844	25 610	33 225	25	21	474	427	637	893	25	32	595	544	270	292	719	1 025	57 819	25 146	32 673
Tõrva	2 584	1 122	1 462	—	1	21	34	35	105	1	4	52	74	1	3	83	109	2 503	1 091	1 412
Türi	2 094	1 334	1 060	1	—	21	18	14	11	—	—	18	10	—	—	14	11	2 097	1 338	1 650
Valga	10 795	4 798	5 999	8	2	67	77	119	158	0	8	110	197	5	4	120	160	10 616	4 749	5 867
Viljandi	11 728	5 426	6 302	—	1	83	107	150	228	5	4	131	219	—	—	150	328	11 500	5 373	6 187
Võru	5 850	2 500	2 841	2	3	71	54	36	31	5	5	68	85	3	5	42	48	5 291	2 505	2 786
Kokku — Total	324 231	142 438	181 793	106	102	2 845	2 783	3 908	4 978	155	164	2 999	3 284	1 373	1 540	3 182	4 244	322 012	141 588	180 424
				208		2 628		8 886		319		6 283		2 913		7 426				
Keskmine 1. I — — 31. V 1934 a.	332 250	145 984	186 366	105	113	2 505	2 469	3 561	4 473	163	172	2 297	2 272	1 092	1 220	3 006	3 850	331 495	145 576	185 919
Aprill 1934 a.	324 935	142 693	182 342	111	136	2 784	2 374	3 339	4 222	187	182	2 268	2 330	1 109	1 188	2 820	3 581	324 231	142 438	181 793
Mai 1933 a.	341 246	150 171	191 075	110	99	3 099	2 823	4 958	6 043	167	208	3 281	3 483	1 477	1 661	4 336	5 300	338 470	149 077	189 393

Tab. 25. TOTAINETE MAKSUMUS KALORISE SISALPUSE JÄRJCI 1931-1934 a. - COUT DES DENRÉES ALIMENTAIRES A LA BASE DE LEUR VALEUR NUTRITIVE 1931-1934.)

Table with columns for food items (e.g., Sealaha - Viande de porc, Seapakk - Lard) and rows for years (1931, 1932, 1933, 1934) and average values (Keskim - Moyenne). It lists caloric values for various foodstuffs.

1) Maksumus 1000 kal. kohta (sentides) - Coad pur 1000 calories (en cents).

Tab. 27-28. ELMUKSNUMUS JA SUURHUÜGINDEKSID (geom. kesk., 1913 = 100). Nombres-indices des prix de gros (moyenn. geom., 1913=100).

Large table showing price indices for various categories (1-7) and their sub-items. Columns include years (1931, 1932, 1933, 1934) and average values (Keskimiselt - Moyenne annuelle). Categories include foodstuffs like grain, oil, and meat.

1) Alates mais vabatüri järgi. - A partir de mai d'après Les données réelles.

Tab. 20. Tööturg aprillis 1934 a. — Marché du travail en avril 1934.

Uma valitsuste tööturgid — Bourses du travail des administrations publiques												Ervahoiatuskontorid — Agences d'affaires privées											
Tööajate arv — Nombre de chômeurs				Tööajate arv — Nombre de chômeurs				Tööajate arv — Nombre de chômeurs				Tööajate arv — Nombre de chômeurs											
M.	N.	N.	N.	M.	N.	N.	N.	M.	N.	N.	N.	M.	N.	N.	N.	M.	N.	N.	N.				
Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid				
208	182	269	236	15	15	8	8	229	420	271	1027	89	123	176	176	51	57	57	57				
21	105	767	187	245	98	98	194	270	299	194	194	89	123	176	176	51	57	57	57				
25	58	386	1	16	16	16	16	56	56	56	56	15	15	15	15	221	38	38	38				
208	74	224	1	16	16	16	16	213	26	26	26	56	56	56	56	2	2	2	2				
21	436	203	190	9	105	8	271	4	23	23	31	3	32	31	31	4	136	136	136				
545	466	807	40	40	639	40	639	31	327	327	31	4	136	136	136	359	359	359	359				
78	61	93	43	43	80	43	80	69	69	69	69	108	108	108	108	1	1	1	1				
59	2	93	1	1	1	1	1	33	33	33	33	1	1	1	1	4	4	4	4				
45	48	81	17	2	2	2	2	7	7	7	7	13	13	13	13	33	33	33	33				
952	511	140	122	23	26	26	26	60	60	60	60	91	91	91	91	1	103	103	103				
2	158	1049	882	220	257	257	257	106	106	106	106	456	456	456	456	769	740	740	740				
1900	1877	258	164	15	15	15	15	3	3	3	3	1512	991	991	991	5	5	5	5				
384	506	258	164	15	15	15	15	70	26	26	43	160	40	40	40	28	28	28	28				

1) 1. jaanuariks 1933 a. *) Täiend, krunde 1. kuupeavaks jäänud töötute ja vabakontode keskm. arv. *) Vihem näidat töl olnud. *) Töö- eelajate hulgaest väljalangemine arv arvatud ma- h. *) Oueriers des industries extractives, des pro- duits d'extraction et oueriers carriers. *) Oueriers des transports et des communications. *) Employés de magasins (aussi garçons d'épici.). *) Industries extractives et transformation de leurs produits.

- Põllu- ja aiakultuurid — Oueriers agr. et horticult.
- Metsakultuurid — Foresters
- ja 4. Kaev- ja mardude ning nende saad. tööl. *)
- Metalitööstus — Oueriers en métaux
- Tekstiil- ja nahatööstus — Oueriers dans l'industrie textile
- Elektriteetööstus — Oueriers de la conec. de volem.
- Elukultuur — Oueriers dans l'industrie du bois
- Puukultuur — Oueriers dans l'industrie du bois
- Transport- ja sidetööstus *)
- Kaevand- ja sidetööstus (ka kaevand. *)
- Kaevand- ja kontormajandus — Emp. de bureau
- Meistatööstus — Service domestique
- Uurimistöö — Journaliers
- Muud tööstused — Autres oueriers

- Põllumajandus ja aiandus — Agricult. et horticult.
- Metsandus — Exploitation des forêts
- ja 4. Murrud ja kaevand ning nende saad. t. *)
- Metalitööstus — Industrie des métaux
- Tekstiil- ja nahatööstus — Industrie textile
- Puutööstus — Industrie du bois
- Paberitööstus — Industrie du papier
- Kehakaitsetööstus — Confection de vêtements
- Elektriteetööstus — Confection de vêtements
- Kaevand, seloonuga ettevõtetud — Commerces
- Transport ja side — Transport et communication
- Maja- ja siskuteenistust — Service domestique
- Muud — Autres industries

A. Tööajate arv — D'après les occupations (métiers)												B. Tööajate arv — D'après les industries												C. Tööajate arv — D'après les bourses du travail											
M.	N.	N.	N.	M.	N.	N.	N.	M.	N.	N.	N.	M.	N.	N.	N.	M.	N.	N.	N.	M.	N.	N.	N.	M.	N.	N.	N.								
Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid	Reimiseet kuusid								
1255	1285	1015	727	49	203	1827	3846	73	56	1175	4239	497	183	684	864	8	7	413	5	1	103	121	456												
414	807	777	656	22	62	1105	589	204	271	204	271	419	509	210	419	5	299	5	299	1	103	121	456												
298	172	14	144	296	201	201	236	579	811	579	811	110	110	94	110	38	38	38	38	1	103	121	456												
64	151	73	7	296	250	243	239	182	198	182	198	94	110	94	110	124	15	124	15	1	103	121	456												
127	120	77	8	55	81	100	133	243	232	243	232	72	25	72	25	108	85	108	85	1	103	121	456												
102	113	116	117	4	4	123	124	104	102	104	102	153	108	153	108	34	14	34	14	1	103	121	456												
187	19	358	66	4	4	227	58	98	99	98	99	34	14	34	14	77	11	77	11	1	103	121	456												
16	47	57	16	...	...	45	33	45	33	45	33	45	33	45	33	...	...	...	...	1	103	121	456												
120	172	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1	103	121	456												
73	19	37	18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1	103	121	456												
30	14	27	6	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1	103	121	456												
135	132	132	69	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1	103	121	456												
66	16	31	4	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1	103	121	456												
82	44	17	21	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1	103	121	456												
52	31	44	4	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1	103	121	456												
87	47	14	28	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1	103	121	456												
3003	3002	2871	754	443	420	4879	906	512	221	3411	765	3231	1717	1291	1771	71415	1625	128	483	1	103	121	456												
6005	4571	863	733	733	5196	5044	3062	1753	483	104	465	304	104	304	104	483	483	483	483	1	103	121	456												

Kokku — Total
 Kokku 1. k. — 30. IV 1934 a. — Total
 Märts 1934 a. — Mars 1934
 April 1934 a. — Avril 1934

Tab. 30. Tööstusettevõtteid ja töölolu 1-ks maiks 1934 a.
Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1. mai 1934.

	Ettevõtte arv Nombre d'entreprises		Tööstajate üldarv Nombre général des travailleurs		Netist töölised — Dont ouvriers		Töölised ja teenijast aluseks (alla 18 a.) Mineurs parmi les ouvriers et servies		
	Tööstatud 1. aprillil Au 1. avril	Tööstatud 1. mail 1934 — Au 1. mai	Tööstajates Au 1. aprillil	Tööstajates Au 1. mail 1934	Tööstajates Au 1. aprillil	Tööstajates Au 1. mail 1934	Tööstatud — Ouvriers	Töölised ja teenijast aluseks (alla 18 a.) Mineurs parmi les ouvriers et servies	
I. Müürid ja kaevandused	12	15	2 226	384	2 053	330	139	2 253	13
II. Määrakide töötamine	19	14 ¹⁾	1 083	156	919	150	62	1 007	9
III. Metalltööstus	32	33	3 314	300	2 876	304	139	3 041	41
IV. Keemiatööstus	14	14	987	100	849	103	41	911	3
V. Nahatööstus	7	7	314	5	260	4	4	256	—
VI. Tekstiilidööstus	33	33	8 650	301	7 865	292	137	8 030	23
VII. Puidutööstus	62	64	4 711	1 000	4 305	1 166	718	4 753	11
VIII. Paberitööstus	10	10	1 084	20	1 222	33	28	1 717	16
IX. Polügraafiatööstus	18	18	1 107	34	968	33	28	1 063	13
X. Töö-, määtsesuute ja jookide tööstus	37	37	2 200	89	1 770	85	52	1 803	5
XI. Keemikate- ja pudukaupade tööstus	19 ¹⁾	19	2 282	79	1 987	63	54	2 001	4
XII. Ehitustööstus	22 ¹⁾	22	1 192	1 518	488	2 222	1 497	485	10
XIII. Elektripaamad ning gaasid	7	7	841	28	1 005	1 497	28	2 017	3
XIV. Puhastustööstus	2	2	57	1	54	1	1	54	—
Kokku suurtööstus — Total	281	285¹⁾	29 642	4 221	1 968 31 895	2 253 101,6	26 116	1 912 28 292	16 173
Sellest Dont:	121	138 ¹⁾	24 593	2 460	21 747	2 419	1 188	22 929	80
1934 a. aprilli arvad — Chiffres de avril 1934	160	1 107 ¹⁾	5 049	1 701	4 369	1 708	714	5 303	71
Kokku suurtööstus — Total	270	281 ¹⁾	28 638	2 127	25 143	2 058	1 085	26 116	150
I. Industries extractives	1	1	13	49	13	131	47	13	—
II. Industrie minière	29	30	249	65	214	27	274	238	0
III. " des métaux	66	66	629	65	649	45	649	63	32
IV. " chimique	21	21	241	11	32	220	21	32	1
V. " des cuirs et peaux	20	20	214	6	9	211	6	188	6
VI. " textile	42	42	503	15	503	10	98,6	444	5
VII. " du papier	100	96	1 071	168	1 589	1 081	15	1 000	2
VIII. " polygraphique	13	13	135	15	136	11	100,9	158	9
IX. " de l'alimentation, des boissons etc.	44	44	483	3	14	427	11	404	1
X. Construction de vêtements et fab. des merceries	107	104	1 501	77	73	1 505	44	1 197	20
XI. Constructions de vêtements et fab. des merceries	47	50	582	74	47	569	27	581	16
XII. Industries électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	10	10	520	21	12	89	0	52	3
XIII. Industrie du nettoyage	6	6	47	4	51	0	11,3	72	—
XIV. Kokku kesk- ja väike- tööstus — Total	612	608 ¹⁾	5 750	498	4 455	1 115	35	5 399	96
Üldse suur- ja kesk- tööstus — Grand total	893	903 ¹⁾	35 422	4 719	2 419 726	2 306 106,5	31 150	3 325 2 225	17 271
1934 a. aprilli arvad — Chiffres de avril 1934	684	684	5 613	704	5 37	5 780	4 107	5 034	107
Kokku kesk- ja väike- tööstus — Grand total	904	904	35 251	2 861	1 660 85	4 222	1 171	3 150 1 182	267

1) Arvestatud juba eennen tegevust alustanud, andmete puudumatast väljajäädud ettevõtted.

Tab. 31. Tööõnnetused tööstusettevõtteis aprillis 1934 a.
Accidents du travail dans les entreprises industrielles en avril 1934.

Pour la nomenclature franc. s'adresser à la page 275.	Suurtööstus (20 ja üle tööt. ettevõtteid)	Sellest		Kesktööstus (5—19 töötajaga ettevõtteid)	Kokku	Märtsis Mars 1934
		50 ja üle töötaja ga ettevõtteid	20—49 töötajaga ettevõtteid			
I. Murrud ja kaevandused	80	78	2	—	80	78
II. Määratõõtlemine	10	7	3	—	11	14
III. Metallitööstus	44	37	7	0	53	53
IV. Keemiätööstus	19	18	1	—	19	16
V. Nahatööstus	1	1	—	—	1	3
VI. Tekstiilitööstus	69	69	—	—	69	90
VII. Puittööstus	85	44	41	—	80	93
VIII. Paberitööstus	16	16	—	1	17	12
IX. Põllgraafiatööstus	1	1	—	—	1	2
X. Toit-, maitseain- ja jookide tööst.	7	7	—	1	8	12
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööst.	3	2	1	—	3	3
XII. Ehitusettevõtteid	18	12	6	—	18	16
XIII. Elektrijaamad ning gaasi- ja veevar.	2	2	—	—	2	5
XIV. Puhastusettevõtteid	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	355	294	61	14	369	397
Kokku 1. I. — 30. IV. 1934 a. — Total	1 350	1 178	172	62	1 412	—

Tab. 32. Tööõnnetuste arvu liikumise indeksid (1-ks kuup.); ehitusettevõtteid arvestamata.
N.-indices du mouvement du nombre de main-d'oeuvre dans l'industrie (au 1-er du mois); bâtiment non compris.

	A. Liikuvale baasil (eelmine kuu = 100 järgmise kuu jaoks)										B. Indeksid baasil: 1. I. 1927 = 100	
	A. Base mouvante (chaque mois précédent = 100 par rapport au mois suivant).										B. Base: 1. I. 1927 = 100	
	Töötajad ¹⁾ — Travailleurs en général ¹⁾					Töölised — Ouvriers					Töötajad ¹⁾	Töölised
	Suur- ja kesktööstus	Suurtööstus	Sellest ettev.		Kesktööstus (5—19 tööt.)	Ennetusettevõtteid ja moogimise	Grandes entreprises	Dont entr. ayant plus de 50 et 20—49 travail.		Ennetusettevõtteid ja moogimise (5—19 ouvr.)	Suur- ja kesktööstus	Entreprises grandes et moyennes
1933 Juuni	107,0	108,8	107,8	110,5	100,8	107,9	109,3	108,8	111,8	101,1	108,8	105,8
Juuli	98,5	98,6	98,8	97,4	98,1	98,4	98,5	98,7	97,8	97,8	102,2	103,6
August	95,7	96,2	97,0	95,4	92,8	95,1	95,7	96,4	92,1	91,5	97,5	98,4
September	98,3	97,6	98,5	92,9	102,0	98,2	97,5	98,9	92,2	108,4	96,2	96,7
Oktoober	100,7	100,6	101,2	97,6	100,9	100,8	100,7	101,3	97,3	101,1	96,8	97,5
November	100,4	100,0	99,7	101,4	102,4	100,4	100,0	99,8	101,4	102,6	97,2	97,9
Detsember	100,2	100,1	100,1	99,7	100,6	100,2	100,1	100,2	99,8	100,8	97,3	98,1
1934 Jaanuar	97,7	96,8	97,8	91,6	102,3	97,2	96,5	97,5	90,3	101,2	95,1	95,3
Veebruar	105,4	104,8	103,5	112,6	108,1	105,7	105,2	103,8	114,4	108,2	100,2	100,8
Märts	104,7	105,1	104,4	100,4	102,5	105,2	105,6	104,8	110,3	108,1	104,8	106,0
Aprill	108,6	108,7	102,2	111,5	103,6	104,1	104,1	102,5	112,3	104,3	108,6	110,4
Mai	103,7	104,3	103,5	108,1	100,3	104,0	104,6	103,8	108,7	100,7	112,6	114,8

Tab. 33. Nakkusehaigused aprillis 1934 a. — Maladies contagieuses en avril 1934.

	Typhus abdo.-minialis	Para-typhus	Typhus exan-themat.	Febris recur-rens	Malaria	Variola	Morbilli	Scarla-tina	Diph-theria	Dysen-teria	Lepra	Ence-phalitis lethar-gica	Membr. gitis cerebr. epid.	Trachoma	Tuber-culoosis	Kokku Total
Linnad — Villes	2	5	—	—	—	—	443	54	9	—	2	—	—	15	53	589
Tallinn	2	2	—	—	—	—	221	12	1	—	—	—	—	1	24	263
Haapsalu	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	7
Kuressaare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Narva	1	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	2	10
Nõmme	—	—	—	—	—	—	16	1	—	—	—	—	—	—	2	19
Paide	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Paldiski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Petseri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pärnu	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	5	8
Põltsamaa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rakvere	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	3
Tapa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Tartu	4	2	—	—	—	—	1	15	6	—	1	—	—	14	13	56
Tõrva	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	2	5
Türi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Valga	—	—	—	—	—	—	204	—	—	—	—	—	—	—	1	205
Viljandi	—	1	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	8
Yõru	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Maad — Arrondissem.	8	1	—	—	—	—	76	206	16	—	1	1	—	34	120	463
Viru	1	—	—	—	—	—	2	38	4	—	—	—	—	—	12	57
Järva	—	—	—	—	—	—	2	4	—	—	—	—	—	6	15	26
Harju	—	—	1	—	—	—	29	4	3	—	1	—	—	—	9	47
Lääne	—	—	—	—	—	—	—	40	—	—	—	—	—	1	13	54
Saare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pärnu	1	—	—	—	—	—	12	29	1	—	—	—	—	1	23	87
Viljandi	—	—	—	—	—	—	—	4	1	—	—	—	—	1	9	15
Tartu	5	—	—	—	—	—	3	37	7	—	—	1	—	17	10	89
Valga	1	—	—	—	—	—	8	11	—	—	—	—	—	—	3	23
Yõru	—	—	—	—	—	—	—	37	—	—	—	—	—	0	17	88
Petseri	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Kokku — Total	16	6	—	—	—	—	519	266	25	—	3	1	—	49	173	1 052

*¹⁾ Ehitusettevõtteid arvestamata andmete puudulikkuse tõttu ehitusettevõtteid on jäetud välja ja indeksid 1930 a. detsembrist peale arvatud ümber.
¹⁾ Töölised, tehniline personal, ametnikud ja teenijad — *Ouvriers, personnel technique, employés et service.*

TÄHTSAMAD ARTIKLID JA ÜLEVAATED „EESTI STATISTIKAS“

METODOOLOOGIA.

Tähtsamaid jooni Eesti majandusest 1980 a.	Nr. 112(8),	lhk. 138—147
Põllumajanduslik üleskirjutus 1929 a.	88(3),	138—141
Rahvusvaheline majandusstatistika meetodite ühtlustamise konventsioon	87(2),	69—75
Rahvusvahelised mõjud statistika korraldamisel	78(3),	161—170
Statistika iseseisvuse ajal	75(2),	65—72
Rahva suhtumine statistikale Eestis	75(2),	73—81
IV Eesti-Läti statistika konverents	94(9),	481—485

RAHVUSVAHELISED ANDMED.

Rukki- ja nisu kasvatus ja -kaubandus maailmas	Nr. 100(3),	lhk. 169—175
Balti riikide väliskaubandus 1924—29 a.	99(2),	57—69
Välja- ja siseränd ilma 1920—24 a.	57(2),	5—10
Võrdlusanamised Balti riikidest 1920—26a.	72(11),	629—633
Paigalolud välisriikides 1914—25 a.	56(10),	1—4

RAHVASTIK.

Väljaränd 1933 a.	Nr. 150(5),	lhk. 248—251
Balti riikide väliskaubandus üle piiri 1933 a.	150(6),	231—235
Sündivus, surevus, abieluluvus ja rahvastikuarv (eelkõrkküvõte)	149(4),	210
Vallaslapsed 1927—32 a.	143(3),	151—156
Sündivus, surevus, abieluluvus ja rahvastikuarv 1932 a.	146(1),	1—23
Riikkonduse vahetamine 1920—29 a.	110(1),	1—4
Talundite rahvastik 1929 a.	104(7)-105(8),	421—428
Eestlaste arv Venes (N.S.V.L.)	101(4),	193—197
Vaestanduste pikkus, kaal ja peamõõdud Tallinnas 1926—27 a.	82(9),	525—531
Linnade ja alevite rahvastik 1932 a.	135(2),	110—113
Noorsõdurite plkkus, kaal ja käejõud 1930 a.	142(9),	429—435

HARIDUS.

Alg- ja keskkoolid 1932/33 õ/a.	Nr. 147(2),	lhk. 57—73
Raamatukogud alg- ja keskkooles	145(12),	628—634
Õpilaste füüsilisuurimad maa-alkooles	143(10),	523—528
Ühingu võimse kultuuri ajal 1930 a.	137(4),	189—198
Õppeasutised Eestis 1930/31 õ/a.	134(1),	15—28
Alg- ja keskkoolide majad ja maad 1930/31 õ/a.	127(6),	355—368
Alg- ja keskkooli õpperuumid ja tervishoidlikud tingimused 1930/31 õ/a.	126(5),	286—308
Täienduskoolid 1928—31 a.	125(4),	223—231
Lastelaad 1930/31 a.	124(3),	148—155
Tartu Ülikool 1932 a.	137(4),	198—209
Kirjastus ja ajakirjandus 1929—31 a.	132(11),	658—666
Avalikud raamatukogud 1931/32 a.	138(5),	272—277
Ühingu ja seltsid 1929—30 a.	113(4),	211—215

TÖÖ JA PALGAD.

Töökaitse 1933 a.	Nr. 150(5),	lhk. 251—261
Streikid tööstuses 1933 a.	150(5),	246—247
Avalikud tööd 1930/31—1932/33 a. talvel	139(6),	322—326
Tööõnnetused 1928—31 a.	135(2),	72—85
Töölispalgade rahvusvaheline võrdlus	103(6),	359
Toodang ja tööjõud suurtööstuses	100(3),	129—148
Tööbõrside tegevus 1931 a.	126(5),	303—306
Töötaolu maal 1931/32 a. talvel	128(7)-129(8),	335—396
Hajgusekindlustus 1930 a.	118(9),	538—547
Tööolud tööstuses 1933 a. I poolaastal	144(11),	582—587
Palgaliste arv ja tööloolu	114(5),	257—263
Töötaolu linnades 1931/32 a.	128(7)-129(8),	396—412
Palgaolud tööstuses 1932 a.	138(5),	241—254
Noored töötud	128(7)-129(8),	412—414
Tööpäeva pikkus tööstuses 1932 a.	139(6),	314—321
Põhitööliste palgad	114(5),	312—316
Meremeeste töö- ja palgatingimused 1932/33 a.	140(7)-141(8),	362—364
Naisete, alaalistite ja raukade töö suurtööstuses	114(5),	322—327
Omavalitsusettevõtjate palgaolud 1930/31	120(11),	677—687

TERVISHOID.

Imikute surevus 1932 a.	Nr. 149(4),	lhk. 203—206
Nakkusehaigused 1933 a.	149(4),	207—209
Suguhaiigused 1923—32 a.	147(2),	85—90
Surma põhjused 1932 a.	147(2),	91—99
Hajgusekindlustuse liikmete haigused ja surevus	140(7)-141(8),	371—380
Hajgumajades ravitavad haigused	104(7)-105(8),	415—421
Kaitseväe tervishoidlik seisukord 1931 a.	131(10),	587—602
Tuberkuloos 1930 ja 1931 a.	127(6),	338—342
Arstikond Eestis 1932 a.	131(10),	585—586
Jaoaktsioonide tegevus 1930 a.	118(9),	524—528
Kohtumeditiin 1930 a.	118(10),	620—621
Ammaemandate-tegevus 1930 a.	119(10),	622—623

HOOLEKANNE.

Hoolekanne ja lastekaitse 1929/30 a. . Nr. 123(2), lhk. 104—112

KURITEGEVUS JA ÕNNETUSED.

Tulekahjud 1933 a.	Nr. 150(5),	lhk. 235—240
Salakaubandus 1922—30 a.	122(1),	44—49
Õnnetused inimestega 1928—29 a.	104(7)-105(8),	427—432
Kohtutegevus	126(5),	261—271
Enesetapped 1932 a.	138(5),	277—279
Õnnetused mootorsõidukitega ja sõidu- määruste rikkumised 1932 a.	142(9),	458—460
Süütegevus 1932 a.	142(9),	458—457
Vangid 1930—32 a.	130(9),	532—534

TÖÖSTUS.

Keek-, väiketööstuse ja käsitöö osatähtsus tööstuses	Nr. 144(11),	lhk. 530—531
Keek- ja väiketööstuse 6—19 töötajaga 1928 a.	101(4),	218—220
Toodang ja tööjõud suurtööstuses 1932 a.	146(1),	24—40
Kütteainete tarvitus tööstuses 1928 a.	104(7)-105(8),	411—414
Jõumasinad ja mehaanilise jõu tarvitus suurtööstuses 1928 a.	108(11),	605—608
Suur- ja keek- ja väiketööstuse levim linnades, alevites ja maal 1930 a.	130(9),	524—531

VÄLISKAUBANDUS.

Kaubanduselepingute mõju siseveele . Nr. 115(6),	lhk. 393—404	
Metsasaadused meie väliskaubanduses 1920—23 a.	88(3),	165—175
Tollimaks ja väliskaubandus tollitariifide kohaselt 1932 a.	142(9),	435—446
Eesti tööstussaaduste väljavedu 1927 ja 1928 a.	95(10),	554—557
Põllumajandus- ja tööstussaadused väliskaubanduses 1924—23 a.	94(9),	495—497

HINNAD.

Elumaksumus Eesti linnades 1922—29 a. Nr. 90(5),	lhk. 235—239	
Elusloomade hinnad laatadel 1928 a.	89(4),	229—231
Suurmüügi ja elumaksumuse indeksid 1913—23 a.	77(4),	261—269
Toiduainete võrdlev maksum. 1922—27 a.	88(7),	339—392
Põllumajandussaaduste hindade indeksid	85(4),	219—220

TRANSPORT JA SIDE.

Siseveete tegevus 1933 a.	Nr. 150(5),	lhk. 241—245
Mootorsõidukid 1. I 1934	150(5),	229—231
Mootorsõidukite liiklemine üle piiri	148(3),	149—161
Kaubavedu raudteel 1929/30 a.	110(1),	31—48
Raudteede tegevus 1932/33 a.	143(10),	477—492
Välis- ja rannasõit ning kauba- ja reisijatevedu 1932 a.	140(7)-141(8),	345—361
Kaubalaevastik 1. I 1933	140(7)-141(8),	364—370
Ära lennusaadused 1930 a.	118(9),	548—549
Post, telegraaf, telefon ja raadio 1932/33 a.	144(11),	545—579
Autobusliinid 1930 a.	116(7)-117(8),	447—448

HINDLUSTUS.

Kindlustuseseltsid	Nr. 149(4),	lhk. 181—194
Hajgusekindlustus 1932 a.	149(4),	195—202
Pensionid 1. I 1933	137(4),	214—219

HREDIIT JA KAPITAL.

Asunikudele antud riiklikud laenuid ja tõetusid 1921—1928 a.	Nr. 94(9),	lhk. 524—525
Pikalaenu pank 1928 a.	89(4),	243
Aktiaseltside ja osühisuste äriseisud 1927 ja 1928 a.	88(3),	176—185
Erapankade tulud ja kulud 1931 a.	132(11),	652—658
Pankade tulud ja kulud 1927 a.	86(1),	28—35
Maapanga tegevus 1926—27 a.	71(10),	586—587

RAHANDUS.

Riigi majapidamine 1929—33 a.	Nr. 149(4),	lhk. 173—180
Valla valitsuste tulud ja kulud 1931/32 m.-a.	148(8),	136—148
Maksukoormis 1930/31 a. ja riigimaksude laekumine 1929/30—32/33 a.	139(6),	306—310
Põhäriramaks 1929—30 a.	130(9),	506—510
Maavalitsuste tulud ja kulud 1931/32 a.	140(7)-141(8),	330—360
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1931/32	139(6),	297—305
Rahvusvaheline maksubilanss 1923—32	138(5),	254—268
Puhaskasumaks 1929 a.	119(10),	577—582
Tulumaks 1930 a.	113(4),	215—224
Aruandvate ettevõtete maksud 1927—29	113(4),	225—235

ÜHISTEGEVUS.

Tarvitajate ja majandusühingud 1923 a. Nr. 78(12), lhk. 725—727

PÖLLUMAJANDUS.

POLITIKA.

Kanapidamise tasuvus 1933 a.	Nr. 147(2),	lhk. 79—85
Riigi metsamajandus 1932/33 m.-a.	148(3),	117—124
Kalandus 1933 a.	148(3),	125—135
Talundite hooned	106(9),	469—478
Väikemajapidamised (kuni 10 ha)	116(7)—117(8),	421—433
Masinakasutamine Eesti põllumajanduses	116(7)—117(8),	434—439
Riigima suuruse ja kruntide arv I. I. 29 a.	89(4),	220—224
Kunstväetiste tarvitamine 1928/29 a.	99(2),	100—103
Põllumajanduse erakorraline krediteerimine 1928 ja 1929 a.	97(12),	727—731
Maaperanduse seisukord	96(11),	665—666
Põllumajanduse tasuvus 1932/33 p.-a.	145(12),	635—643
Maakorraldus 1927 ja 1928 a.	94(9),	522—524
Maareformi teostamine 1919—26 a.	76(3),	171—175

Rahvahäälletused põhiseaduse muutmiseks Nr. 145(12), lhk. 605—617

VARIA.

Alkoholjook toodang ja tarv. 1930—32 a. Nr. 140(7)—141(8),	391—397
Kultuurkapitali tegevus	124(3), lhk. 161—168
Rahalise loteriid 1924—30 a.	115(6), „ 388—392
Kirikuelu 1922—29 a.	109(12), „ 721—729
Pandimajad 1932 a.	142(9), „ 447—450
Kinnisvara võksjonid 1927—29 a.	102(5), „ 286—288
Suvisedajad suvitusekohtades 1932 a.	139(6), „ 310—318
Sportistatistika 1920—30 a.	101(4), „ 221—285
Korterite üürinud Tallinnas 1912 kuni 1931 a.	121(12), „ 709—716
Üürhinnad ja olumaksumus	121(12), „ 717—720
Ehitustegevus linnades ja alev. 1930—31 a.	132(11), „ 666—669
Turism Eestis 1927—30 a.	112(3), „ 174—176

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO ERIVÄLJAANDED.

Lhk A. EESTI DEMOGRAFIA

Vihk I. Haridus Eestis I.	Lhk. 288+186, 1924	Kr. 6.—
„ II. Sündivus, surevus, abieluv. ja rahvalikum. 1921—1923 a.	52+54, 1925.	3.—
„ III. Tervishoid Eestis	132+80, 1925.	5.—
„ IV. Rahvastik ja tervishoid	306, 1930.	8.—
Surmapõhjuste registreerimiskord ja rahvusvaheline surmapõhjuste nomenklatuur	4+128, 1931.	1.30

EESTI MAJANDUS

Vihk I. Välskaubandus 1923 a.	Lhk. 20+72, 1924.	Kr. 2.—
„ II. Eesti sadamad, veeteed, kaubalaevastik ja laevasõit	102, 1925.	2.50
„ III. Raudteed, post, telegraaf ja telefon Eestis	64, 1925.	2.—
„ IV. Välskaubandus 1924 a.	22+92, 1925.	3.—
„ V. Tööstus Eestis	80, 1923.	2.50
„ VI. Riietindused 1924 a.	38, 1923.	2.—
„ VII. Välskaubandus 1925 a.	109, 1926.	3.25
„ VIII. Välskaubandus 1926 a.	IV+106, 1927.	3.25
„ IX. Aktsiaseltside, osatühisuste ja ühisteg. asut. äriseisud I.I.1926	32+34, 1927.	2.—
„ X. Välskaubandus 1927 a.	106, 1928.	3.25
„ XI. Eesti välskaubandus 1928 a.	120, 1930.	3.50
„ XII. Välskaubandus 1929 a.	152, 1930.	5.—
„ XIII. Välskaubandus 1930 a.	144, 1931.	5.—
„ XIV. Välskaubandus 1931 a.	140, 1932.	4.—
„ XV. Välskaubandus 1932 a.	124, 1933.	4.—
„ XVI. Välskaubandus 1933 a.	124, 1934.	4.—

EESTI PÖLLUMAJANDUS

Vihk II. Eesti põllumajandus II	132, 1924.	2.25
„ III. Loomapidamine Eestis 1924	17+105, 1925.	1.50
„ IV. Eesti põllumajandus 1925 a.	3+201, 1926.	3.—
„ V. Eesti põllumajandus 1926 a.	VIII+254, 1927.	3.—
„ VI. Eesti põllumajandus 1927 a.	VIII+207, 1928.	2.75
„ VII. Eesti põllumajandus 1928 a.	VIII+218, 1929.	2.75
„ VIII. Eesti põllumajandus 1929 a.	VIII+264, 1930.	3.50
„ IX. Eesti põllumajandus 1930 a.	VIII+239, 1931.	3.50
„ X. Eesti põllumajandus 1931 a.	VIII+222, 1932.	3.50
„ XI. Eesti põllumajandus 1932 a.	VIII+207, 1933.	3.—

Lhk B. 1. Üldrahvalgemise eelkõikuvõtted	78, 1923.	Kr. 2.—
2. Sugemad vigaste laste kohta Eestis	104, 1923.	3.75
3. II Riigikogu valimised	78, 1923.	3.—
4. Eesti välskaubandus 1921—1922	60+38, 1923.	2.50

5. 1922 a. Üldrahvalgemise andmed

Vihk I. Rahva demograafiline koosseis ja korteriolud Eestis	Lhk. 88, 1925.	Kr. 2.—
„ II. Üleriikline kokkuvõte (tab.)	3+188, 1924.	4.—
„ III. Rahva tööala ja tühiskondline kihilis	88+84, 1925.	3.—
„ IV. Virumaakond	24+52, 1924.	2.—
„ V. Järvamaakond	52+60, 1923.	3.—
„ VI. Harjumaakond ja Tallinn	40+56, 1924.	3.—
„ VII. a) Läänemaakond	20+56, 1924.	2.—
„ b) Saaremaakond	20+56, 1924.	2.—
„ VIII. Pärnumaakond	40+84, 1924.	3.50
„ IX. Viljandimaakond	36+84, 1924.	3.50
„ X. Tartu- ja Valgamaakond	40+92, 1924.	3.—
„ XI. Võru- ja Põlva maakond	30+46, 1927.	3.—
6. 1922 a. Üldrahvalgemise andmete lihtsõttam. plaan ja tabelite sisu	48, 1923.	1.—
7. Asumaa majapidamised Eestis 1919—23 a.	46+60, 1924.	3.50
8. 1925 a. Põllumajandusliku üleskirjutuse andmed	4+219, 1926.	3.75
9. Statistiline album, v. I. Maa ja rahv. (38 dia- ja kart. värv.)	1926.	6.—
Statistiline album, v. II. Majandus (24 dia- ja kart. värv.)	1926.	6.—
Statistiline album, v. III. Põllumajandus, 112 lhk. (joonised, fotod ja tekst)	1928.	7.50
10. III Riigikogu valimised	48, 1927.	1.75
11. Karjajamajandus ja karjasaaduste turg välismaal ja Eestis	72, 1928.	1.75
12. IV Riigikogu valimised	52, 1929.	1.75
13. 1929 a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed, vihk I	XI+235, 1930.	6.07
14. 1929 a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed, vihk II	IV+94+44, 1932.	3.—
15. Eesti 1920—1930. Arvuline ülevaade (lühikõites)	XV+405, 1931.	7.—
16. V Riigikogu valimised	62, 1933.	1.50

Lhk F. EESTI STATISTIKA KUUKIRI:

1922 a. Nr. 1—11 hind kokku Kr. 10.—	1926 a. Nr. 46—61 hind kokku Kr. 15.—	1930 a. Nr. 98—108 hind kokku Kr. 15.—
1923 „ „ 12—21 „ „ „ 15.—	1927 „ „ 62—73 „ „ „ 15.—	1931 „ „ 110—121 „ „ „ 15.—
1924 „ „ 22—33 „ „ „ 15.—	1928 „ „ 74—85 „ „ „ 15.—	1932 „ „ 122—133 „ „ „ 15.—
1925 „ „ 34—45 „ „ „ 15.—	1929 „ „ 86—97 „ „ „ 15.—	1933 „ „ 134—145 „ „ „ 15.—
		1934 „ „ 146—151 „ „ „ 1.50